

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YURUYUŞ

HAFTALIK SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAYI: 202

20 ŞUBAT 1979

FIYATI: 7,5 LİRA

● 2.Büyük Kongre'ye doğru TİP 11 Başkanları konuşuyor

● **Vatani kurtarmak** / Yavuz Ünal

● Belediye gelirleri yasasının öyküsü

İran

Özgürlüğün yolunda

İLERİCİ MEMUR HAREKETİNİN GÜVENCESİ SOSYALİSTLERDİR

FATİH ÜSTÜN

2 yıllık çok zorlu mücadele sonucunda TUM-DER Ankara Şubesinin yeni kongresinin hazırlıkları içindeyiz. 1 ve 2. MC'nin tüm baskı, saldırı ve terörünü üzerinde duyan, yüzlerce üyesi temsilcisi sürülen, kıyılan, her türlü yasal çalışmalarını sınırladıkları bir örgütün bugünlere, bu güce gelmesi elbette kolay olmadı. Devlet dairelerinin faşistleştirilmesinin alabildiğine arttığı, toplumun tüm kesimlerindeki faşist tırmanışın en yoğun olduğu bu dönemde, devlet kuruluşlarında bu uygulamalara karşı direnmek, faşizme karşı geniş memur yığınlarını mücadeleye sokmak görevlerimizin en önemlisi oldu.

Burjuvazinin ilerici, demokrat örgüt ve hareketlere yönelik saldırılarının tek aracı sadece baskı ve terör değildir. En az bunlar kadar önemli bir saldırı aracı daha vardır: Örgütlerin mücadelesini ve hedeflerini saptırmak. Tüm ilerici, demokrat, sosyalist kişi ve örgütlerin bu saldırı aracına karşı da çok uyanık bulunması zorunludur.

Geçtiğimiz dönemde DİSK'le somutlaşan bu saldırı ve operasyonların amacı özi itibarıyla, geniş yığınların sınıf ve kitle örgütlerini antifaşist mücadelede zararsız hale getirebilmek, geniş yığınları örgütsüz bırakabilmektir. Örgütsüz kitlelerin güçsüz olduğunu bilerek saldırı burjuvazi bu amaçlarını kısmen de olsa başarıya ulaştırdı.

Demokratik kitle örgütlerini kendi "siyasetleri"nin güclemesinde birer araç gören ve kitle örgütlerini dar grup çıkarları için mücadele arenalarına çeviren, sadece grup ve "siyasetlerin" birbiriyle mücadelesini yürüten bir örgüt anlayışı da en az burjuvazinin saldırı ve operasyonları kadar büyük tahribatları yapan anlayışlardır. En sonuça bu tavırların da kitle örgütlerini kısırlaştırması, tabanından koparması ortadan kaldırması, dar kadro örgütlerine dönüştürerek kitle örgütü niteliğini ortadan kaldırması, kaçınılmaz bir sonuç olmuştur.

Bu tahribatlarla geniş kitleleri örgütsüzlüğe iten, onları antifaşist, antiemperyalist mücadele dışında bırakan bu anlayış ne kadar "sol" gözüktürse gözüksün, sonuçta yaptığı objektif olarak burjuvaziye hizmettir. Bu anlayışın sahipleri bugün sözde en keskin ve en hızlı sloganlarla, mace-racı ve hayalci hedeflerle, örgütlerde ortaya çıkarak, gerçekte örgütün özgün görevlerini arka plana itmekte, revizyonist yüzle-rini sadece soyut politik hedefle-lerle uğraşarak saklamaya çalış-maktadırlar.

Tüm bu yanlış anlayışlarla TUM-DER içinde sonuna kadar mücadele veren ilerici, demokrat, sosyalist memurlar, TUM-DER'in bugün tek ve güçlü memur örgütü olmasını başardılar. TUM-DER Ankara şubesinin 12 bin üyeli, nitelik ve nicelik olarak Türkiye'nin en büyük şubesi olmasında, kuşkusuz demokratik kitle örgütlerine bilimsel sosya-list yaklaşım en büyük etkidir.

Bunun yanı sıra örgüt içi işle-yişte çok duyarlı olunması gere-ken bir konu da, örgüt içi de-mokrasidir. Yani tabanın söz ve karar sahibi olması ilkesidir. Kongrelerden seçilip gelen yö-ne-ticilerin "merkeziyetçilik" adına tabanın sesine kulak tıkaması, en geniş tartışma ve öneri özgür-lüğünü yok etmesi, giderek yö-ne-timlerin tabandan kopuk, onun gereksinimlerine yanıt veremez hale düşmelerine yol açmaktadı-r. Ve bunun sonucu olarak ör-gütü elden bırakmamak, her ne pahasına yönetimde kalmak an-layışı gündeme gelmektedir. Bu da kitle örgütlerinde önemli tah-ribatlara yol açmaktadır.

Örgüt içi demokrasi ve taba-nın söz ve karar sahibi olma ilke-sinde çok duyarlı olunması gere-ken ikinci bir konu da kitle ör-gütlerindeki "demokratiklik" il-kesidir. Sorumsuz bir takım grupların örgütte merkez tanıma-yın, başına buyruk, "demokra-si" adına, "devrimcilik" adına örgütte anarşizmi körüklemeye, laçkalığı hakim kılmaya yönelik anlayışları sonuç itibarıyla kitle-lerde bozgunu getirir. Örgütü

Tüm-Der Ankara Şube Kongresi yaklaşıyor

Üye sayısı 12.000'i aşmış bulunan TUM-DER Ankara Şubesi Genel Kurulu idari makamlar tarafından ertelendi. Geçen dönem yapılan tüzük değişikliği nedeniyle işyerlerinde seçilecek delegelerle yapılması gereken TUM-DER Ankara Şubesi genel kurulu için delege seçimleri 12 Şubat'ta başlamıştı. Ancak sıkıyönetim tarafından derneğin genel kurulu için yapılan bu zorunlu dernek faaliyeti, "toplantı kapsamında" değerlendirilerek, delege seçimleri 1 Mart'a ertelendi. Şube yöneticileri delege seçimlerinin zamanında yapılabilmesi için gerekli tüm yasal işlemleri sürdürüyorlar.

TUM-DER Ankara Şubesi tüm kitle örgütleri şubeleri içinde en büyüğü durumunda. Üye sayısı gün geçtikçe fazla bir biçimde artış gösteriyor. TUM-DER An-

kara şubesi birçok faşist ve teröristin devlet dairelerinde yuvalandığı, sürgün ve kıyımların doruğuna ulaştığı MC dönemlerinde geçerek bu güce ulaşmış bulunuyor. TUM-DER Ankara Şubesi, devlet dairelerinde yuvalanmış bulunan faşistlerin sökülüp atılması için, bugün de zorlu bir mücadele veriyor.

Kuruldugundan bu yana bilimsel sosyalistlerin öncülüğünü yaptığı ilerici-demokrat memurlar tarafından yönetilen TUM-DER Ankara Şubesi genel kurulu TUM-DER'in bağımsızlık, demokrasi mücadelesinde bir ivme daha kazanarak yer almasının ilk adımı olacak. Yine bu kongre, grevli-toplu sözleşmeli sendikal hakların söke söke alınacağı zorlu mücadele için ayrı bir öneme sahip bulunuyor.

yok eder. Demokratik merkezi-yetçiliğin örgütte tam olarak uygulanması, tabanın birlikte karar üretebilmesi ve kararların uygulanması aşamasında en geniş kesimin bu uygulamaya katılması, örgütün tabanını bütünüyle ku-caklayıp kendi özgün görevlerini yerine getirmesinin ve yığınları antiemperyalist, antifaşist mü-cadeleye sokmasının temel koşu-ludur.

Hem baskı ve saldırılara hem de örgüt içi saldırılara, tahribat-lara karşı durmaksızın işte böyle bir anlayışla mücadele eden sos-yalist, ilerici, demokrat memur-lar bugün TUM-DER Ankara Şu-besini onbinlere ulaştırdı. Ve önümüzdeki dönem yeni onbin-lerin örgütleneceği bir dönem olacaktır.

Bugün TUM-DER'in önünde duran en ivedi görev; faşizme karşı mücadelenin örgütlenmesi, kitleleştirilmesi, birleştirilmesi ve güçlendirilmesidir. Anti-faşist mücadeledeki safları bozmak için saldırı burjuvazinin hesap-larını boşa çıkartmaktır. Ve yine burjuvazinin kitleleri örgütsüz bırakmak ya da sarı örgütlerde tut-maya yönelik uygulamalarını et-kisiz kılmaktır. Faşizme karşı mücadelenin örgütlü birleşik kit-lelel direnişle, kitlelel mücadele-yle başarılabileceğini hiç unut-maksızın en geniş memur kitle-le-rini TUM-DER'de örgütleyip, onları demokratik hak ve özgür-lükleri için mücadeleye seferber etmenin enurlu uğraşı içinde olacaktır.

Bireysel terör hareketlerinin faşizme karşı mücadelenin kitle-leşmesini önlediği gerçeğini hiç unutmadan örgütümüzde önümüze çıkartılacak saptırmala-ra, goşist, mace-racı eğilimlere prim vermeden, örgütlü gücümü-zü daha da yükselteceğiz.

**YENİ KONGRE
YENİ ONBİNLERE
İLK ADIM OLACAKTIR**

Yukarıdan beri özetlenen de-mokratik kitle örgütü anlayışıyla sosyalistler bugün TUM-DER'i onbinlere ulaştırdılar.

Emperyalizmin ve faşizmin memurlar üzerindeki girişimleri-ne karşı direnen ve bu mücadele-yi tüm ülkede işçi sınıfımızın ön-cülüğünde verilen bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücade-le-sine bağlı kılan anlayışımız,

TUM-DER Ankara Şubesini yeni onbinlere ulaştırmaya çalışıyor. Kendi üyesinin haklarını koruyup daha ileri haklar için mü-cadeleye sokamayan örgütlerin na-sıl kurduğunu ve geniş yığınla-rı emperyalizme, faşizme karşı mücadelenin dışına nasıl attığını görerek, göstererek bilimsel doğ-ruyu klavuz ederek örgütümüzü bu güce ulaştıran sosyalistler, iki yıldır "devrimcilik" adına yapı-lan küfürlere, yalanlara, suçlama-lara ve burjuvazinin bitmek bil-meyen saldırılarına karşın görev-le-rini tam olarak yapmanın bilin-ci ve rahatlığı içindedirler.

**ŞUBE KONGRESİ
İLERİCİ DEMOKRATLARIN
YENİ BİR ZAFERİ
OLACAKTIR**

2 yıllık bir mücadele dö-ne-minin daha sonuna geldik. Örgüt içinde kendine "devrimci" diyen memurlar grubunun yaptığı tah-ribatlara, örgütün ilkelerine yö-neltilen saldırılara karşı yürü-tülen mücadele, fırsatçı, çıkarıcı yaklaşımları kendine klavuz edi-nen ilkesiz grupları mahkum ede-rek bugünlere geldik. İlerici De-mokratlar Grubunun TUM-DER'i tek güvencesi olduğunu kanıt-ladık. Kafa bulandırarak, ideo-lojik bulamıklıklar yaratarak ken-dine yol arayan, kendi görüşle-riyle değil de işçi sınıfı partisine çamur atarak taban bulmaya ça-

lışan, henüz ne olduklarını saptayamayan ve ilerici-demokratlar grubunun adına sahip çıkarak parsı toplamaya uğraşanların bu oyunları da bozulacaktır.

Örgüt içindeki tüm bu sapkın görüşlerle sonuna kadar müca-dele edip onları mahkum eden İle-rici Demokratlar Grubu, kitle ör-gütlerine olan bilimsel sosyalist yaklaşımıyla, örgütümüzün özgün görevlerini başarması, örgütümü-ze yönelik tahribatların önlen-mesi için bütün gücüyle ilkel ve kalıcı mücadelesini yılmadan sür-dürecekler.

Örgütümüzün bütünlüğünün korunması, ekonomik-demokra-tik mücadelemizin etkinliğinin daha da artırılması için,

Örgütümüzün anti-emperya-list, anti-faşist mücadelede yeni onbinlere ulaşabilmesi için,

Demokratik hak ve özgür-lüklerimizin korunup daha da ileri mevzilere ulaştırılması için,

Örgütümüz içinde en geniş da-yanışmanın sağlanması için,

Örgütlü birleşik kitlelel müca-delemizin her koşulda kesintisiz sürmesi için,

**İLERİCİ DEMOKRATLAR
GRUBU;**

Grevli - Toplu Sözleşmeli - Sendikal ve politik özgürlükleri-mizin alınması, demokrasi müca-delemizin genişletilmesi, emperyalizmin ve faşizmin mücadele alanımız içinde geriletilmesi ve yok edilmesi için ilerici memur hareketi içinde TUM-DER An-kara Şube kongresinden yeni bir güç yeni bir kuvvet çıkacaktır.

AÇIKLAMA

23 Ocak 1979 tarihli 198. sayımızın 2. sayfasında yer-alan "Maden-İş 6. Bölge Konseyi Toplanıyor" başlıklı yazıda "Maden-İş'te Devrimci Birlik" grubunu desteklediği bildirilen Kitle, Ankara'da çıkan Kitle'dir.

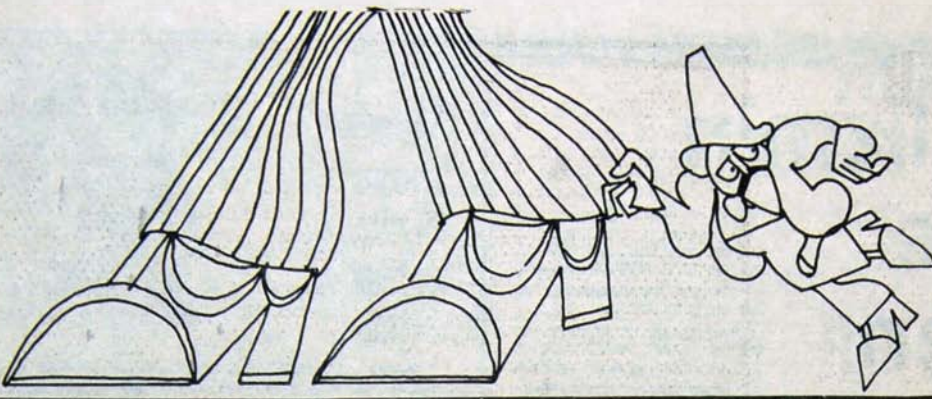
YURUYUŞ

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd.Şti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: ZELİ KILIC ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCA-BIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Ko-nur sok. 15/8 Kızılay-ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Pı-yerloti Cad. 21/1 Cemberlitaş-İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilcisi: CODIFF 13/2 Square Wiser-1040 Bruxelles - BELGI-KA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500.TL. Arka kapak siyah beyaz 18.000.TL., 1c sayfalar siten 80.TL. Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Offset Te-sisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone koşulları: Yıllık 300.-TL., Altı aylık 150.-TL. ● AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL.(60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500.TL., Yıllık 1000.TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600.TL., Yıllık 1200.TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YURUYUŞ DERGİSİ POSTA CEKİ 100234 ● AVRUPA: CODIFF POSTA CEKİ: 000-1164657 BRUXELLES - BELÇİKA

VATANI KURTARMAK!

YAVUZ ÜNAL

Komşumuz İran'da emperyalist kampı kökünden sallayan kitle hareketleri ilk amacına ulaştı. Kanlı saltanat yıkıldı. Bundan sonra yeni rejimin inşası başlayacak. Bu konuda yeterli açıklık yok. Ne var ki, bunca geniş bir halk hareketinin yitirdiği saltanatın yerine aynı işlevi görecektir yeni bir rejimin inşası kolay değil. Kitleler kendi güçlerinin bilincine varmış ve bunun somut sonuçlarını da almış durumdadır. Bundan sonra İran'ın geleceğini kitlelerin somut istemleri yönünde tutarlı bir programa sahip olan güçler belirleyecekler. Başka bir deyişle İran'daki işçi sınıfı hareketi uluslararası politik mücadele alanında onurlu yerini almaya hazırlanırken, kendi halkının ileri düzeylere çıkmış mücadele bilinci ve kararlılığını da sosyalizme doğru geliştirecektir.

İran olayları tüm gerici ve baskıcı güçlere halk hareketinin yenilmez olduğunu bir kere daha kanıtlarken, kendi halkına karşı yönetim heveslenmelerin akibetlerini göstermesi bakımından da yeni bir ders olmuştur. İran ordusunun duruma müdahale etmesini bekleyenlerin, hatta kanlı bir kıyım düşleyenlerin hevesleri kursağında kaldı. Üstün silah donanımına ve güçlü disipliniye karşın İran ordusu kıramadığı halkın direncine teslim olmaktan başka yol bulamadı. Bu konuda inanılır kaynakların belirttiğine göre, son olayların başlangıcından bu yana 60 binden çok insan ölmüştür. Hapishaneler tıklım tıklım doldurulmuş, ünlü gizli polis örgütü SAVAK'ın işkencecileri durmadan çalışmıştır. Yani, İran ordusu ve öteki silahlı güçler sonuna kadar direnmiştir. Ordunun son anda halkın isteklerini desteklemek zorunda kalması ise, kendi içinde artan bölünmenin bir iç hesaplaşmaya dönüşmesini önlemek içindir. Bu açıdan belki de eski düzenin böylece muhafaza edilmeye çalışılması kimi güç odakları yeni rejimin zayıf karnını oluşturmaya ve emperyalizmin umut kaynağı olmaya devam edecektir.

Bizim için hemen yanıbaşımızda gelişen bu olaylardan alınacak pek çok ders vardır. Öncelikle 'vatan' sözcüğünün ne anlama geldiğini doğru bir biçimde kavramak bakımından. Vatan ne sermayedir ve ne de onun hizmetindekilerin çıkarlarıdır. Vatan her şeyden önce, halktır, işçidir, emekçidir ve onların sınıfsal çıkarlarıdır. İktidar olanların, yönetim yetkisini kullananların öncelikle bunu bilmesi ve kavraması gerekir. Hiç kimse vatanın sahibi değildir. Vatanın sahibi halktır. Vatansever olan da halkın çıkarlarını düşünen ve onu geliştirmeye çalışandır. Sermayeden yana olmak, halkına karşı olmak, yani vatanına karşı olmaktır. Çünkü özellikle büyük sermayenin vatani yoktur. Başka bir deyişle kendi halkına karşı onu daha çok sömürbilmek için emperyalist güçlerle işbirliği yapan odur. Kendi çıkarlarını ulusun çıkarlarının üstünde gören odur. Ulusal bağımsızlık kavramı da, günümüzde büyük sermaye ve emperyalizme karşı gelişmiş ve anlam kazanmıştır. O nedenle vatansever olmanın zorunlu koşulu emperyalizme karşı olmaktır. Bu da içinde büyük sermaye ve tekellere karşı olmakla somutlanır.

Geçtiğimiz hafta Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, Ankara ve İstanbul'da basın mensuplarına verdiği yemekte "Demokratikleşme İçin Plan 1978-1982" kitabını tanıttı. Boran'ın bu yemeklerde yaptığı konuşmada belirttiği gibi, "Demokratikleşme İçin Plan 1978-1982" çalışmasının temel dürtüsü, içinde bulunduğumuz derin bunalımdan kurtulmak ve tüm halkı insanca bir yaşam düzeyine çıkarabilmek için alınması gereken ivedi önlemleri göstermesidir. Tutarlı bir demokrat ve vatansever olabilmek için, soyut bir demokrasi tutkusunun ve yurt sevgisinin yerine bunun somut gerekleri ortaya konmalıdır. Kısaca tüm yurtseverler, demokratlar, ilericiler ve sosyalistler için öncelikle mücadele edilmesi gereken hedefler ortaya konmaktadır.

Alınması gereken önlemler ve ulaşılmaması gereken hedefler bir tek noktada düğümlenmektedir: Emperyalizmin vatan toprakları dışına sürülmesi ve onunla işbirliği halindeki büyük sermayenin ve tekellerin gücünün kırılması ve giderek tasfiye edilmesi. İçinde bulunduğumuz ekonomik kriz ve faşist saldırı ve cinayetlerin altında yatan temel olgu budur. Bu bataklik kurutulmadıkça gelip dayatan ve gittiği bir afet halini alan sorunların önü alınamaz.

Artık hiç kimse bize kalkıp soramaz, "Kalkınmak için para gerekli, siz nereden bulacaksınız?" diye. Gerçekleştirilmesi önerilen her ileri hedefin geçerli ve tutarlı bir biçimde maddi kaynakları gösteriliyor. Artık hiç kimse "emperyalizme dayanarak kalkınırız" diyemez. Büyük sermayeyi savunamaz. Dış sektörden bankalara, toptan ticaretten sanayi kuruluşlarına, tarımdan hizmet sektörüne kadar yaratılan toplumsal değerlerin ve kaynakların emperyalizm ve büyük sermaye tarafından nasıl bölüşüldüğü tablolarla sergileniyor.

Sektör sektör gösteriliyor, işçilerin emekçilerin nasıl sömürüldüğü; ülkemizin içine düştüğü bunalım ve kurtuluş yolları.

Türkiye İşçi Partisi demokratikleşme için plan çalışmasıyla, tüm yurtseverlerin mücadele etmesi gereken hedefleri ve sınıfsal güçleri rakam rakam ortaya koydu. Şimdi yeniden tüm yurtseverleri bu satıhta mücadeleye çağırıyor. Öncülük böyle yapılır. Öncülük özveri ister, bilinç ister, kararlı tutarlı ve somut mücadele ister. Yürek ister öncülük, vatani için çarpan yürek. Ve öncülük ilan edilmez. Öncülük mücadele içinde kazanılır.

Nerden nereye geldik. 5 Haziran seçimlerindeki görkemli CHP ve onun lideri şimdi çaresizlik içinde çırpınıyorsa, bunun bir tek nedeni var: O da emperyalizmle uzlaşarak, büyük sermayeye ödünler vererek demokrasiyi savunmaya çalışmaktır. Demokratik hak ve özgürlükler işçi ve emekçi halk içindir. Büyük sermayenin emperyalizmle kolkola vatan satında at oynatması için değil. Demokrasi kavramı içine bu unsurlar sokulursa, emperyalizm ve büyük sermayeye ödün üstüne ödün verilirse, çaresizlik kaçınılmazdır.

Kendini sosyalist sananların da, koşulsuz destekledikleri CHP'nin bugün içine düştüğü çaresizlikte hiç mi payları yok? Sınıf körlüğü denen olay bu işte. Sosyal demokrat da olsa hiçbir burjuva hareket koşulsuz desteklenmez. Bu tür konularda destek taktik bir olaydır. Koşulsuz destek ise, hem destekleyenleri ve hem de desteklenenleri kendi işlevinden uzaklaştırır. Yüzlerce kez denemiş ve ciltler dolusu kitapların yazıldığı bu gerçek acı bir biçimde ülkemizde yeniden yaşandı.

Değişen koşullarda aynı deneyimleri yeniden yaşamayalım. Yeniden yaşamamak için mücadele edelim. Desteğimizin nerede olduğunu somutlayalım. Ama kendi sınıf hareketimizi durmadan geliştirmek ve bağımsızlığımızı taziv vermemek koşuluyla. Artık küçük hesaplar bir kenara bırakılmalıdır. Mücadelenin her düzeydeki platformunu Türkiye İşçi Partisi yayınladığı Plan ile bir kere daha ve en kapsamlı bir biçimde gösteriyor.

Diğer yandan Kahramanmaraş olayları nedeniyle ilan edilen sıkıyönetim artarak devam ediyor. Faşist saldırı odakları ise, sıkıyönetim bölgeleri de dahil, eylemlerini pervasızca sürdürüyorlar. Bu odakların üstüne gidildiğine dair bir işaret yok. [Abdi İpekçi'nin öldürülmesinden ve katilin sırada kadem basmasından sonra, hedefe alınmayacak kim kaldı acaba?

Sıkıyönetimin yeniden uzatılması parlamento gündemine giriyor. Yapılacak görüşmelerde bu iki aylık uygulamanın bilançosu hükümetten sorulacaktır her halde. Bu arada okul disiplini kurallarının çalışmalarının hızlandırılması ile trafik kurallarına uyulmasının, faşist odakların ortaya çıkarılmasının ne kadar kolaylaştırdığı da unutulmamalıdır! Ancak parlamentoda bu görüşmelerin ne kadar sağlıklı olabileceği bilinmez. Bir iktidar milletvekilinin MİT'in baskılarından yakınması ve "basını vekilim tayın ediyorum" demesi, çaresizliğin ve aczin değil de neyin göstergesi olabilir?

Hesaplar açık, ortada ve gün be gün gerçekleştirilmek üzere adımlar atılıyor. Yaralanıyor, öldürülüyor, toplu göçe zorlanıyor insanlar. Baskılar artıyor. Ve İran'da halk kendi gücünü, kendi gücüyle elde ettiklerini yaşıyor. İran'daki bu görkemli direniş ve yazılan parlak destanlar, tüm ezilen, sömürülen, baskı altında tutulmaya çalışılan işçi ve emekçi kitleler için yeni bir umut, yeni bir güç kaynağı oluşturuyor. Kendine güveni artırıyor. Vatan bir baştan bir başa bir kere daha sarsılıyor. Sadece bizde mi? Emperyalizmin ve büyük sermayenin boyunduruğu altındaki tüm ülkelerdeki mücadeleye güç katıyor İran halkı. Faşistlerin ve tüm gerici güçlerin yüreğine korku salarak.

Eğer CHP Nazi iktidarı öncesi bir Weimar cumhuriyeti olmak istemiyorsa, çok geç kalmadan halka yüzünü dönmelidir. Tek güç kaynağı halktır ve umut sadece onadadır. İktidar olmanın sayılamayacak kadar çok avantajları vardır. Her şeyden önce emekçi halkı mücadeleye çağırabilmek için kendi güçleriyle halkın gücünü birleştirebilmek için bugünden daha büyük bir olanak CHP'nin eline geçmeyecektir. İşte Türkiye İşçi Partisi bu konuda bir kere daha ve son derece somut, gelişkin mücadele hedeflerini ortaya koyuyor. "Demokratikleşme İçin Plan 1978-1982" çalışması CHP'ye de ışık tutuyor. TİP, bu çalışmada gösterilen hedeflere sahip çıkmak yurtsever olmanın koşuludur, diyor. Yoksa vatani kurtarmak adına faşistler başta olmak üzere tüm gerici güçlerin artan baskısı altında düşünülen çaresizlik olanağı teslim olmaya kadar gidebilir.

Emperyalizmin çelmesine tökezleyen umutlar

CHP ile AP arasında işbirliği beklentilerinin yeni bir güç kazanmasıyla birlikte önceki hafta, ülkede politik gerginliğin yumuşama yolunda geliştiği gözlemlendi.

Politik gerginliğin yükselmesi görünümünü yaratan olayların başında toplantısını tamamlayan AP Temsilciler Meclisi'nde Demirel'in yaptığı konuşma ve toplantı ertesinde yayınlanan bildiriler geliyordu. Gerek Demirel'in konuşması gerekse Temsilciler Meclisi'nin bildirisi, hükümetin bir an önce devrilmeye yönündeki çağrılarının AP açısından geçerliliğini koruduğunu gösteriyordu. Gerçi bildiride önceki hafta CHP-AP işbirliği umutlarını güçlendiren Genel İdare Kurulu açıklamasına da atıfta bulunuluyordu. Ama 11 Bakanlar toplantısı sonunda yapılan açıklamanın üslubu, CHP ile AP arasında işbirliğini çok daha uzaktaki tutan bir nitelik taşıyordu.

Ne var ki AP yönetiminin hükümete karşı tutumunu sergilemesi, sadece bir dış görünüşten ibaret değildi. Bu politika, birinci olarak CHP-AP işbirliği olasılığının MHP çevrelerinde yarattığı tedirginliği dengelemeye yönelikti. Demirel ve çevresi, hükümeti devirme amacından vazgeçmediklerini faşist örgütlere ve militanlarına dolaylı olarak müjdeliyordu. İkinci olarak, AP yönetimi, kendisi muhalefette kalarak iktidardaki bir CHP ile işbirliğine oturmasını bekleyen çevrelere de cevap veriyordu.

Kısacası, geçen bir haftanın gelişmeleri, kimi CHP yöneticilerinin, AP ile işbirliği olanağının ortaya çıkmasını, CHP'nin iktidarda kalabilmesinin yeni bir olanağı olarak görüşmelerinin safiğini ortaya koydu.

CHP hükümeti, iktidarı sürdürdüklerini emperyalist merkezlerin ivedi desteğine bağlamıştı. Oysa bu destek, CHP hükümetinin tek başına alması için yeterli değildi. Bir yıl önce CHP iktidarı dönemi, bir türlü gerçekleştirilemeyen bu önlemlerin ve sonu gelmeyen ivedi "yardım" bekleyişlerinin birbirini izlemesi dönemi oldu. Ne var ki, artık beklemeye tahammülü kalmayan ekonomik bunalımın fatürasını ödeme sırası sonunda CHP'ye ve onun hükümetine de gelecekti.

TOWER'IN GEZİŞİ VE İRAN'DAKİ ÜSLER

CHP'nin iktidar umutlarının tökezlediği çelmeler, sadece ekonomik alanda beklenen emperyalist desteğin gecikmesiyle ilgili değildi. Aynı zamanda ABD'nin Türkiye'ye ve bölgeye yönelik yeni girişimleri de, CHP'nin, hükümet olarak bemen olmasa bile, gerçek iktidar olarak ömrünü kısıtlıyordu.

Geçtiğimiz Çarşamba akşamı

ABD'li Cumhuriyetçi Senatör Tower'ın, NATO ile ilgili temaslarda bulunmak üzere Türkiye'ye geldiği haberi Ankara'da kısa sürede yayıldı. Texas'lı senatör, üyesi bulunduğu Kongre Silahlı Kuvvetler Komitesi tarafından, Avrupa'lı NATO üyeleri ile ittifakin sorunları konusunda temaslarda bulunmakla görevlendirilmişti. ABD'li senatör Türkiye'ye gelmeden önce İngiltere, Norveç, İtalya, Yunanistan'a da uğramıştı. Tower Türkiye'den sonra F. Almanya'ya uçacaktı.

Tower'ın gelişini izleyen Perşembe günü, Dışişleri Bakanlığı, İncirlik üssünün İran'daki Amerikalı personelin "kurtarılması" için kullanılmasına izin verildiğini açıklaması, herhalde bir raslantı değildi. Bu arada Beyrut'ta yayınlanan "As Safari" gazetesinde, İran'daki üslerin Türkiye'ye kaydırılması için NATO ile Türkiye arasında gizli ve acil görüşmeler yapıldığına ilişkin bir haberin yer alması dikkatleri çekti. Bu haber bir Dışişleri yetkilisi tarafından yalanlanıyordu ama, aynı yetkili şöyle devam

ediyordu: "Ancak bu, ABD'nin ileride bu konuda Türkiye'den bir talepte bulunmayacağı anlamına gelmez."

Emperyalist merkezlerin Türkiye'ye yönelik tasarılarını ortaya koyan bu gelişmeler, bir CEP-AP işbirliğini kurtarma çabalarının da nereden kaynaklandığını göstermektedir. Amaç, emekçi halkın tüm demokratik kazanımlarına karşı saldırı için mevzilenen faşist güçleri meşrulaştırmak, onları açıkta açığa iktidar ortağı yapabilmektir. Bugünkü hükümete karşı önerilen CEP-AP işbirliği ve koalisyonu, ülkedeki gizli, faşist iktidar odaklarının meşru iktidara da ortak edilmesi girişiminin bir parçasıdır.

YAYIN YASAKLAMALARINDA BİR ADIM DAHA...

Bu girişimlerin, sıkıyönetimin ilanından sonra yeni bir mesafe aldığı bilinmektedir. Gerçi, faşist güçler böylece kendi yasa dışı terörlerinin "yasal" teröre dönüştürülebileceği besabım yapılmıştır. Bu amaçla da sıkıyönetim uygulamasını demokratik güçlere, sol düşünceye yönelmek için sayısız tertiplere girişmişlerdir. Geçtiğimiz haftadaki gelişmeler, bu yönde çabaların sonuç almasından ciddi kanıtlar vermiştir. Çarşamba günü Ankara sıkıyönetim komutanlığının bir bildirisiyle bir dizi ilericilik, demokratik basın organının da yasaklanması, bu örneklerden biridir.

Geçtiğimiz hafta yasaklanan

TIP ELAZIĞ IL BAŞKANI NECATİ DEMİREL SERBEST BIRAKILDI

Elazığ sıkıyönetim komutanlığı tarafından 25 Ocak'tan beri gözaltında tutulan TIP Elazığ İl Başkanı Necati Demirel, 12 Şubat günü saat 17'de serbest bırakıldı.

Necati Demirel 25 Ocak günü, Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nden beş jandarma tarafından alınarak götürüldü. Kendisinden uzun süre haber alınamayan Necati Demirel hakkında, TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın bir açıklama yaparak, Elazığ İl Başkanı'nun hayatından endişe edildiğini belirtmişti. Demirel'in sıkıyönetim tarafından gözaltında tutulduğu İçişleri Bakanlığı'nun açıklaması sonucu öğrenildi. TIP İl Başkanı'nun bir "ihbar" dolayısıyla gözaltına alındığı ve ihbarın değerlendirileceği öne sürüldü. Necati Demirel geçen Ağustos ayında bir öldürme olayına katıldığı iddiasıyla gözaltına alınmış, ancak o tarihte Balıkesir'de bulunduğunu kanıtlayınca serbest bırakılmak zorunda kalmıştı. TIP Elazığ İl Başkanı'na gözaltında bulunduğu süreçte işkence yapıldı.

TIP İl Başkanıyla birlikte, 1 Şubat'ta ayrıca gözaltına alınmış bulunan ve Elazığ Et-Balık Kurumu'nda çalışan 6 kişi daha serbest bırakıldı. Aralarında TIP İl Yönetim Kurulu Üyesi Yaşar Yıldırım'ın da bulunduğu Et-Balık çalışanları, karakolda hakarete uğrayıp işkence gördüklerini bildirdiler.

TIP İl Yönetim Kurulu üyesi Yaşar Yıldırım, serbest bırakıldıktan sonra yaptığı açıklamada, kendisine sorular soran polis memurunun adının Aziz Atik olduğunu belirtti. Kendi sonras, ortaya atılan iddiaların kabul etmemesi üzerine tekme, tokatla saldırıldığı, parmaklarına cereyan verildiğini ifade etti.

TIP Elazığ İl Başkanı Necati Demirel, serbest bırakıldıktan sonra, kendisine yapılan uygulamanın gerçekte TIP'e yönelik bir saldırı niteliğini taşıdığını, ancak bu saldırının Parti'yi ve Elazığ'daki tüm demokratik güçleri yıkmak amacıyla ulaşılmayacağını ifade etti.

Süleyman Yanmaz törenle toprağa verildi

Manisa'da faşistler tarafından katledilen Ticaret Lisesi Müdürü Süleyman Yanmaz'ın cenaze töreni yapıldı. Demokratik öğretmen hareketinin ve öğretmen hareketindeki "Demokrasi İçin Birlik" grubunun önde gelenlerinden olan Süleyman Yanmaz'ın cenaze töreni Manisa'daki tüm demokratik güçlerin katılımı ile gerçekleşti.

Süleyman Yanmaz öldürüldüğünden önce tehdit mektupları almış, bunları vilayete bildirmesine karşın gerekli önlemler alınmamıştı. Önlem alınması bir yana, Süleyman Yanmaz TIP Manisa il kongresine izleyici olarak katıldığı için hakkında Bakanlık soruşturması açılmıştı. Faşist bir müdürün görevden alınması söz konusu olunca "Faşist müdür gitsin, yerine TIP'li mi gelsin?" anlayışındaki CHP kafası, TIP il kongresini izlemeyi suç sayabiliyordu.

Vilayetin bütün engellemelerine karşın gerçekleşen tören bazı istisnalar dışında Yanmaz'ın anısına yapıldı. Tören oldu. Yüzlerce insanın hep bir ağızdan "faşizmi ezeceğiz" diye bağırarak törenin en büyük olumsuzluğu, yönetimde bulunan "Halkçı-Devrimci"lerin gayretleriyle, TOB-DEM Manisa Şubesi'nin, törene macuların katılmalarına izin vermedi. Türkiye İşçi Partili macuların törene katılmalarının sağlanmaması ısrar istemesine karşın, diğer kitle örgütü yöneticilerinin yeterince kararlı davranmamaları, sonucu değiştirmede ve maculara törene katıldılar.

Herşeye karşın tören düzenli ve disiplinli geçti. Saptanan ortak sloganları dikkate almayan İGD, Dev-Genç gibi kuruluşların disiplinsizlikleri ve macuların törene katılıyor olması, törenin demokratik güçlerin kararlılıklarının bir simgesi olmasını önleyemedi.

yayınlar arasında, GENÇ ÖNCÜ Genel Başkanı Abdurrahman Atalay'ın sahipliğindeki GENÇ ÖNCÜ dergisi de bulunuyordu. Dokuz aydır düzenli biçimde yayını sürdüren GENÇ ÖNCÜ, işçi sınıfının politik yolunda kararlılıkla sürdürdüğü yayını, ay-

nı zamanda Türkiye'de gençliğin anti-faşist, anti-emperyalist birliğini sağlama amacına da yöneltilmişti. GENÇ ÖNCÜ, ilericilik hareketini dağıtma işlemini üstlenen maco ve bireysel terörist akımlara karşı da ısrarlı bir mücadelenin takipçisiydi.

"Üslerdeki bilgiler Genel Kurmay'dan gizli tutuluyor"

İran'daki gelişmelerden sonra Türkiye'deki Amerikan üslerinin çok daha büyük bir önem kazandığından artık hiç kimsenin kuşku etmiyor. Geçtiğimiz hafta ABD'de yayınlanan Herald Tribune gazetesinden çıkan bir haber, bu üslerdeki faaliyetin son zamanlarda özellikle yoğunlaştığını ortaya koydu. Habere göre, Türkiye'deki üslerde görevli ABD'li personel, çok güçlü radarlar ve hassas dinleme aygıtları ile elde ettikleri gizli bilgileri Türkiye hükümetinden saklıyorlardı.

Gazetede Michael Getler imzalıyla yayınlanan yazıda, İran'daki gelişmelerden sonra, Sovyetler Birliği'yle imzalanması beklenen SALT-2 anlaşması açısından Türkiye'deki üslerin öneminin özellikle arttığı belirtildi. ABD askeri istihbaratının büyük ölçüde: casus uydularla sağlandığını belirten gazete, ABD'nin karşılaştığı istihbarat açığını kapatmak için "AWACS" erken uyarı ve kontrol uçaklarından da yararlanmasının söz konusu olduğunu vurguladı. Bilindiği gibi son NATO zirvesinde AWACS sistemi benimsenmiş ve sistemin uygulanması amacıyla Konya'da da bir üssün kurulması ilke olarak belirlenmişti.

Gazete, Türkiye'deki üslerde, "General Electric" firması tarafından imal edilmiş son dördüncü nesil gözetleme ve dinleme aygıtlarının bulunduğunu belirttikçe ABD'li personelin dahi saklandığını ve bu odalara ancak yapımı şirket tarafından özel olarak eğitilmiş sivillere girilebileceğini belirtti. Habere ayrıca iki sabit ve bir döner radarla Sovyet füzelerinin izlendiği Pırınçlı üssü ile Sovyet askeri deniz kuvvetlerinin faaliyetlerinin izlendiği Sinop üssünde yüksek rütbeli Genel Kurmay yetkililerinin gelecekteki haber alındığında, bu aygıtların düğmelerinin kapalı olduğu öne sürüldü.

Birbirini izleyen yayın yasaklamaları üzerine, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Bebiye Boran'ın 25 Ocak günü verdiği demi ki kere daha hatırlatmak istiyoruz. Boran'ın sözü edilen demecinde belirttiği gibi:

"Bu yasaklamaların neyine kadar gereksiz olduğunu tahmin etmek güç değil. Amaç sol yayınları ve bu yolla sol düşünceleri yasaklamak. Bir düşüncenin yayılmasının yasaklamalarla önlenemeyeceği bir yana, sıkıyönetim komutanlıkları, bu tür yasaklamalara gerçekte yetkili de değildir. 12 Mart döneminin sıkıyönetim yasa son derece antidemokratiktir, sıkıyönetim komutanlıklarına geniş yetkiler tanır; ama bu yetkiler gelişi-geliş, keyfi (arbitrer) biçimde kullanılmaz. Sıkıyönetim, ilan nedeni, gerekçesi ile bağdır. Sıkıyönetim, bilindiği gibi, özgün olarak yaygın şiddet eylemleri nedeniyle ilan edilmiştir. Bunlara ilişkin suç unsuru taşıyan yayınlar ve örgütlenmelerde sıkıyönetim yetkisini kullanabilir ancak. Topyekün dernek faaliyetlerinin ve ötedenberi yayınlanagelmis süreli dergi ve gazetelerin yasaklanması, bu çok geniş kapsamlı ve antidemokratik sıkıyönetim yasa uyarınca dahi hukuka aykırıdır."

Bir kere daha belirtelim ki, her türlü antidemokratik uygulama, karşında, tüm demokratik güçleri ve onların kararlı birliğini bulmalıdır. Görev, tutarlı ve kararlı demokratlarla özgü kendine güven ve sorumluluğu yüklenerek, bütün antidemokratik uygulamaların hesabını hükümetten ısrarla ve kararlılıkla sormak, bu arada tüm demokratik güçlerin eylem birliği yolunda somut görevleri omuzlamak tir.

1978'de sanayi kapasitesinin sadece yarısı kullanıldı

● EKSİK KAPASİTE KULLANIMININ TEMELİNDE TEKELLERİN YERLİ BÜYÜK SERMAYE İLE KURDUĞU ORTAKLIKLAR VE SANAYİN MONTAJCI BİR NİTELİĞE SAHİP OLMASI YATIRIYOR...

TÜSİAD, IMF'nin koşullarına uyulmasını dayatıyor

Bir TÜSİAD heyetinin yurt dışında yaptığı temaslardan sonuçları, bir "not" halinde özetlenerek hükümete iletilti. TÜSİAD, bu "not" aracılığıyla, IMF'nin Türkiye'ye önerdiği "istikrar programı"na kesinlikle uyulmasından yana olduğunu açıklıkla belirtti. Bu arada TÜSİAD'ın notunda, hükümetin sosyalist ülkelerle ve Libya gibi antiemperyalist ülkelerle kurduğu ilişkilerde de, yine Batı finans kuruluşlarının ağzından dolayı olarak karşı çıktı.

Yurt dışına çıkan TÜSİAD heyeti, gezisi sırasında OECD Genel Sekreteri Van Lennep, Genel Sekreter yardımcısı C. Wootton, OECD ekonomik danışmanı Dr. Anderson, OECD Türkiye Konsorsiyumu Genel Sekreteri A. Kuhn, Fransa'nın dış ilişkilerden sorumlu devlet bakanı Pierre B. Raymond, Banque Française ve Credit Commerciale yetkilileriyle görüşmüştü.

TÜSİAD'ın hükümete ilettiği notta, Türkiye'nin artık hükümetten hükümete krediler beklememesi gerektiği vurgulanıktan sonra, özel mali ve ticari çevrelerden de ancak "Türkiye'nin doğru yöndeki uygulamalardan geçişini duyuracak organ olarak IMF'nin duyurulması" sonucunda kredi sağlayabileceği belirtildi. Notta, IMF'nin de, Türkiye'de "piyasa mekanizmasına uygun uygulamaların varlığını" görmeyi beklediği anlatıldı.

TÜSİAD, görünüşte kendi önerisi biçiminde formüle ettiği "istikrar programı"nda, ilk ve temel önlemler olarak, ücretlerin ve maaşların sınırlandırılmasıyla liranın sürekli olarak devalüe edilmesini öne sürüyor. Bu önlemler "enflasyonun aynurlanması ve üretimin teşvik edilmesi" ve "liranın çok hızlı bir biçimde arttırılması" gerekçeleriyle savunuluyor.

TÜSİAD'ın hükümetin politikasına yönelik eleştirileri, özellikle "piyasa mekanizmasının ihmal edildiği" iddiasına dayanıyor ve hükümetin bu politikasının Batı finans kuruluşlarında kaygı yarattığı öne sürülüyor. TÜSİAD'ın raporunda şöyle deniyor:

"Türkiye yarının orta ve uzun vadeli ekonomik politikaları konusunda açık bir inanç yaratmadan bugünkü probleminin çözümünü sağlayamaz. Bu inanç, ekonominin piyasa kuralları içinde gelişirilmesine dönük ağırlık ve zorunlu ekonomik kuralların uygulanacağını gösteren davranışlarla yaratılabilir. Batı ülkeleri topluluğu Türkiye'den Kore, Taiwan, Brezilya modeli ekonomi uygulamaları beklemektedir. Batıda İspanya modeli vardır. Doğru yönde ekonomik politika uygulamalarına başlaması Batı ülkeleri topluluğunun Türkiye'ye tekrar ilgi duymasının temel koşuludur.

"Türkiye'nin bir istikrar paketi uygulamasına geçmesinin zorunluluğu bilinmektedir. Ancak bu gerçekleşirse Türkiye IMF'nin desteğini sağlayabilir. IMF'nin, Türkiye'nin doğru ekonomik politika uygulamaya başladığına ilişkin duyurusu olmadan, Batı ülkeleri topluluğundan Türkiye'ye finansman kaynağı bulunması imkansızdır."

TÜSİAD'ın notunun başlangıcında ise, hükümetin, kısa vadeli sorunların çözümünü sağlayabilmek için "dünya dengelerini dikkate almadığı" öne sürülerek bu politikaya karşı çıkılıyor. TÜSİAD'ın bu iddiası, doğrudan doğruya, son aylarda sosyalist ülkelerle ve bazı antiemperyalist devletlerle kurulan ekonomik işbirliği ilişkilerinin, Batı finans kuruluşlarının desteğinin çekilmesindeki başlıca etkenlerden biri olduğu anlamına geliyor.

TÜSİAD'ın hükümete sunduğu bu ultimatom, yerli tekeli sermayenin, emperyalist finans kuruluşlarının Türkiye'ye önerdiği ağır bağımlılık koşullarının açıkça yanında yer aldığı bir göstergesidir.

1978 yılına ilişkin sanayi üretimi rakamları açıklandı. Açıklanan sonuçlar, sanayiın dışa bağımlı yapısının bir yılını özetliyor.

Yıl boyunca, bir yandan sanayicilerin, öte yandan hükümet ve muhalefetin dillerinden düşürmedikleri "döviz darboğazı", 1978'de özellikle önemli oranlarda dış girdi kullanan karayolları taşıtları, gübre, kimya, petro-kimya ve elektronik sanayilerini yoğun bir şekilde etkiledi. 1978 yılı sanayi üretimi değerlerine göre, ortalama olarak kapasite kullanımı yüzde 51,5 oranında kaldı.

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan raporda, sektörlere göre kapasite kullanımının çok düşük olmasının yanı sıra dikkati çeken bir olgu daha var: Bir önceki yıl, yani 1977 yılı ile yapılan karşılaştırmalarda bazı sektörlerde üretim önemli boyutlarda gerilemiş bulunuyor.

Örneğin, taşkömüründe yüzde 89,4'e varan kapasite kullanımı sağlanmasına karşın, '77'ye göre üretimde yüzde 2,3'lük bir gerileme söz konusu. Bu oran demir cevherinde eksi yüzde 17,6'ya, bakırda eksi yüzde 34,4'e ve alüminada eksi yüzde 56,4'e kadar çıkıyor.

ÖZEL FİRMALAR ÜRETİMLERİNİ DÜŞÜRÜYOR

Maden üretimindeki azalmalar ve kapasite kullanım oranlarındaki düşük düzeyler, yurt içinde ve dışı madenlere olan talebin azlığına bağlanırken, iç ve dış talebe bağlı olmayan madenlerde de özel firmaların üretimlerini düşürmelerinden kaynaklandığı belirtildi. Gerçekten de, özellikle madenlerin devletçe işletilmesi-ne ilişkin yasaların Meclislerden geçmesinden sonra, özel işletmeler üretimlerini büyük ölçüde kısıtlar.

Üretimleri halen, Uniroyal, Lassa, Good Year ve Pirelli tarafından sürdürülen lastikte 1978'de ilginç bir gelişme gözlemlendi. Binek otosu lastiği ile kamyonotobüs lastiği ve iç lastik üretimlerinin önemli bir bölümü, sermayelerinin yüzde 50'den fazlası yabancı olan Lassa dışındaki üç firma tarafından gerçekleştirildi. Ayrıca, 1977'ye göre, yüzde 10-35 arasında değişen oranlarda üretim artışı da sağlandı. Traktör ve greyder lastikleri üretimi ise ağırlıklı olarak Lassa tarafından yapıldı. 1978 yılında üretilen bu tür 344.165 lastiğin, 107.497'si, diğer bir deyişle üçte biri Lassa mamulü. Yine de, aynı yıl içinde Uniroyal yüzde 50'yi, Pirelli ise yüzde 100'ü aşan oranlarda kapasite kullanımı gerçekleştirirken, Lassa'da bu oran yüzde 38'de kaldı.

Demir ve çelik ile demir dışı metaller sektöründe ise kapasite kullanımı yüzde 5,6 ile yüzde 78,6 arasında değişiklik gösterdi. Demir dışı metaller arasında kapasite kullanım oranı yüzde 5 ile en düşük olan antiyum üretimi-

Mersin Soda Sanayii'nde pasif direniş sürüyor

Mersin Soda Sanayiinde bir süre önce başlatılan grevin Bakanlar Kuruluna ertelenmesinden sonra ve işçi-mühendis-teknik eleman dayanışmasının, birlikteliğinin en güzel örneklerinden birini oluşturan pasif direniş sürüyor. Fabrikada hiç-bir şekilde üretim yapılmıyor.

Türkiye'nin tek soda üreten merkezinde geçtiğimiz yıl Temmuz ayında başlatılan grev üzerine burjuvazi olanca maharetini göstermeye çalışıyor. Soda Sanayii'nde en büyük paya, Türkiye İş Bankası ve Türkiye Şişe Cam Sanayii A.Ş. sahip. Yine bu merkezde üretilen sodanın büyük bir bölümü de Şişe Cam Sanayii A.Ş. için girdi durumunda. Ancak, Türkiye'de üretilen soda, yurt dışında üretilene göre daha pahalıya mal oluyor. Bu nedenle, bir yandan yurt içinde üretim sürdürülürken, bir yandan da soda dışalımını neredeyse olağan sayılıyor. Öte yandan, Mersin Soda'nın, yatırım için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan sağladığı teşvik belgesi uyarınca 1975 yılından başlamak üzere 1 milyon dolar tutarında ve 5 yıl vadeli dışsatım zorunluluğu var. Bu nedenle, üretim sürdüğü sırada yapılan dışsatım, uluslararası rekabet koşullarında yurt dışındaki soda fiyatının da altında satışa sunulmakta ve aradaki fark Sanayi Bakanlığı'ndan vergi iadesi şeklinde tahsil edilmekte!

Hal böyle iken, mücadele eden ve örnek bir dayanışma gösteren çalışanların başarıya ulaşmasını önlemek için bütün yolları ihmal eden tarafın deniyor. Bir taraftan, grevin ithalatı körüklediği ve cam, deterjan, sabun üretiminde büyük bir darboğaz açtığı görüşü basın yoluyla yayılmaya çalışılırken öte taraftan da, "Mühendisler olmasa ve işçiler kıskırtılmasa, işverenin işçilerin isteklerini bugüne dek çoktan yerine getirmiş olacağı" söylentileri yayılmaya çalışılıyor. Soda çalışanları bu tür söylentilere cevaplarını bugüne dek sürdürdükleri kararlı mücadele ile cevap verdiler.

Şimdi, işveren, aralarında sekiz mühendis, üç sendika yöneticisinin de bulunduğu 24 soda çalışanını işten çıkarmak için çeşitli yöntemler deniyor. 12.1.1979 tarihinden itibaren 24 çalışanın "zorunlu izni" sayılmasıyla gelişen olaylar henüz sonuçlanmadı.

Özellikle, başarıya ulaşan mücadelenin bölgedeki ve yurt çapındaki yüksek propaganda gücünden çıkan işveren, gerçekleştirmeye çalıştığı üç yeni yatırım için de önlem alma kaygusunda.

Ancak, bu direnişten de çok şey öğrenen işçiler, tüm engellemelere karşın ödün vermeden mücadelelerini yürütmeye kararlılar.

minde, önceki yıla göre yüzde 439'luk bir artış meydana geldi. 7 milyon tonluk kapasiteye karşın 392 bin tonluk üretim yapılabildi.

Karayolu ve demiryolu ile elektronik sanayilerinde de hem 1977 üretim gerçekleştirmelerine göre yüzde 50-60'a varan oranlardaki gerilemeler, hem de kapasite kullanımının otomobil dışı yüzde 40'ın üzerine çıkamayışı dışa bağımlılığın bu alandaki somut göstergeleri oldu.

TÜKETİME YÖNELİK ÜRETİMİN SONUÇLARI

Gelişmiş kapitalist ülkelerde, makine, elektrikli makine, kimya ve demir-çelik sektörlerinde ileri teknolojilerin kullanılması ve yüksek düzeydeki üretim araçları üretimi sanayiın belirgin özelliklerinden. Türkiye'de ise imalat sanayisinde çeşitli sektörlerde ağırlıklı tüketime yönelik ürünler oluşturmakta. Bunun yanında, kullanılan teknoloji de geri düzeyli. Gelişmiş kapitalist ülkelerin daha önce de olduğu gibi 1978 yılı boyunca reçeteler halinde sundukları ve kredi vermelerinin zorunlu bir koşulu haline getirdikleri işletmelerde emek-yoğun teknolojiler kullanılması-

nın ne tür sonuçlar getirebileceği geçen yılın üretim gerçekleştirmeleriyle bir kez daha açığa çıktı.

Öte yandan, tam kapasite kullanılmayan ve fakat milyonlarca liralık ilan ve reklam harcaması yaparak talebi körükleyen tüketim mali üreten sektörler, genellikle yalnızca iç pazara dönük üretim yaptıkları için ilk bakışta çelişkili görünen sorunu yüksek fiyat uygulamasıyla çözümlüyorlar. Diğer bir deyişle, gerek yabancı sermayeli firmalar, gerek yerli kuruluşlar, Türkiye'deki yatırımlarında hammadde ve ucuz işgücü kanalıyla ileri düzeyde teknoloji kullanılsa da üretimleri mamulleri sınırlı sayıda tutarak ve saptadıkları yüksek fiyattan satma olanağı bulabiliyorlar.

Bütün bunların sonucunda, Türkiye gibi geri kapitalist bir ülkede, emperyalizmin dayatmalarına boyun eğen ve tercihlerini bu yönde yapan iktidarlardan, üretimin yıldan yıla artmasını ve işletmeleri emekçilerin çıkarları doğrultusunda tam kapasitede kullanmalarını beklemek, en hafif deyişle saflılıkla olacaktır.

Çözüm ise, emperyalist tekelin yerli büyük sermaye ile kurduğu ortaklıkların ve buna bağlı olan sanayideki montajcı nitelik ile ithal yoluyla dışa bağımlılığın ortadan kaldırılmasında yatıyor.

Vergi yasası için büyük pazarlık

1978 yılının başlarından bu yana kamuoyunda güncelliğini koruyan vergi yasalarına ilişkin düzenlemeler, uzun bir süre Meclis gündeminde bekledikten sonra geçtiğimiz günlerde geri çekildi. Bütçeden önce görüşülmesi için süre kalmadığı gerekçesiyle tasarısı geri alınırken, Başbakan tarafından, konuya ilişkin olarak muhalefet partileriyle her tür diyaloga hazır bulunduğu ve bu arada işçi kuruluşlarının da görüşlerinin dikkate alınacağı ifade ediliyordu.

TASARININ BAŞINA GELENLER

Ecevit hükümeti tarafından "vergi adaletinin sağlanması ve emekçi kesimlerin vergi yükünün hafifletilmesi" gerekçesiyle ortaya atılan yasa önerisinin, geride kalan bir yıla yakın süre içinde geçirdiği gelişim oldukça ilginç özellikler taşıyor.

Söz konusu öneri, vergi sisteminin değişmesi ve vergi yükünün dağılımının düzeltilmesi anlamında hiçbir köklü önlem getirmemesine karşın, başlangıçta, demokratik kuruluşlar ve ilerici kamuoyu tarafından olumlu bir girişim olarak nitelenmişti. Bildirimli yükümlülere vergi kaçırma "özürlülüğü" bir ölçüde de olsa kısmaya; holdinglerin "halka açık şirket" etiketiyle ve paravan şirketler yolu ile vergi kaçırma sınırlamaya ve tarımın vergilendirilmesine yönelik önlemler içeriyordu, bunun başlıca nedenleriydi. Vergi adaletinin sağlanması anlamında tasarının taşıdığı yetersizlik ise sürekli olarak vurgulandı ve işçi ve emekçi kesimlerin omuzları üzerindeki vergi yükünün gerçekten hafifletilmesi doğrultusunda önlemlerin getirilmesi için tüm ilerici kuruluşlarca çaba harcandı.

Ne var ki, hangi ölçüde olursa olsun çıkarılmasının zedeleneceğinden ürken burjuvazinin tepkisi de gecikmeden yükseldi. Kurumlar Vergisi oranının yalnızca yüzde 5 düzeyinde artırılması ve vergilemedeki yüzde 20 oranındaki yasal ayrıcalığın yüzde 15'e indirilmesi istemesi üzerine, İstanbul Sanayi Odası tarafından "artık ülkede yatırım yapılmasına olanak kalmadığı" ifade edildi; bir süre sonra da Başbakan'la büyük sermayenin güzide sözcüleri arasında görüşmeler başlatılarak gerekli "yumuşatmaların" gerçekleştirileceği konusunda güvence veriliyordu. Nitekim, tasarıda çeşitli değişiklikler yapılmasında gecikilmedi ve ücret gelirlerine ilişkin hükümler, düzeltilen bir yana, daha da kötüleştirilerek büyük burjuvaziye verilen dñler birbirini kovaladı.

TASARININ SON BİÇİMİ EMEKÇİLER AÇISINDAN NE GETİRİYOR?

Vergi yasalarında değişiklikler öngören tasarının son biçiminin kime ne getirdiği ve ülkedeki vergi sisteminin düzeltilmesi açısından ne önerdiği sorusunu cevaplamak, bugün ulaşılan noktada alınacak tavır açısından büyük önem taşımaktadır. Vergi adaletini sağlamak gerekçesinden yola çıkan bir düzenlemede, vergi yükünün dağılımındaki çarpıklığın giderilmesinin; bir diğer anlatımla, ödenen vergilerin gelirden alınan payla uyumlu bir düzeye getirilmesinin esas alınmasının kaçınılmazlığı açıktır.

Bu açıdan ülkedeki duruma bakıldığında ulusal gelirden yüzde 30 dolayında pay alan emekçilerin, vergi gelirlerinin ana bileşenini oluşturan Gelir Vergisinin yüzde 70'ini ödediği görülmektedir. Diğer yandan gelirin bir yüzdesi olarak ödenen dolaysız vergi miktarı, emek gelirlerinde yüzde 35'i geçerken (1976 itibarıyla), diğer kesimler için en iyimser hesaplamayla yüzde 14 dolayına ulaşmaktadır.

Yeni tasarının bu durumun düzeltilmesi doğrultusunda öngördüğü tek önlem ise, bugün için ayda 1800 TL olan ücretlere özgü indirimin 2850 TL'sine çıkarılmasıdır. Ücretlilerin ekonomik durumlarının düzeltilmesine yönelik önemli bir girişim olarak sunulan ve tasarının benimsenmesini sağlamak için bir araç olarak kullanılmak istenen bu önlemin gerçekte hiç bir anlam ifade etmediği kolaylıkla söylenebilir. Öncelikle özel indirimin asgari ücrete eşit kabul edilip, asgari ücret artışlarının da doğrultusunda vergi dışı kalmasını sağlamaması; bunun yerine, yetersizliği son derece açık olan bir miktar sınırlamasının getirilmesi, ülkedeki hızlı enflasyon karşısında vergi dışı bırakılan ücretin en kısa sürede anlamını yitireceğinin açık bir kanıtıdır.

Diğer yandan, özel indirim miktarının eş ve çocuklar için ayrı ve daha düşük bir düzeyde saptanması (ayda 1500 TL) ve vergi dışı bırakılacak ücretin

Sayıştay Denetçisi Musa Özdemir, Devlet memurları yasasındaki değişiklikler üzerine «YÜRÜYÜŞ» ün sorularını yanıtladı

■ Devlet Memurları Yasasında değişiklik öngören bir yasa teklifi Millet Meclisinde kabul edildi. Senatoda da benimsenirse yasalastır. Konunun gelişimi hakkında bilgi veriyoruz.

□ 15 ve 14. dereceden ayıhk alan memurların ayıhkıların asgari ücretin altında kalmasını Anayasaya aykırı bulan, düşük ayıhk alan kamu personelinin artan fiyatlar ve hayat pahalılığı karşısında korunmasını gerektirdiği, iktidara mensup, bazı parlamentelerde 657 sayılı yasa değişikliği öngören bir yasa teklifi verildi. Bazı akasahiblarına karşı önemli ve olumlu hükümler taşıyan bu teklif Mecliste görüşülürken hükümet yetkilileri "Bütçeye 10 milyar lira yük getiriyor" gerekçesiyle karşı çıktılar. Kuşkusuz bu gerekçeyle kabul olamaz. Bir kez bütçeye getireceği yükün 10 milyar olacağı tam bir abartıdır. İkinci, olağanüstü boyutlara ulaşan enflasyonun sorunuyla memurlar değil, Teklif komisyonu geri gönderildi, kuşa çevrilerek tekrar Meclis'e geldi. Bu defa kabul edildi.

■ Meclis'te benimsenen son metin memurlara neler sağlıyor? Çözemediği sorunlar nelerdir? Senatoda ne yönde değişiklikler önerilmiştir?

□ Teklif yasalaştığında, 657 sayılı yasa ve ek geçici maddelerine göre ayıhk almakta olan tüm memurlar, öğrenim durumuna bakılmaksızın ve kadro aramaksızın, bir üst derecenin aynı kademesine getirilecek. Yani birer derece terfi edecekler. Örneğin 8. derecenin 4. kademesinden ayıhk almakta olan bir memur bundan böyle 7. derecenin 4. kademesinden ayıhk alacaktır. Aynı hüküm emekli, dul, yetim ayıhk alanlara da uygulanacaktır. Yapılan tüm değişiklikler bu kadardır. Çözemediği bazı sorunlara gelince:

1- Öğrenim durumuna göre emekliliğe giriş ve yükseltilmeyle ilgili olarak 15/1'den işe başlarsa, 7. derecenin son kademesine kadar yükseltililecek. Tabii diğerleri de yine eskisi gibi. 657 sayılı yasa öğrenim durumu nedeniyle zaten düşük ayıhla işe giren bir memurun belli bir noktadan sonra terfili olmasını, Teklif bu adaletsizliğin giderileceği. Kanunca, tüm memurlar en son derecede kadar (14) yükseltililebilir. Bunun sağlanması gerektirir.

2- 15 ve 14. dereceden kaldırılmıyor, dolayısıyla yetipaze daraltılmıyor. Hukukun de olsa, asgari ücretin altında brut ayıhla memur çalıştırma ayıbkı oluyor. Bu önlenmelidir.

3- Kadrosuzluk nedeniyle derece yükseltilmesi yapılamayıp kademe ilerlemesi yapmak durumunda kalan

ve bu nedenle memurlukten yavaş yavaş ve emeklilikte önemli maddi kayıplara uğrayan memurların sorunları çözümleniyor. Örneğin 6/3'ten 5/1'e terfi etmesi gerekirken kadrosuzluk nedeniyle derece terfi yapılmayıp 6/4'ten ayıhk almak zorunda kalan bir memurun yıllık net kaybı 2.078 liradır. Bu kayıpla memurlar emeklilikte iktisadi ve ahlaki olarak önemli maddi kayıplara uğramaktadır. Teklif, memurların korunmasını sağladığı bu kayıplara bir çözüm getirmiştir. Oym yasaların öngördüğü toplanan taşıyan tüm memurların terfi edilebilmesi en doğal hakkıdır.

4- Kadro dışı bir başka sorun daha var. Bu yasa teklifi ile kadro aramaksızın tüm memurlar birer derece yükseltilerek fakat 1979 bütçe yasasındaki kadrolar saptanırken bu yeni tasarı dikkate alınmadığından 1979 yılı içindeki terfilerde önemli maddi kayıplara uğrayacak. Ancak bu sorun 1979 yılı bütçeli Millet Meclisinde görüşülürken çözümlenmiştir. İki seçenek var. Ya kadrolar yeniden düzenlenecek ya da bütçenin metin kısmında "1979 yılındaki terfilerde kadro aramaksızın" hükmüne yer verilecek. Bu konuda, demokratik kitle örgütlerini ve parlamenterleri böylece uyarmak istedik.

5- Teklifin yarattığı ilginç bir duruma daha değinmek isterim. Teklifin yasalaşmasından bir gün önce işe giren 4 yıllık fakülte mezunu 9/1'den göreve başlayacak, yasamın çıktığı gün 8/1'e yükseltililecek. Aynı ilginç teklifin yasalaştığından sonra işe giren 9/1 ile başlayacak ve bir derece terfi hakkından yararlanamayacak. Yani teklifi görüşen derece yükseltilmesi sadece görev başındaki memurlara uygulanacaktır.

6- Bazı duraklamaların gidermek için iki noktaya daha dikkat çekmek isterim. Teklif herhangi bir şekilde hizmet dışı bırakılmadık, intibak öngörüyor. Daha önceki intibaklar sırasında, mevcut yasadaki aksaklıklar nedeniyle, hizmet dışı bırakılan bir kısmı değerlendirilerek yeni memurların sorunlarına çözüm getirilmemiştir. Oysa tüm memurların, kamu hizmetinde geçen tüm hizmetlerinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilerek Anayasamın eşitlik ilkesinin bir gereğidir. Diğer bir deyişle, bir derece yükseltilmesi, öğrenim durumuna göre, yükseltilmeyle en son derece ve kademesiyle aynı maddelere uygulanacaktır. Örneğin 7. derecenin son kademesine yükseltilmesiyle 657 sayılı yasa ya göre artık terfi etmemesi gereken ikinci kademe bir memur 6. derecenin son kademesine yükseltililecektir. Kuşkusuz bu hak sadece görev başında bulunan memurlara ve bir defaya mahsus uygulanacaktır.

■ Teklifin birçok soruna çözüm getiremediği anlaşıyor. Sizce nasıl bir yasa hazırlanmalıdır?

□ Milyonlarca memuru ve emekliyi yakından ilgilendiren bir sorun oldukça yüzeyli ve acelenin bir şekilde ele alınması. İster değiştirilen ilk teklif, ister Meclisten geçen metin olsun, ikisi de soruna yanlış yaklaşmaktadır. Devlet Memurları Yasası özümlenmiş tam anlamıyla "yasa" olmaktan çıkmıştır. İflas etmiştir, ölmüştür. Devlet Memurları Yasasındaki çarpıklıkların bu tür düzenlemelerle giderilmez, bu yasa hayat verilmeli olamazdır. Kalıcı, köklü, bütüncül çözüm memurların grevli-toplu sözleşmeli sendikallardan haklarını kazanmaları, dünyada, memurların sendika hakkı verilmeyen 8 ülkeden biri olma ayrıcalığından kurtulma zamanı gelmiştir. Memurların, ülkenin ve kendilerinin yararına olan ve karar sahibi olabilmeleri için sendika kurma ve siyasi partilere girme hakkını elde etmesi gerekir.

matrahtan indirilmesi yerine halen uygulanmakta olan "vergiden vergi indirme" yönteminin korunması getirilen önlemlerin ne denli göstermelik olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bunların ötesinde, tasarıyla Gelir Vergisi Yasasının 104. maddesinde yapılmış öngörülen değişiklikler, başlı başına işçi ve emekçiler aleyhine yeni uygulamalar getirmektedir. Buna göre ücret ve diğer ödemeler toplamı asgari ücretin 8 katını aşarsa, yıl içinde ödenen tüm ücretlerin birleştirilmesi ve bunun üzerinden hesaplanan vergi miktarı ile ö-

ceden ödenmiş bulunan vergiler arasındaki farkın ücret sahibinden kesilmesi söz konusudur. Bir diğer anlatımla, yıl içinde esas ücretten ayrı olarak vergilendirilen çeşitli yan ödemeler bu kez de ücretle birleştirilerek vergilendirilecek ve bu da, tarifiedeki artan oranlılık nedeniyle çok daha yüksek bir verginin ödenmesi sonucunu getirecektir.

Bu uygulama açıkça toplu sözleşmelerde belirli bir sınır aşılmasının engellenmesi ve dolayısıyla ücretlerin dondurulması anlamındadır. Tasarı bununla da kalmayıp, ücret ve diğer ödemeler toplamının belirlenen sınırı aşmadığı durumlarda alınacak vergilerin de artırılabilmesi için, bunlara uygulanan vergi oranını yüzde 25'ten yüzde 30'a yükseltmektedir. Yani, bir işçinin aldığı fazla çalışma ücreti, tasarı yasalaştığında yüzde 5 daha fazla vergilendirilecektir.

YAPILMASI GEREKEN DEĞİŞİKLİKLER NELERDİR?

Vergi gelirlerinin yükünü hememen tümüyle omuzlarında taşı-

makta olan işçi ve emekçilerin bu ağır yüklerinin hafifletilmesi için öncelikle asgari ücretin özel indirim kapsamında vergi dışı bırakılması sağlanmalıdır. Diğer yandan sürekli enflasyonla birlikte emekçilerin ödedikleri vergilerin hızla artması sonucunu getiren artan oranlı vergi tarifesinin emek gelirleri ve emek dışı gelirler için farklılaştırılması, ayrı tarifeler uygulanması gereklidir.

Ücretlerin birleştirilerek vergilendirilmesine ilişkin hükümler ise tasarıdan tümüyle çıkarılmalı ve vergi gelirlerinin artırılmasına yönelik olanaklar emekçi dışı kesimlerde aranmalıdır. Bu anlamda sermayedar ve mülk sahiplerinin gereken ölçüde vergilendirilmesi ve etkin bir vergi denetiminin sağlanması zorunludur. Kaçakçılığın engellenmesi ve halen hiç vergi ödemeyen, ya da çok az ödeyen yüksek gelirli kesimlerin vergileme kapsamına alınmasıyla, bir yandan vergi gelirlerinin artması sağlanırken, diğer yandan vergi yükünün dağılımındaki büyük adaletsizliklerin giderilmesi olanaklıdır.

Kongre sonuçlandı: Görev Tekstil'in bütünlüğünü korumak

DİSK'e bağlı en büyük sendikalarından birisi olan Tekstil'de Genel Kurul çalışmaları tamamlandı. Uzunca bir dönem Tekstil sendikasında sürmekte olan bunalım sona erdirilmesi açısından bu genel kurul büyük önem taşımaktaydı. Bu nedenle de genel kurul son derece yoğun bir çalışma ortamı içinde sürdürüldü.

Tekstil sendikasında dört yıldan beri kongre yapılmıyordu. Bir yıldan beri de sendikada yönetim boşluğu bulunmaktaydı. Bu nedenle de genel kurula gidildiğinde, sendika mahkeme kararı ile atanmış olan üç kişilik kayyum heyeti tarafından yönetilmekteydi.

Tekstil sendikasında ortaya çıkan bunalımın temelinde sendikada uzunca bir dönemdir varlığını sürdüren anarko-sendikalist eğilimler yatmaktaydı. Sendikanın temel işlevlerinin yerine getirilmesi, bunalımın aşılanması, tekstil işçilerinin çığ gibi büyüyen sorunlarına ivedilikle cevap verilmesi büyük ölçüde bu eğilimin etkisiz duruma getirilmesine bağlı bulunmaktaydı.

Tekstil işçilerinin en temel ve belli başlı gereksinimlerine cevap veremez durumda olan eski yönetime karşı uzunca bir süredir belirli bir tepki oluşmuş bulunuyordu ve bu tepki güçlü bir muhalefete dönüşmüştü. Ancak kimilerinin Türkiye İşçi Partisi'ne ve bazı gruplara olan gözü kapalı düşmanlıkları bu muhalefetin birliğini engelleyen ve bunalımın daha ivedi ve daha kolay bir biçimde aşılamasına engel olan temel etmen durumundaydı.

Tekstil kongresi bu koşullar altında çalışmalarına başladı. Kongrede yönetime aday olan iki temel grup bulunmaktaydı ve daha divan başkanlığı için yapılan oylamada ortaya çıkan, bu iki grubun güçlerinin birbirine çok yakın olduğuydu.

Güç dengesi kongre süresince durumunu korurken, "kurt" sendikacıların dengeyi kendi lehlerine çevirmek için yoğun bir çaba içinde oldukları ve kimi çevrelerin davranışlarının da onlara oyunlarını kolayca tezgahlama fırsatını tanıdığı gözleniyordu.

Kongrenin başından beri ortaya çıkan bir başka gerçek de DİSK üst yönetiminin "Devrimci Birlik" grubunun desteklemekte oluşuydu. DİSK üst yönetimi ağırlığını açıkça "Devrimci Birlik" grubundan yana koymaktaydı. Ancak Tekstil kongresinde delegeler, DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işık tarafından tezgahlanan oyunlara karşı cephe aldılar ve Işıklar'ın doğruların taraf olarak Kongreye müdahale etmesi delegeler tarafından büyük bir tepki ile karşılandı.

Dört yıldan sonra yapılan bu kongre ile bugüne kadar sendikada yaşanan bunalımın noktalanması ve sendikanın bütünlüğünün korunması bütün tekstil işçilerinin temel talebidir. Tekstil sendikası son derece büyük bir örgütlenme potansiyeline sahip bulunmaktadır. Artık sendikanın önünde duran temel görev 40.000 tekstil işçisinin omuz omuza mücadele etmesi ve bu büyük örgütlenme potansiyelinin bir an önce örgütlü güce çevrilmesidir.

EKONOMİ

HABERLER

ÇIRAKLARLA İLGİLİ İLK YÖNETMELİK YAYINLANDI

Ülkemizde daima "ucuz işgücü" olarak görülmüş olan çıraklarla ilgili olarak ilk kez bir Yönetmelik yayımlandı. Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanarak resmi gazetede yayınlanan bu yönetmelikle göre çıraklar için işverenin ödeyeceği sigorta primine esas tutulacak olan kazancın alt sınırı, asgari ücretten düşük olamayacak.

Ancak çırakların bu yönetmelikle ilgili haklarının korunabilmesi için öncelikle denetimlerin düzenli yapılması gerekiyor. Birçok işyerinin "gizli işsiz" pozisyonunda sigortasız işçi çalıştırdıkları ve denetlenmedikleri düşünülürse, çıraklarla ilgili bu yönetmelik bükümlerinin uygulanmasından da güçlüğü aşıyor.

İSTANBUL TİCARET ODASI VE TOPLUMSAL ANLAŞMA

İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ali Zafer Taciroğlu bir basın toplantısı yaparak, hükümetle Türk-İş arasında yapılan Toplumsal Anlaşma'nın özel sektör ve DİSK'i de kapsamasını istedi.

Hükümet tarafından geçen yıl Türk-İş ile imzalanan ve bir "ihanet belgesi" niteliği taşıyan Toplumsal Anlaşma'nın, kimler tarafından desteklendiği ve kimlerin tüm işçileri bu anlaşma bükümlerine sokmaya çalıştığı, böylece bir kez daha ortaya çıktı.

DÜNYA BANKASI KİMLERE KREDİ VERİYOR?

Yakın Doğu'nun emperyalizmle en içli dışı yönetimlerinden biri olan Bengladeş Dünya Bankası kredilerinden yararlanıyor. Dünya Bankası'nın kredi kuruluşu Uluslararası Kalkınma Örgütü, jüt, tekstil, kağıt, gıbre ve çimento sektörlerinde kullanılmak üzere 75 milyon dolar kredi açtı Bengladeş'e. Kredi, dışsatımların artırılması için de kullanılabilir.

Bengladeş ekonomisinde fazla önemli bir yeri olmayan dışsatım sektörünün ülke ekonomisindeki yerinin artırılması bu krediyle mümkün olabilecektir. Dünya Bankası'nın Türkiye'ye kredi vermekteki "titizliği" gerici Bengladeş yönetimine göstermemesi, hükümet için her halde düşündürücü olmalı...

NOT...

FERHAT GÜN

Tekerlekler...

IMF ve onun yerli kapıkulu büyük sermaye sözcülerine sorarsanız KİT'lerin bütçe açıkları devletin yüklenemeyeceği ölçüde büyük. KİT'lerin bu açığa tahammül etmek artık mümkün değil...

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin kısaltılmış olan bu KİT'lerin gerçekten durumu yirekler acısı, ama?...

Tağların bağlandığı köpeklerin salıverildiği köy meydanını andıran ve adına "karma ekonomik düzen" denilen bu işbirlikçi, geri, çarpık Türkiye kapitalizminde tersi de olanak dışı.

Açık vermek sorunsu, kamu kesiminde açık veren örneğin bir de MİT var.

KİT ve MİT!

Kamu İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı...

Her ne kadar aralarında personel iddiharı yönünden bazı ilişkiler olsa da, işlev ve görevleri ayrı ayrı kuruluşlardır bunlar.

Söz açık vermektir açılırsa, gizli-açık faşist örgütlenme ve terör tımarı karşısında MİT'in ne yaptığı sorusuna da yanıt bulmak gerekecektir.

Bir tarihte basına da yansıyan bilgilere göre, Türkiye'de 300 bin MİT görevlisi vardır. Ve MİT hatırı sayılır bir bütçeye sahiptir.

Resmî devlet kayıtlarına kadar yansıyanlarıyla, 1976 yılı hesaplarına göre, burjuvazinin 53 milyar lira vergi kacırdığı Türkiye'de, işçi ve emekçilerin vergileriyle oluşan devlet bütçesinden ödenek, teşvik ve pirim alır bu MİT...

Karşılığında ne yapar?

Ya da ne yapmaz?

Şu sorulara yanıtlayabilir misiniz?

1955'teki 6-7 Eylül olaylarının fitilini kimin, ya da kimlerin ateşlediğini?... Solcuların zindanlara atılmasına neden olan olayların düzenleyici ve kıskırtıcılarının şimdi hangi önemli ve resmî görevlerde bulunduğu?...

Kimlerin, 12 Mart'ta ne iddüyü belirsiz ve kamuoyuna "sol" diye reklam edilmiş bir takıp grupları içine kıskırtıcı ajanlar saldığını? Ve daha sonra bunların hangi önemli ve resmî görevlere getirildiğini?...

Gene "sol" grupları içinde ideolojik tahliiller döktürüp, keskin fraksiyonlaşmalar yapan ve yaptırın bazı zevatı bugün Demirel'e koruma polisi diktiren kimdir, kimlerdir?...

Siz hiç duyduunuz mu Odalar ya da Borsalar Birliği'nin MİT'ten yakındığını, Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği'nin, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun, Madeni Eşya Sanayisi İşverenleri Sendikası'nın MİT'ten şikayetçi olduğunu?

Siz hiç duyduunuz mu AP'nin, MHP'nin ve bir sermaye partisinin "Ne yapıyor bu?" dediğini...

— Milli müesseseleri zedelemeyelim!...

Hiç kuşunuz olmasın, sermayenin en çok duyarlı olup üstüne basarak "millî" dediği kurum ya da kuruluşlar en çok "sınıfsal" karakterli olanlardır.

— Milli ekonomî!...

Nedir?

En az geliri ile en çok geliri olan arasındaki oranın 1'e 30 bin olduğu ekonomik sistem.

— Milli bünye!...

Her doğan 1000 bebekten, beslenme, bakım ve sağlık hizmeti yetersizliği nedeniyle daha 1 yaşına basmadan 119'unun öldüğü, 0-4 yaşları arasında ölenlerin, tüm ölenlere oranının yüzde 50,9 olduğu, başka bir anlatımla tüm ölenlerden ikisinden birinin çocuk olduğu toplumsal yapı...

— Milli menfaatler!...

Bilinmedik sayıda ikili anlaşmalarla Amerika'nın ekonomik, politik, askeri boyunduruğuna girerek bağımsızlık ve egemenlik haklarından özveride bulunmak; ambargo tokatları ile karışık kapitalist-emperyalist sisteme biraz daha teslim olmak...

— Milli duygular!...

Amerikan Lockheed uçak şirketi'nin Türkiye'de dağıttığı 13 milyon liralık rüşvetin kimlere dağıtıldığı konusunda kulağının üstüne yatmak...

Bu arada hiç de "gayrimillî" sayılamayacak bazı politik liderler de vardır: Amerikan şirketi temsilciliğinden 2 numaralı sandalyeye fırlamak, husum akraba yolsuzluk ve uğursuzluklarıyla politik koltuğu daha da sağlamla almak...

Gestapo raporlarıyla müseccel "iyi hal"lî, yerli-yabancı "kapalı kapılar ardı" ile birlikte, ülkenin şiddet, kan, cinayet, terör haritasına mühürlemek...

Geçenlerde sona eren "Tekerlekler" adlı televizyon dizisinde dramatik yapının kılıfını oluşturan "Ulusal Motorlar Şirketi"ni hatırlayacakmış, yani "Millî Motorlar Şirketi"ni...

Onca tezgah, onca bunalım, onca kir, kan, gözyaşı, histeri ve onca dala-veranın ustaca biraraya gelip "Ben Amerika'yım" diye bağırması...

Emperyalist sistemin ağababası Amerika'nın "Ulusal motorlar" faziletinden bir kesit "Tekerlekler" dizisi...

— Evde canımız sıkılıyorduk, dışarı çıkıp öldürecek adam aradık...

Bu da "millî" bir heyecan!

Devlet güçlerine "yardımcı güç" olarak 1965'lerden bu yana "millî" topraklarımızda kurulan kamplarda silah talimleriyle beslene beslene bugünlere getirilen "devlete yardımcı" güçlerden biri söylüyor.

Ve bu çocuğun beslendiği kaynağa da şunlar yazılı:

— Ülkücü gençler, Türk milletini kıyamete kadar yaşatmak maksadı ile yetiştirilmiştir. Yaz tatillerinde kamplarda toplanmışlardır. Fikren ve bedenen eğitim görmüşlerdir...

... Türk milletini yıkmaya çalışanların fikir ve siyasetlerini, taktiklerini incelemişlerdir. Böylece bu yıkıcı ve bölücüleri fikren mücadele edebilecek hale gelmişlerdir. Kendileriyle fikren mücadele edemeyecek olanlarla da bedenen dövüşecek şekilde yetiştirilmişlerdir...

Bir "millî" partinin "Propaganda Rehberi"nden alınan bu satırlara şunlar da ekleniyor:

— Biz devletin görevini yerine getirdik!...

Manzara bu.

Doğan Öz, bu çetelerle "fikren mücadele edememiş", bedenlen yenik düşmüştür! Bedrettin Cömert, Server Tanilli, Bedri Karafaklıoğlu, Necdet Bulut ve onlarca, yüzlerce ilerici, yurtsever, demokrat, sosyalist ve liberal Abdi İpekçi, bu "millî" rehber ışığında katledilmişlerdir.

Yani devletin görevi yerine getirilmektir.

Bu arada "üzüntülü" bir de hükümet vardır ve olanlara oldukça üzülmektedir. O sadece "millî" değil, "Ümit millî"dir!...

Bu salıkmı saçak "Ulusal Motorlar Şirketi" oyunu sökmeyecektir.

Örgütlü bir halkı hiçbir kuvvetin yenemeyeceği gerçeği unutulduysa, CIA başkanının ve Başkan Carter'in son günlerinde feryadı bir fikir verir herhalde...

Türkiye İşçi Partisi 2. Büyük Kongresi'ne doğru

Sosyalizm

İSTANBUL İL BAŞKANI

Selim Mahmutoglu

"PARTİMİZ ÜLKE SATHINDA KOPARILMAZ BİÇİMDE KÖK SALMIŞTIR"

Fabrikalarda, tarlalarda, mahallelerde, kitle örgütlerinde verdiğimiz zorlu mücadeleleri, iki seçim dönemini, çok sayıda kampanyayı, yerel ve merkezi eylemi kapsayan, Parti hayatımız bakımından son derece önemli bir çalışma dönemini geride bırakıyoruz. Milliyetçi Cephe iktidarlarından günümüze kadar gittikçe azınlaşarak süregelen faşist saldırı, terör ve baskılara göğüs geren; macoculara, maceracılarla, faşist tırmanışı ve antidemokratik yasa hükümlerini bahane ederek sınıfsal görevlerimizi bilmez bir geleceğe erteleyip burjuvazinin bir kanadının peşine takılmamızı isteyenlerle, en incinden en kabasına kadar her türlü sapmayla, antisovyetizmle ve antikomünizmle mücadele ede bugüne gelindi.

Son derece özverili ve yoğun bir çalışma ile geçen bu süre Partimizin nicel ve nitel olarak gelişerek güçlendiği, ülke sathında koparılmaz bir biçimde kök saldığı bir dönem oldu. Özellikle fabrikalarda her türlü engellemelere, antidemokratik uygulamalara, sendika üst yönetimlerinde uygulanan tasfiyeciliğe rağmen ilerici sendikal hareketin geleceği için çok önemli adımlar atıldı. Partimizin sendikalara, kitle örgütlerine ilişkin politikasının doğruluğu her geçen gün artan sayıda işçi ve emekçi arasında taraftar buldu.

Bugün geline yer işçi ve emekçilerin başta politik olmak üzere her türlü gelişkinlik düzeyleri bakımından dünden çok ilerde, ancak varılacak yerden çok geride. İkinci Büyük Kongremiz, gerek bugünü gerekse bugüne kadar geçen iki yıllık süreyi geniş bir biçimde ele alıp değerlendirecek, elde edilen deneylerle, kazanılan mevzilerle, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini hızlandıracı kararlar alacak, mücadeleyi her hal ve şartta sürdürecektir.

ANKARA İL BAŞKANI

Zeki Kılıç

"PARTİMİZİN BURJUVAZİDEN VE ONUN HER TÜRLÜ ETKİSİNDEN BAĞIMSIZLIĞI EN YÜKSEK DÜZEYDE İSPATLANACAK"

Türkiye işçi sınıfının altmış yılı aşkın bilimsel sosyalist hareketinin günümüzdeki somutları olan Türkiye İşçi Partisi'nin, Partimizin İkinci Büyük Kongresi özellikle iki çok önemli ve anlamlı sapmanın ve bunlara ilişkin görevlerin netleşeceği bir kilometre taşı olacaktır.

Bunlardan ilki şudur: İkinci Büyük Kongremiz, Partimizin bütün dünya işçi sınıfı bilimsel sosyalist partilerine has ortak özelliklere, karaktere sahip olduğunu, bunu kendi kişiliğinde maddeleştir-

diğini dost düşman herkese kabul ettirecek bir düzeye eriştiğini gösterecektir. Başka bir deyişle İkinci Büyük Kongremiz, Partimizin Programı, Tüzüğü, Merkez Yönetim Kurulu kararları ve bunlar doğrultusundaki mücadelesi ile; çalışma ekipleri esasına oturtulan örgütsel yapısı ve işleyişi ile; kitleleri harekete geçirebilecek nicel büyüklüğe ulaşmasıyla; Merkez Yönetim Kurulumuzca kararlaştırılarak örgüt birimlerimizde tartışılıp, özümseyen kongre karar tasarılarıyla, Partimizin burjuvaziden ve onun her türlü etkisinden bağımsız bir hareket olduğunun en yüksek düzeydeki ispatı olacaktır.

İkinci Büyük Kongre, Partimizin son iki yıllık çalışmalarına ilişkin alınmış olduğu her politik kararın, uyguladığı strateji ve taktiklerin tümünün hesabını yalnızca işçi sınıfımıza ve onun öncüsü kendi örgütüne bilimsel sosyalist teorisinin kılavuzluğunda veren bir parti olduğunun; sorumluluğunu da yine yalnızca işçi sınıfımıza ve bilimsel sosyalizm ilkelerine karşı bir sorumluluk olduğunun açık kanıtı olacaktır. Partimiz, bugüne kadar yaptığı her işi, burjuvaziden bağımsız olarak, ona rağmen ve ona karşı verilecek en ufak bir "hesap" olmamak, sadece bilimsel sosyalizm ilkelerini kılavuz edinen kararlar almıştır; Partimiz her hal ve koşulda burjuvaziye karşı kapalı olduğunu, onun en inciden en bayağına kadar çeşitlenen mücadelesi anlamına da gelen anti-komünizm ve anti-sovyetizmle aman vermeyeceğini, bu anlamda her türlü burjuva ideolojisine bağımsızlık kazandığını, kararlarına esas olan veri ve değerlendirmeleri yalnızca bilimsel sosyalist ilkelerden ve örgüt birimlerimizden aldığını göstermiştir. Yine burjuvazinin ve onun şu ya da bu misyonlu sözcülerinin telkinlerine kapalı olduğunu karşısına çıkan her yeni durumda açıkça kanıtlamıştır. Kısacası Partimiz, aldığı her karar ve verdiği her mücadele sonunda kazandığı mevzilerini burjuvaziden dış sökmesine elde etmiştir. Partimiz burjuvaziye karşı sürdürülen uzlaşmaz, amansız bir mücadelenin sahibi olmuş ve olacaktır.

İkinci önemli nokta ise Birinci Büyük Kongremizden bu yana Partimiz hareketi ile demokratik toplumsal muhalefet arasındaki mesafenin, çalışmalarımızın sonucunda ne kadar kapandığını ve üst üste çıkışın için önümüzdeki görevlerin neler olması gerektiğinin açıklığa kavuşacağı noktasıdır.

Türkiye bugüne kadar karşılaştığı bunalımların en büyüğünü yaşıyor ve faşist tehlike tüm ciddiyeti ile bütün anti-faşist güçlerin gündeminin baş maddesini oluşturuyor. İkinci Büyük Kongremiz faşist tehlike karşısında, onu etkisizleştirecek ve giderek yok edecek örgütlü birleşik gücün, tüm olumsuzluklara rağmen gerçekleştirilebilmesinin mümkün olduğunu ve bunun yollarını gösterecek, bu doğrultudaki görevlerimizi netleştirecektir.

İkinci Büyük Kongremiz ile, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini her hal ve koşulda örgütlediğimiz sürebilecek bir düzeye ulaştığımızı göstereceğiz. Yine bu Kongremiz ile, her hal ve koşulda örgütlenmişliğin ve mücadelemizi sürdürebilecek gerekli tüm unsurların tamamlanmış olduğunu göreceğiz. Bu kongre burjuvazinin bütün dünyada bilimsel sosyalist partilere yönelik olarak yeşertmeye çalıştığı güvensizlik tohumlarını yeşertecek zemini Partimizde de bulamadığını ve bundan böyle de bulamayacağını bir simge olacaktır.

Kısacası İkinci Büyük Kongremizde Partimizin gerçekten elli altı yaşında olduğunu hep birlikte bir kez daha göreceğiz.

İZMİR İL BAŞKANI

Vedat Pekel

"BÜYÜK KONGRE: AYDINLIK YARINLARA DOĞRU İLERİ!"

Siyasi parti kongrelerinin, özellikle ülkemizde indirgendiliği düzey, belli sınırlarla parti yöneticilerinin seçilmesidir. Burjuva partilerinin ilçe kongrelerinden büyük kongreye kadar tüm kongrelerinde önde gelen unsur seçimlerdir. Günlerce önceden gruplar ve grupların adayları ortaya çıkar, kulisler, pazarlıklar birbirini izler.

Bilimsel sosyalist partiler için durum bütünüyle başkadır. Hiç kuşkusuz bilimsel sosyalist partilerde de seçimler vardır. Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin en temel unsuru partiyi yönetecek olanların demokratik bir biçimde seçilme işbaşına gelmesidir. Ama bir işçi sınıfı partisi kongresinin bundan daha önemli ve kapsamlı görevleri ve fonksiyonları vardır: bilimsel bir açıdan yurt ve dünya olaylarını değerlendirmek, bunlardan politik sonuçlar çıkarmak, geçmiş dönemin parti eyleminin, alınan kararların uygulanışını eleştirel bir yaklaşımla gözden geçirmek, varsa yanlışları düzeltmek ve gelecek dönem için parti hareketinin perspektifini çizmek, eylem programını oluşturmak. Bütün bunları aşağıdan yukarı seçilerek gelen delegelerin en geniş özgürlük ortamı içinde hiçbir kısıtlamaya tabi olmamaları yapacakları tartışmalarla oluşur. Eksen kongreler parti içi demokrasinin en yüksek olduğu yerlerdir.

Ülkemiz Türkiye ekonomik ve politik açıdan tarihin belki de en bunalımlı dönemini yaşıyor. Ortadoğu ve Uzakdoğu'da ortaya çıkan durum ve Türkiye ile ilgili emperyalist planlar, bir türlü iktidar olamayan acz içinde bir sosyal demokrat hükümet, akıyönetim uygulamaları ve illegal faşist iktidar odağı, varolan sınırlı demokrasinin ne denli tehdit altında olduğunu göstermeye yetmektedir. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi Türkiye İşçi Partisi'nin II. Büyük Kongresi bu koşullar altında toplanıyor.

1. Büyük Kongre'den bu yana olanlara bakıldığında sınıf mücadelesinin gittikçe zorlaşan koşullarında Türkiye İşçi Partisi'nden başka, yalpalamamış

parti, grup, fraksiyon yok gibi. 5 Haziran ve 11 Aralık seçimleri, CHP'ye bağlanan umutlar! Can güvenliği, 141-142'nin kalkması, MESS grevleri vb... CHP iktidar değişikliği önemde sayılsun tehlikesi ağırlaşarak devam ediyor, emperyalizme bağımlılık daha da arttı, akıyönetim altında yaşıyoruz ve yeni baskı yasaları parlamentoda bekliyor.

Toplumsal olaylar son derece karmaşıktır. Kavrınması ancak diyalektik bir mantıkla mümkündür. Bu karmaşıklık içinde sona eren, yeni başlayan ya da olgunlaşan değişiklik önemde sayılsun süreçler vardır. Bilen, yeni başlayan ya da olgunlaşan her bir süreci kendi gelişimi içinde ele almak, her süreçte çelişen unsurları, bunların birbirleri üzerine olan etkilerini bulup çıkarmak ustalık ister. Bunlar yapılmadı mı, yaza tura atar gibi her önemli toplumsal olayda "evet" ya da "hayır" demek durumunda kalınır ve kalınır.

Türkiye İşçi Partisi sayısız deneylerden geçmiş parti önderleri, sağlam yapıya ve bilime dayalı politikası ile bugüne kadar sınıf mücadelesini yönlendirmişti bilmiştir. Herkes geçmişin belirlenen yollarını unutmayla çalışarak Türkiye İşçi Partisi'nin Programı'nı, Demokratik Bildirgesi'ni, Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez Broşürleri'nde yer alan görüşleri 1. Büyük Kongre kararlarını ısrarla öne sürüyorlar. Bunun bir nedeni olma ve vardır: İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olmak.

II. Büyük Kongre. Bir yanı sıra parti bayramı gibi birşey. Konuşacağız, tartışacağız ve kararlar alacağız. Daha iyiye, daha güzeye, aydınlık yarınlara doğru İLERİ! Diyeceğiz.

DIYARBAKIR İL BAŞKANI

Nurettin Özvarış

"PARTİMİZ, İŞÇİ SINIFININ BİRİKİ ÖRGÜTÜ OLDUĞUNU KANITLAMIS OLARAK İKİNCİ BÜYÜK KONGRESİ'Nİ YAPIYOR"

Bilindiği gibi kongreler Parti yaşamının nirengi noktalarıdır. İlçe ve ardından il kongrelerimizle birlikte seçilen delegeler arkadaşlarımızla İkinci Büyük Kongre'mizi yapacağız. Birinci Büyük Kongre-

Yolunda zorlu görevler

mizden İkinci Büyük Kongremize kadar olan dönemin, Parti yaşamımızın, Parti çalışmalarımızın bir değerlendirmesini yapacağız. Bu kongrede önümüzdeki dönemde işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kesimlerin mücadele hedefleri saptanmaya çalışılacak. İkinci Büyük Kongremiz başta işçi sınıfımız olmak üzere müttefiki kafa ve kol emekçilerinin sınıf mücadelesinde önemli bir dönemeç noktası olacak.

Tümden burjuvazi ve iktidar ortağı toprak ağalarının baskıcı, sindirici, yığınla düşürücü kaba yöntem ve engellemeleriyle birlikte, en ince politik engellemelere rağmen üçyüzlü aşkın Parti birimizin kongresiyle İkinci Büyük Kongremizi yapıyoruz. İkinci Büyük Kongremiz burjuvazi ve sınıf ortaklarına verilen en büyük ders, en büyük yanıt ve sınıf mücadelesinin en sevindirici olayı olacaktır.

Partimiz kuruluşundan bu yana Birinci Büyük Kongre kararları ışığında özgün çalışmasıyla; bilimsel sosyalizmin ve bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda, ülkemizin somut koşullarının somut tahiline dayanarak önerdiği ve verdiği mücadele ile kendisini dost düşmana kabul ettirdi. İşçi sınıfının uluslararası dayanışmasında verdiği somut mücadele ve dayanışma örnekleriyle saygınlığı artırdı. Partimiz, kuruluşundan Birinci Büyük Kongre'ye, Birinci Büyük Kongre'den, İkinci Büyük Kongre'ye kadar olan çalışmalarıyla, örgütlenişleriyle, yurt ve dünya sorunlarına koyduğu teşhisler ve önerdiği mücadele hedefleriyle ve politikasının geçerliliği ile en büyük parti, nitel ve nicel gücüyle işçi sınıfımızın ve müttefiki emekçi kesimlerin biricik örgütü olduğunu kanıtlamıştır. Şimdi bu güçle İkinci Büyük Kongremizi yapıyoruz.

İkinci Büyük Kongre'ye giderken Partimizin nitel gücünün ve büyüklüğünün bir göstergesi de, Kongre öncesi İkinci Büyük Kongre Karar Tasarıları'nın en alt örgüt biriminden en üst örgüt birimine kadar tartışılarak biçimlenmesidir. Tüm Partili arkadaşlarımızın tam bir serbesti içinde, en ufak bir kısıtlama ve engellemeye olmaksızın görüşlerini belirttikleri bu tasarılar, İkinci Büyük Kongremiz'in son şeklini alacaktır. Bu, demokratik merkezîyetçi ilkenin ne denli Parti yaşamımıza yerleştiğinin, malolduğunun da somut göstergesidir. Diğer bir yanıla da, işçi sınıfı demokrasisinin ne olduğunun bir ifadesidir.

Emperyalizmin ve burjuvazinin korktuğu en büyük hareket ve olay, işçi sınıfının örgütlü mücadelesidir. İşçi sınıfının partisidir. Partimizdir. Faşist saldırılar Partimizi hedef aldı. Birçok yığıt arkadaşımızı yitirdik. Emperyalizm ve burjuvazi elbette boş durmayacak, kaba yöntemlerle saldırı ve cinayetlerle birlikte en ince politikalar ve sol keskinliklerle de büyük mücadelemizi, Parti mücadelemizi engellemeye çalışacaktır. Yeni göşist görüşlerle parti kurullarını ve Parti birimlerini eylemsizlikle suçlamalar, anti-komünizm ve anti-sovyetizm, bilimsel sosyalizmden ödün verme, bilimsel sosyalist politikadan uzaklaşma gibi sapmalar, emperyalizmin ve burjuvazinin

İşçi sınıfına ve partisine yönelttiği en "ince" saldırılar olmaktadır.

Tüm bu saldırılara karşı koyacak bilinç ve anlayışla İkinci Büyük Kongremizi yapacağız. Bu bilinç ve anlayışla Kongremize şimdiden başarılar diliyoruz.

BURSA İL BAŞKANI

Cengiz Koç

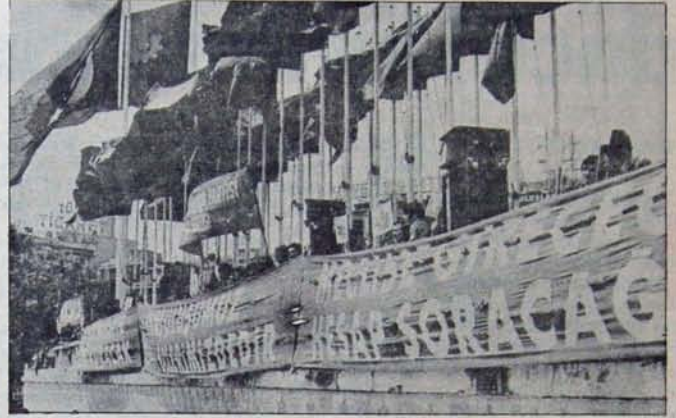
**"II. BÜYÜK KONGRE
PARTİMİZİN GELİŞMESİNDE
BİR SİÇRAMA NOKTASI
OLACAKTIR"**

İşçi sınıfımızın ve tüm emekçilerin tek umudu, onun biricik örgütü Türkiye İşçi Partisi'nin en büyük günü, II. Büyük Kongresi'ne sevinç ve coşkuyla hazırlanıyoruz. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelemize yeni kazanımlar getirecek olan Büyük Kongremizin, faşist turmanın gemi aza aldığı gizli faşist iktidar odağının hemen hemen hayatın her alanında meşru iktidardan daha etkin bir hale geldiği günümüz koşullarında yapılıyor olması Kongremizin önemini ve görevlerini bir kat daha artırmaktadır. Kongremiz hazırlıkları, çalışmalarını ve alacağı kararları bir yandan işçi sınıfı partisinin her soydan ve boydan "küçük" ve "büyük" tüm saldırılara en acımasızca şamarını indirip onları makum ederken, diğer yandan da Partililerin ve tüm demokrasi güçlerinin mücadeleyi aydınlatarak, onlara bu zor dönemde mücadelenin biçimi, yöntemi ve hedeflerini gösterecektir.

Sıkıyönetimler ve çeşitli saldırılarla anırlandırılmak istenen demokratik hak ve özgürlüklerimizin en kararlı savunucusu olarak Partimizin kongresi, bir yandan demokratik hak ve özgürlüklerimizin korunup geliştirilmesi yolunda tüm demokrasi güçlerinin en geniş ilkelel eylem birliğini sağlama yolunda önemli somut adımlar atarken, diğer yandan da her hal ve koşulda mücadele etme görevini verecektir.

II. Büyük Kongre tüm bunların yanında Parti'nin nitel ve nicel gelişmesinde bir sıçrama noktası olacaktır. I. Büyük Kongre'den bu yana nitel ve nicel gücünü kat kat artırmış olan Parti hareketimiz bu Kongre'yle daha hızlı gelişme, daha etkin eylemler, daha kitlesel örgüt olma yolunda sıratla yol alacaktır. Günümüz koşulları ve önümüzdeki muhtemel gelişmeler, bu tarihsel görevleri Partimize vermiştir. Partimiz bugüne dek olduğu gibi bugün de Kongremizden de aldığı hız ve kanla bu görevlerinin de üstesinden mutlaka gelecek, dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine doğru her hal ve koşulda mücadelesini sürdürecektir.

Herşeyiyle görkemli, disiplinli, başırlı ve büyük olacağı bugünden belli olan Büyük Kongremiz, Partililer tüm demokrasi güçleri ve tüm ülkeler kardeş işçi sınıfı partileri için; zor günlerin yaşanmakta olduğu günümüz Türkiye'sinde mücadele azmının kamçılayan, yineleyen, kan veren, büyük bir coşku kaynağı olacaktır. Bugünden fabrikalarda, kahvelerde, işyerlerinde Türkiye İşçi Partisi II. Büyük Kongresi'nin konuşulup tartışılması Kongre'ye gidebilmek, Kongre'nin coşkusunu ve görkemini yaşayabilmek için ilçe örgütlerine başvuranlar ya da gidecek olanlara katkı ola-

rak bağışta bulunanlar, coşkuyla sanki tüm Kongre delegesiymlaşesine hazırlananların sayısının her zamankinden daha kabank olması, büyüklüğün, başının, görkemin işaretini veriyor. Kongre çalışmalarını izlemekte bu denli gayret ve coşku gösterenler, bu gayret ve coşku-larını mutlaka Kongre Kararları'nı yaşama geçirmekte de sürdürecektir. Büyük Kongre'mizin kan vereceği mücadelemizin sıçrama noktası olacağı, sözlerimizin alışılmış klasik sözler olmadığının kanıtı da bugünden bu heyecan ve kararlılık olmaktadır.

ESKİŞEHİR İL BAŞKANI

**Vedat
Baranoğlu**

**"TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ
ARTIK TOPRAĞA
KÖK SALMIŞ AĞAÇTIR"**

Partimiz Türkiye İşçi Partisi'nin II. Büyük Kongresi 24-25-26 Şubat günlerinde İstanbul'da yapılacak. Tüm Partililer, Kongremizin önemini daha da açacağı, mücadelemize yeni boyutlar getireceği bilinci içinde. Parti dışındaki tüm ilerici, demokrat ve sosyalist kişi ve güçlerin dikkatle izleyecekleri bir kongre...

Ülkemizde, iki kongremiz arasındaki dönemde bilcece mutlak kavranması gereken önemli gelişmeler olmuştur. I. Büyük Kongremizden biraz sonra 1977 yılında genel seçimler yapıldı. Partimiz dışında herkes CHP'nin gerçek konum ve özelliğini, bilimsel sosyalist olarak kavrayamadıklarından veya kavramak istemediklerinden, aşırı derecede abarttılar. CHP'nin şu veya bu şekilde iktidar olmasını, CHP'nin sloganları ile "Faşistlerden hesap soracak", "tekelci sermayenin gücünü kırarak", bir durum olarak gördüler. Sadece Partimiz bilimsel sosyalizmin bağımız sakin duyurdu. CHP'nin içyüzünü vurguladı. Nitekim CHP ağırlıklı hükümetin işçi ve emekçi sınıflara karşı olan işleyiş tekelci sermayeye yandaşlığı, işçi sınıfımızın partisii olan partimizin dediklerini perçinledi.

Ülkemizde uzun seneler devam eden ve son seneler had safhaya ulaşan pahalılık, işsizlik, yokluk, yoksulluk enfasyon işçi ve emekçi sınıfların belini bükmüş ve onları açlığa mahkum etmiştir. İşçi ve emekçilerin ekonomik, demokratik ve politik örgütlenmesinin ve tepkilerinin önlemek, set çekmek için faşist baskı ve terör alabildiğine tırmandırıldı. Cinayetler kitlesel katliamlara dönüştürüldü. Hükümet faşist baskı ve terörün gerçek odakları üzerine gitmediğinden ve ekonomik kaynağı olan tekelci sermayenin ise sadece artını avaz-

ladığından dolayı, olaylar karşısında acz içinde kaldı. İşte böyle bir ortamda "anarşi" bahane edilerek sıkıyönetim getirildi. Bu durum ise ülkeyi yeni bunalımlara sürükledi.

Sıkıyönetimin ilanı ve ondan sonraki uygulamaları, demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını getirmiştir. İlan edilmiş gerekçesi doğrultusunda faşist odakların üzerine gidememiştir. Zaten biz, faşizmin ekonomik kaynağı kurulmadan, faşist odakların üzerine gidilmeden, faşist katillerden hesap sorulmadan olayların durdurulmasının mümkün olmadığını biliyoruz. Bunun dışında önlemek için yapıldığı ileri sürülen işler, işçi ve emekçi anıların gözlerini boyamaktır.

CHP'ne bağlanan umutların bir balon gibi söndüğü bir dönem yaşıyoruz. CHP'nin örgüt kademelerinde görev alan kişilerin dahi hükümet uygulamalarına karşı tavır aldığı, Ecevit umudunu yitirdiklerini söylediği bir ortam. İşçi ve emekçileri uzun bir süre daha avutamayacak olan sosyal demokrasi.

İşte böyle bir ortamda ve sıkıyönetim şartlarında II. Büyük Kongremiz yapılıyor. İşçi sınıfımızın partisii olan Partimiz devamı olarak kongre yaklaşırken dahi yeni yeni örgütler kuruyor. Üye sayımızı kat ve kat arttırmak için çalışıyor. Örgütlerimizin nitel ağırlığı ve toplum içindeki konumları önemli boyutlara ulaşma doğrultusunda. Bu sözler sadece sloganlar sözler değil. Partimiz, Türkiye İşçi Partisi artık ağır bir taş, toprağa kök salmış bir ağaç.

Kongremizin tüm ilerici, demokrat ve sosyalist kişi ve güçlerce dikkatle izleneceğini bildirmişimdir. Gerçekten bugün ülkemizde, partimiz tarafından ısrarla tekrarlanan faşizme ve emperyalizme karşı iş ve güç birliği daha da önem kazanmaktadır. MYK'muzun, bildirisiyle vurgulandığı gibi, "GÜN DAYANIŞMA GÜCÜDÜR". Bir yandan Parti yapımızı daha da güçlendirmek, bir yandan da emperyalizme ve faşizme karşı güçlerin birliğini sağlamak, hatalı tavrılarla mücadelemiz, bilimsel sosyalist olarak bizlerin tarihi görevidir.

II. Büyük Kongremizde önemli bir husus da, örgütümüzün tüm birimlerinin tartıştığı karar tasarılarımızdır. Sadece Kongre delegelerimizin değil, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin hayata geçirilmesi olan ve bu ilkelerin Parti yapımızda sadece bir kalıp olmadığının somut delili olan karar tasarılarımız, Kongre sonucunda ise kararlarımız.

Büyük Kongremiz sadece coşkulu bir toplantı değil, konuşmalarla tartışmalarla, kararlarla işçi sınıfımızın partisii olan partimizi daha da ileri adımlar atturacak bir kongre olacaktır. Parti içinde bozgunculuğa, kararsızlığa, yığınlığa, kaçakçılığa aman vermeyen daha çok üye, daha büyük örgüt, daha etkin eylem diyen, her hal ve şartta görev başında olan Partimiz II. Büyük Kongresi'nden daha güçlü çıkacaktır.

Demokratikleşme için Plan'da enerji sorunu

Dışa bağımlılık zinciri kırılmalıdır

A. SINAN KORKUT

Türkiye İşçi Partisi tarafından yayınlanan Demokratikleşme İçin Plan adlı çalışma, dünyada herhangi bir siyasal parti tarafından şimdiye dek benzeri ortaya konmayan bir üründür. Plan hiçbir büyük iddia taşımıyor. Çözümlemeler ve verilerin kesinlikle doğru olduğu ileri sürülüyor. Çalışmanın tümüne egemen olan ve gösterilmeye çalışılan gerçek şu: Türkiye toplumunun demokratikleşmesi ve sosyalizme giden yolların açılması için gerekli maddi temellerin yaratılmasına bugünden başlanabilir. Bu temellerin yaratılması mümkündür ve önümüzdeki beş yıl içinde bu görev büyük ölçüde başarılabılır. Yukarıda söylenenin aksine bu büyük ve düşsel bir iddia gibi görünebilir. Ama yapılabirliği kanıtlanınca, bu hedefe erişmenin mümkün olduğu gösterilince Türkiye İşçi Partisi'ne dost olsun düşman olsun herkesin üzerinde ciddiyet ve dürüstlikle düşünmesi gereken bir sorun ortaya çıkıyor: Herkesin kendi kendisiyle hesaplaşıp böyle bir hedef gösteren ve dahası bu hedefe ulaşmanın yollarını da gösteren bir parti karşısında tutumunu iyice belirlemesi.

Sorun

Birçok ülke gibi Türkiye'nin de etkilerini çok yakından duyduğu enerji sorunu, halkımızın yüzde 97'sinin gerekli en az ısınmayı sağlayamamasından tutun da enerji sektörünün emperyalizme bağımlı olmasına kadar çok geniş bir sorunlar dizisini kapsıyor. 1950-1975 yılları arasında bütün çıplaklığıyla gözlemlenebilir bir olgu, konuya yaklaşmak için en elverişli nokta. Bu yıllar arasında Türkiye'de petrol tüketiminin artış hızı, toplam enerji tüketimi artış hızının çok üstünde. 1975 yılı verilerine göre Türkiye'de enerji tüketimi içinde en büyük pay yüzde 51 ile petrol ürünlerine aittir. Petrolün bu denli büyük öneme sahip olması için uzun yıllar boyunca bilinçli bir biçimde uygulanan politikanın sonucu olarak kendi öz kaynaklarımız olan linyit ve hidrolik enerji üretim ve tüketimi gelişmemiş. İşte Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu enerji sorununun bir yönü bu. Yani enerji üretim ve tüketiminin büyük ölçüde ithal mal olan petrole bağımlılığı.

Sorunun ikinci yönü ise yeterli enerji üretilmemesi. Veriler şu gerçeği de açık olarak ortaya koyuyor: Türkiye'de enerji üretimi giderek azalan bir hızla artarken, enerji tüketimi artan bir hızla artmaktadır. Dolayısıyla, yapılan tahminlere göre, 1990'lara gelindiğinde Türkiye'de üretilen enerji toplam enerji talebinin yarısını bile karşılayamayacak.

O halde çözüm sorunun bu

iki yönünü de dikkate almalı; bir taraftan enerji üretimini artırırken, diğer taraftan da dışa bağımlılığı azaltmalı ve giderek ortadan kaldırmalı.

Elektrik Enerjisi

1950-1976 yılları arasında elektrik enerjisi üretiminin hangi kaynaklardan yapıldığına ve elektrik enerjisinin tüketim alanlarına bakarsak sorunu biraz daha yakından incelemiş oluruz. Verilerin gösterdiğine göre bu dönemde termik kaynaklardan üretilen elektrik enerjisinin payı yüzde 96'dan yüzde 54'e düşerken, hidrolik kaynaklardan üretilen elektrik enerjisinin payı da yüzde 4'ten yüzde 46'ya yükseliyor. İlk bakışta sevindirici gibi görünen bir durum. Gerekli gibi kullanılmadığı söylenen su kaynaklarımızın giderek daha artan ölçekte kullanıldığını gösteriyor. Ama toplam elektrik üretiminde payı giderek azalan termik kaynakların üretime katkıla-

ştırılmasına sona erdirebilecek.

Elektrik tüketimi ile ilgili bir başka nokta da nüfusumuzun yüzde 47'sinin yani 20 milyona yakın insanımızın elektrikten hiç mi hiç yararlanamaması. Diğer taraftan Karadeniz, Güneydoğu Anadolu ve yurdumuzun ikinci en büyük elektrik üreticisi olan Doğu Anadolu bölgelerinin toplam elektrik tüketimi içindeki payları giderek azalıyor. Ucuz elektrik sağlayan özel kesim Ege, Marmara ve Çukurova'da elektrik enerjisine dayalı, tüketim malları üreten fabrikalar kurarken Doğu Anadolu insanı giderek daha az elektrik kullanmaya zorlanıyor. Özel sektöre elektrik bulacağı diye Seydişehir Alüminyum Tesislerinin yarıya düşürülüyor, çimento sanayinin kapasitesi düşürülüyor.

Nükleer Enerji

Yakın geçmişte petrol fiyatlarının artmasıyla birlikte daha da önem kazanan enerji sorunu

Demokratikleşme için Plan, Türkiye'nin demokratikleşmesi ve sosyalizme giden yolların açılması için gerekli maddi temellerin yaratılmasına bugünden başlanabileceğini kanıtlıyor.

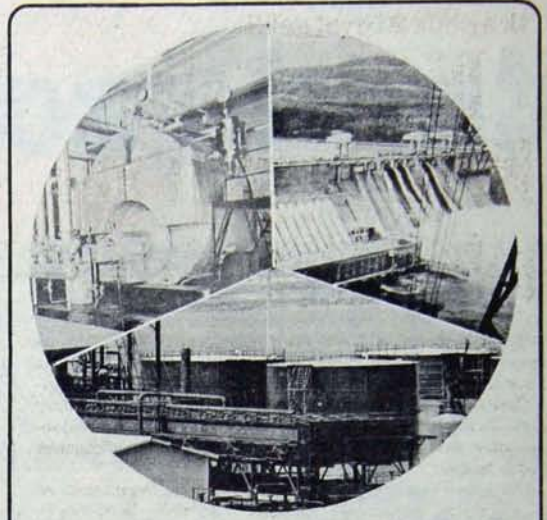
Demokratikleşme için Plan, enerji sektörünün yılda ortalama yüzde 18 oranında büyümesini öngörüyor.

na bakarsak görüyoruz ki taşkömürünün payı yüzde 69'dan yüzde 7'ye doğru hızla düşer ve linyitin payı yüzde 16-17 dolayında sabit kalırken, petrol ürünlerinin payı yüzde 8'den başlayarak sürekli olarak ve hızla artmaktadır.

Genel enerji sorununun bir bölümünü oluşturan dışa bağımlılık açıkça görülüyor. Sorunun diğer yönü olan yetersiz elektrik üretiminin sonuçlarını ise hergün saatlerce katlanmak zorunda kaldığımız elektrik kesintileri ile görüyoruz. Acaba elektrikle neden kesiliyor? Bunu yanıtlamak için elektrik enerjisinin nerelerde kullanıldığına bakmak gerekiyor. Toplam enerji tüketiminin ortalama yüzde 13'ü konutlarda, yüzde 6'sı ticarethanelerde, yüzde 4'ü resmi dairelerde, yüzde 1'i ulusalında, yüzde 2'si sokak aydınlatılmasına kullanılıyor. Geriye kalan yüzde 74'ünü sanayi kullanıyor, hem de çok ucuz fiyatla. Bu büyük oranın çok büyük bölümünü de tüketim malları üreten dokuma, deri, giyim eşyası, besin sanayileri tüketiyor. Yapılan hesaplamalara göre sanayinin elektrik tüketimine konulan kısıtlamanın yüzde 5 oranında artırılması sanayii çok etkilemeyecek ama, halkımızı bezdiren

çözüm bulmak için birçok ülkenin yöneldiği yeni enerji kaynakları arasında nükleer enerji de var. Yurdumuzda da bir nükleer santral kurulması yolunda girişimler görülüyor. Türkiye için önerilen santral yakıt olarak zengin uranyum kullanan ve hafif su soğutmalı bir reaktöre sahip olacak. Türkiye'de bilinen uranyum rezervleri eğer işletilebilirse böyle bir reaktörü ancak 37 yıl besleyebilecek durumda. Halbuki yurdumuzda dünyanın en zengin toryum rezervlerinin bulunduğu da biliniyor. Yakıt olarak toryum kullanan yüksek sıcaklıklı reaktörlerin yurdumuz için çok daha uygun nitelikte olduğu açık bell.

Yakıt ve reaktör tipi sorunları bir kenara bırakılsa bile nükleer enerji konusuna son derece dikkatle yaklaşmak gerekiyor. Nükleer enerji üretici santrallerin kuruluş sürelerinin 8-12 yıl gibi çok uzun olması, çevre kirliliği sorunuyla hâlâ yeterli bir çözüm bulunamayışı ve ekonomik ömrünün tamamlayan santralin tehlikeli radyasyondan nasıl arındırılacağı gibi önemli sorunlar batı ülkelerinde nükleer santral siparişlerini durdurduğu gibi, eskiden verilmiş olan siparişlerin de iptali sonucunu doğuruyor. Dolayısıyla, bu sorunlara kesin çö-

UZUN YILLAR BOYUNCA UYGULANAN BİLİNÇLİ POLİTİKANIN SONUCU OLARAK ÜLKEMİN ÖZ KAYNAKLARI OLAN LİNYİT VE HİDROLİK ENERJİ ÜRETİM VE TÜKETİMİ GELİŞMEMİŞTİR. SORUNUN İKİNCİ YÖNÜ İSE, BUTÜN TÜRLERDEN YETERLİ ENERJİ ÜRETİLEMESİDİR. ÇÖZÜM, SORUNUN BU İKİ YÖNÜNÜ DE DİKKATE ALMALIDIR.

zümler bulunmadıkça Türkiye'de nükleer enerji üretmeye kalkışmak yanlış ve zararlı bir girişim olacaktır.

Petrol

Türkiye'de petrol tüketimi her beş yılda iki katına çıkacak biçimde hızla artarken, yurtiçi petrol üretimi artırmak, gerilemektedir. Artı tüketim talebini karşılayabilmek için petrol ithalatı sürekli olarak artmaktadır. Petrol fiyatlarının da hızla yükselmesi sonucunda Türkiye bugün zaten zorlu bir ihracat ettiği mallardan elde ettiği döviz gelirlerinin neredeyse yüzde 60'a yakın bir bölümünü petrol satın almak için kullanmaktadır.

Yurtiçi üretimin arttırılmasının belli başlı nedeni TPAO'nun çeşitli biçimlerde engellenerek petrol arama ve çıkarma faaliyetlerinin etkisizleştirilmesidir. En yaygın görülen engelleme biçimi, yabancı sermayeli petrol şirketlerinin petrol bulunan veya bulunabilecek bölgeler için arama izni alması ve hiçbir arama faaliyeti göstermeyerek bu bölgeleri TPAO'ya kapatmasıdır. Dolayısıyla da, petrol kaynaklı enerji üretimi sorununun bir yönü yurtiçi üretiminin artırılması sorunudur.

Başarılması gereken ikinci iş ise petrolün başka enerji kaynakları tarafından ikame edilmesidir. Yapılan hesaplar doğru ise bugünkü koşullarda yurdumuzda tüketilen petrolün yüzde 43'ü yerine başka enerji kaynakları kullanılabilir. Kullandığımız petrol ürünleri arasında miltar olarak birinci sırayı yakıt yağı (fuel oil) alıyor. Yakıt yağı tüketimi 1960 yılından 1975 yılına kadar tam 23 misli artmıştır. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın bu çok hızlı bir artıştır. Nedeni de elektrik üretiminde giderek daha çok kullanılması, sanayide işletme, bakım, depolama kolaylıklarından dolayı kömüre tercih edilmesi ve büyük kentlerde konutlarda su kaynağı olarak kullanılmasıdır. Devlet kuruluşları da petrol tüketimini arttırıcı bu gelişme yardımcı olmuşlardır. O kadar ki çimento fabrikalarında kömürle çalışan

döner fırınlar yakıt yağıyla çalışır durumda getirilmiştir. Açıkça görülüyor ki petrol tüketimini azaltmanın ilk ve zorunlu adımı yakıt yağı tüketimini azaltmaktır.

Çözüm

Demokratikleşme İçin Plan'da Türkiye'nin enerji sorunu genel çizgileriyle böyle sergileniyor. Enerji tüketimini arttırmak ve ithal malı petrole bağımlılıktan kurtulmak için ise su kaynakları ve linyitten enerji üretimine ağırlık verilmesi öneriliyor. Bu ise toplam su kaynaklarının büyük bir bölümüne sahip olan Doğu Anadolu'ya geniş ölçekte yatırım yapılmasına gerektirdiği gibi ekonomik olarak kullanılabilir rezervlerin yüzde 80'inin özel ellerde bulunduğu linyit madenciliğinin tümünün devletleştirilmesini gerektiriyor.

Demokratikleşme İçin Plan, 1982 yılına kadar enerji sektörüne yapılacak yatırımların tümünün kamu eliyle yapılmasını öngörüyor. Beş yıl içinde enerji sektöründe yapılacak 1976 fiyatlarıyla 163 milyar liralık yatırım toplam sabit sermaye yatırımlarının yüzde 9,1'ini oluşturacak ve bunun 116 milyar liralık bölümü makine yatırımları olacak. Bu yatırımlar sonucu enerji sektörünün 1977 yılında 14,4 milyar lira olan üretim değeri 1982 yılında 33,2 milyar liraya yükselecek. Enerji sektörünün toplam üretim içindeki payı beş yılda yüzde 1,2'den yüzde 1,63'e çıkacak olan bu artış, enerji sektörü üretiminin yılda ortalama yüzde 18 dolayında büyümesini gerektiriyor. Bu büyüme hızı, Demokratikleşme İçin Plan'da sanayi gelişimi için öngörülen büyüme hızları arasında madencilik kesiminin sonra en yüksek hız. Enerji kesiminde katma değer yıllık büyüme hızı ise yüzde 21 ve madencilikten sonraya en yüksek büyüme hızı.

Bütün bunların yapılabilmesi için Türkiye'nin sosyalizme geçmesi olmasa mutlakla gerekmiyor. Bir burjuva iktidarı bile, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin gücüyle bu önlemlerin dayatılmasını mümkündür.

Ocak ayında 9 heyet geldi

Dördüncü plan Dünya Bankası'nın teftişinden geçiyor

Hükümetin uluslararası finans kuruluşlarından destek kazanma çabaları yeni engellerle karşılaşırken Ocak ayı içinde dokuz ayrı Dünya Bankası heyetinin Türkiye'ye geldiği bildiriliyor. ANKA ajansının geçen Pazartesi günü çıkardığı haberde, Dünya Bankası heyetlerinin Türkiye ile Banka arasında sürdürülen 30 projeyi kapsayan kredi anlaşmalarının yanı sıra kredilerin kullanımı konusunda da görüşmeler yapıldığı belirtildi.

Ocak ayında Türkiye'ye gelen Dünya Bankası heyetlerinin en

MUSTAFA EKMEKÇİ "Demokratikleşme için Plan örneği görülmemiş bir başlangıç"

1963 yılında, bir sendikacı grubu arasında Amerika'ya gitmiştim. Orada karşılaştığım bir Amerikalı profesörle, Türkiye üstüne konuşurken, ona "Türkiye'de bir kesimin Türkiye'yi 'küçük Amerika' yapmak çabasında olduğunu, Amerika'yı örnek alıp ona özenerek Türkiye'yi kalkındırmak istediğini" söylemiştim. Adını unuttuğum profesör şöyle konuşmuştu:

"Bu düşünce büyük bir yanıltır. Türkiye'nin Amerika'ya özenmesi, ona benzemeye çalışması temelden yanlış bir düşüncedir. Türkiye'nin 'küçük Amerika' olması için, Amerika'nın hiç değiştiği geçmişinde Türkiye'ye benzer yanları olmalıdır. Bizler, yani Amerikalılar, sizin gibi saltanatı yıkıp, padişahı devirip Cumhuriyet olmadık. Fesi atıp şapka giymedik. Arap harflerini atıp Latin harflerini almadık. Devrimler yapmadık. Biz, aynı ekonomik yapıların, aynı tarihlerin, aynı toplumların insanlarıyız. 'Küçük Amerika' olmak isteyenlere benden selam söyleyin, bu yanlış yolları bırakınlar. Kendi ülkelerini iyi tanısınlar..."

Türkiye İşçi Partisi'nin "Demokratikleşme için Plan"ının bazı bölümlerinde özellikle Türkiye'yi kapitalist yoldan kalkındırmak için Amerika'nın gölgesine sokmak isteyenlerin eleştirilmesinde, Amerikalı profesörün sözlerini anımsadım...

"Demokratikleşme için Plan" yapıtı, belli büyük emekle, işleyle kuşu kazarcasına sabırlı bir çalışma sonucu hazırlanmış. İşçinin emekçinin bıkmadan okuyabileceği bir anlatımı var. Yapıt istatistikler, rakamlar verilmeyle birlikte bunlara boğulmamış. Plan hazırlığına emek verenlerin adları yapıtta belirtilmemiş, bu belki de içinde yaşadığımız koşulların sonucu böyle olmuş. Adlarını bilmesem de çalışmalarını kocaman bir yapıtta işçiyememekçiye sunarlara, birşeyler borçlu olduğumu unutmam. Yapıtın yine de eksikleri olduğu bir alçak gönüllülikle -söylenmiş-, kaçınılmamış. Kuşkusuz bu yapıt, şimdiye değin örneği görülmemiş bir başlangıç. Gelecekte, yeni planlar hazırlanırken, bu ilk yapıt esaslı bir temel olabilir.

Plan üzerine, Plan'da da belirtildiği gibi, yapılacak tartışmalar yeni çalışmaların eksiksiz, ağızda kalmasını sağlayacaktır sanırım.

önemli Dünya Bankası'nın Sınai Gelişme ve Finansman Bölümü Başkanı G. Zaldan başkanlığındaki heyettir. Sözleri geçen heyet, DPT yetkililerinden Dördüncü Plan'ın sinai ve finansman politikalarına ilişkin bilgi aldı. Heyet ayrıca Sınai ve Teknoloji, İşletmeler, Ticaret Bakanlıkları ile Merkez Bankası, Ziraat Bankası, DİB, DESİYAB ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nda da görüşmelerde bulundu. Bu görüşmeler sırasında Dünya Bankası heyetinin, TSKB ve DİB tarafından dağıtılan krediler için yeni aracı bankalar bulunması konusunda ısrar ettiği öğrenildi. Bununla ilgili olarak DESİYAB, Turizm Bankası ve Emlak Kredi Bankası alternatifleri üzerinde durulduğu bildirildi.

Yine sözü geçen heyetin temaslardan sırasında DİB'ne tahsis edilmiş olan yaklaşık 70 milyon dolarlık Dünya Bankası kredilerinin kullanımının da değerlendirildiği ANKA ajansının haberinde yer aldı.

Ocak ayında Türkiye'ye gelen öteki Dünya Bankası heyetlerinin ise devam eden ve yeni kredi alınması için görüşmeler yapılan projeler üzerinde ilgili bakanlık, kuruluş ve DPT yetkilileri ile görüşmeleri sürdürüyor.

Türkiye'ye sağlanacak "taze para" konusunda IMF'nin kendi koşulları üzerindeki dayatmaları sürüp giderken Dünya Bankası yetkililerinin devlet kuruluşları önünde sıraya girmesi, emperyalist kuruluşların Dördüncü Plan uygulamasını denetlemekteki kararlılığını gösteriyor. Kapitalist programlama niteliğini taşıyan yerleşik "Plan" uygulaması, bu yollarla ülkeyi emperyalisme bağımlı tutan sinsi yeni halkalar ekliyor.

TOPTAN VE DIŞ TİCARET, BANKALAR, SİGORTACILIK VE MADENLERDE, TEKELLERİN GÜCÜNÜN KIRILMASINI, YENİ TEKELLEŞMELERİN DE ÖNLENMESİNİ AMAÇLAYAN DEVLETLEŞTİRMELER...

OOOLAAMAZ!

BÜYÜK İŞLETME SAHİPLERİNİN, TOPRAKSIZ, YOKSUL VE ORTA KÖYLÜLER ÜZERİNDEKİ SİYASİ, EKONOMİK VE SOSYAL EĞEMENLİĞİNİ SINIRLAMAYI, GİDEREK SON VERMEYİ, VE TARIMIN İLERİ, ÇAĞDAŞ TEKNOLOJİ İLE DENGELİ BİÇİMDE VE BÜYÜK KÖYLÜ ÇÖBUNLÜĞÜNÜN YARARINA GELİŞMESİ KOŞULLARINI YARATMAYI AMAÇLAYAN TOPRAK REFORMU

EMEĞİN TEKNİK DONANIMININ OLABİLDİĞİNCE YÜKSELTİLMESİNİ AMAÇLAYAN, VE TOPLAM YATIRIMLARIN BÜYÜK BİR BÖLÜMÜNÜ ÜSTLENEN KAMU YATIRIMLARI VE KAMU DENETİMİ...

MAAZ!

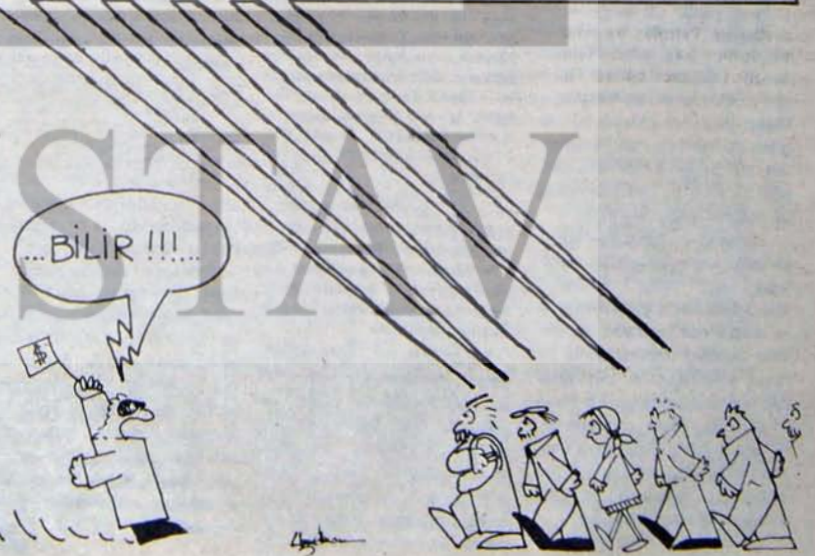

TÜM ÇALIŞANLARIN YARINLARA EN HAZIRLIKLILIK BİÇİMDE ULAŞMALARINI SAĞLAYAN İŞGÜCÜ KULLANIMI VE VERİMLİLİK ARTIŞININ DA ÖTESİNDE YÜKSELEN REEL ÜCRETLER... 1982' DE, GELİRİN YARISI YERİNE ÜÇTE BİRİ İLE DAHA İYİ BESLENME OLANAĞI

... EKONOMİDE YAPISAL DEĞİŞİKLİK, VE BEŞ YILLIK ZAMAN ARALIĞININ SONUNDA KİŞİ BAŞINA BİRBUÇUK KAT ARTAN TOPLAM ÜRETİM...

...BİLİR !!!

İRAN HALKI ÖZGÜRLÜĞÜN YOLUNDA

1977
Kasım :Tahran'da Şah'a karşı ilk açık gösteriler başladı.
1978
18 Şubat: Sürgündeki İranlılara göre yılbaşından bu yana düzenlenen gösterilerin bastırılmasında 5 bin kişi öldürüldü.
Temmuz-Ağustos: Meşhed, İsfahan ve Şiraz'da ayaklanmalar başladı.
8 Eylül: Tahran'daki göstericilere ordunun ateş açması sonucu 700 kişi öldü. Altı ay süreyle sıkıyönetim ilan edildi.
11 Aralık: Tahran'da düzenlenen büyük gösteriye 2 milyona yakın kişi katıldı.
1979
16 Ocak: Şah İran'dan gizlice kaçtı.
19 Ocak: Bir milyonun üzerinde İranlı Tahran sokaklarında gösteri yaptı. Bahtiyar'ın istifası istendi.

23 Ocak: İran Silahlı Kuvvetleri, Şah'ın koruyucu birlikleri başta olmak üzere, ordunun birliğini koruyacağını ve Şah'ın tahtını koruması için "kanlarını dökeceklerini" açıkladılar.
26 Ocak: Göstericilerle ordu birlikleri büyük bir çatışma içine girdiler.
1 Şubat: Humeyni İran'a döndü ve bir milyondan fazla insan tarafından karşılandı.
5 Şubat: Humeyni geçici hükümete başbakan olarak Mehdi Bezirgan'ı atadı.
11 Şubat: Çarpışmaların tüm şiddetiyle sürdüğü bir sırada İran ordusu "tarafsız" kalacağını açıkladı ve iktidar halkın eline geçti.
14-15 Şubat: Tebriz ve Tahran'da SAVAK'ın içinde bulunduğu karşı devrimci provokasyonlar düzenlendi, 700'den fazla kişi öldü.

Kanlı rejim kendi mezarını nasıl kazdı?

İran'da iktidar halkçı, demokratik hareketin temsilcilerinin eline geçti. Bu değişimin sınıfsal temelleri, özellikle son yirmi yılda İran'ın izlediği emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme süreci boyunca olgunlaştı.

İran, 1959'dan sonra emperyalist güçler tarafından, gelişmekte olan ülkelere kapitalizmin "mucizesinin" kanıtlanacağı bir örnek olarak seçildi. 1951-1953 yılları arasında iktidarda kalan antiemperyalist Musaddık yönetiminin devrilmesiyle yeniden kurulan Şah yönetimi, başlıca misyon olarak, İran'da kapitalist gelişmenin bu mucizesini yaratmayı üstlendi.

Geçen 25 yıllık sürede, özellikle burjuva tarım reformu yoluyla kapitalist ilişkilerin yaygınlaştırılması, İran'ın yarı-feodal ekonomisine hiç kuşkusuz bir dinamizm kazandırdı. Ne var ki bu, sağlıklı bir dinamizm değildi. En önemli özelliği, tarımsal gelişmenin olağanüstü geri kalışı, hizmetler ve ticaret sektörünün şişkinliği, imalat sanayinin yüzde 58'inin beslenme ve dokuma sanayilerinden oluşması gibi, çarpık bir nitelik taşımasıydı.

Ülkede kapitalist gelişme bölgesel düzeyde de büyük bir eşitsizliği temsil ediyordu. Yatırımlar Tahran, Ahvaz, İsfahan, Arak ve Tebriz gibi merkezlerde yoğunlaşmıştı. Doğu, güney ve güneydoğu bölgeleri ile sınır bölgeleri (Azerbaycan, Kürdistan ve Batı Kürdistan, gibi) ise hâlâ en geri tempolarda bir gelişmeyi sürdürüyordu.

Tarımsal üretimin geriliği ve kır nüfusunun olağanüstü yoksulluğu, sözde "toprak reformu"nun, küçük köylü çiftliklerini yeni oluşan dev kapitalist işletmelerin insafına terketmesinin ve tarım teknolojisinin karasabandan kurtulmamasının bir sonucu olmuştu. Uzun geçmişten beri tarım ürünleri ihrac eden İran, son birkaç yıldır milyonlarca ton buğday, et, süt ürünü ve hatta meyve ithal etmeye başladı.

Ülkenin ekonomik gelişmesinin tümüyle dayandığı petrol z

tışının 1973'teki bir anlaşmayla uluslararası petrol konsorsiyumuna bırakılması, uluslararası tekelin İran üzerindeki egemenliğini pekiştirdi. Ülkenin petrol gelirlerinin büyük bölümü, Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşlarla yapılan anlaşmalar sonucunda İran dışına sermaye ihracı biçiminde çıkarıldı. Bu, İran'ın kapitalist dünya ile ekonomik bütünleşmesini daha da hızlandırdı. Petrodolarlarla iştahı kabaran emperyalist sermaye, 1973'ten sonra İran'da petrol, petrokimya, metalurji, enerji ve çıkarım, imalat ve tarım sektörlerine hızla yayıldı.

Ülke dışından gelen teknelci sermayenin böylece içte geçmesi ve yerli öze ya da kamu sermayesiyle kaynaşması, İran'da sanayi, ticaret ve finans burjuvazisi içinde teknelci eğilimleri de güçlendirdi. Otomobilde "İran National", demir-çelik sanayiinde "Şahriyar" ve benzerleri gibi teknelci gruplar oluşmaya başladı. TUDEH Genel Sekreteri İraz İskendari 1977 yılında Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinde ülkenin gelişme doğrultusu için şöyle diyor:

"Monarşik rejim, altyapı tesislerini oluşturma ve bunları paransız ya da 'uygun koşullarla' özel sektörün kullanımına sunma karşılıklı yardımlar ve krediler sağlama, özel sermayenin teknik ve bilimsel kadrolar ve nitelikli işgücü talebini karşılamayı garanti etme, İranlı ya da yabancı özel büyük teknelci sermaye ile kamu sermayesini hızla haynaştırma politikası yoluyla, devlet teknelci kapitalizmini dayatmaktadır. Az gelişmiş bir ülke için çelişkili görünebilecek bu olgu, kapitalizmin emperyalist aşamasının bugünkü evresinde kapitalist gelişme yolunun seçilmesinin kaçınılmaz bir sonucudur."

Bu gelişme yolu, bir kapitalist gelişme mucizesi yaratmak yerine, halk kitlelerinin yaşam koşullarının hızla kötüleşmesi, işsizliğin olağanüstü boyutlara ulaşması, küçük ve orta burjuvazi arasında da yoksullaşmanın giderek hızlanması sonucunu doğurdu. Monarko-faşist Şah diktatörlüğünün baskı ve terör

birleşen bu olgu, ülkede ulusal, halkçı ve demokratik hareketin yükselmesinin maddi temellerini oluşturd.

Yükselen demokratik hareket, son yıllarda niceliği özellikle artan işçi sınıfının yanında gençlik yığınları, aydınlar, küçük ve orta burjuvazinin temsilcileri yer alıyordu. Ağır yoksulluk ve dışa bağımlılık koşulları, ortak çıkarların birliği, önceden oluşturulmuş tek bir örgüt olmadığı halde, muhalefetin çok çeşitli kesimlerinin eşgüdümünü ve birliğini sağlıyordu. Yine aynı koşullar, küçük ve orta burjuvaziden kaynaklanan Şii dinsel hareketin, demokratik ve halkçı güçleri Şah rejimine karşı birleştirici bir işlev görmesini de sağladı.

İran'da bugünkü iktidar değişiminin ağırlıklı olarak burjuva karakterini koruması, ülkenin bundan sonra tutarlı antiemperyalist, bağımsız bir gelişme yolu izlemesi olasılığını kuşkusuz zayıflatmaktadır. Ne var ki kapitalist gelişme yolunun son 20 yıl boyunca doğurduğu felaketler de İran halkının bilincindedir. Geçmişin yaralarını kısa sürede sarmak zorunda olan İran, eski rejimin ekonomik dayanaklarının ve temellerinin üzerine yürümek zorundadır.

Devrimci hareket katılan ve büyük deneyler kazanan halk kitleleri, bugün artık her şeyden önce yaşam koşullarının düzelmesini beklemektedirler. Bu ise ancak kapitalizm öncesi kalıntıları süratle tasfiye eden, iç büyük sermayeyle birleşmiş emperyalist tekelilerin tahakkümüne son veren, ülkenin gerçek bağımsızlığını sağlayan bir gelişme yoluyla sağlanabilir.

İran'da Şah'a bağlı ordu birliklerinin "kışalarına dönmeye" karar vermelerinden sonra, monarko-faşist diktatörlük, yerini halkçı, demokratik hareketin başını çeken güçlere bıraktı.

Görülen o ki, ABD ve Şah yanlısı güçler bir iç savaşın yolaçacağı sonuçları göze alamamışlardı. ABD'nin bir iç savaş yerine en azından

şimdilik uzlaşmacı bir çözümü kabullenmesinin, kuşkusuz ciddi nedenleri vardı. Öncelikle emperyalizmin en başta gelen ve en "güvenli" dayanağı olan İran ordusu içindeki bölünmeler, iç savaşın sonuçlarından emin olamayı getiriyordu. Bir darbe girişiminde, subayların çoğunun komutanların peşinden gitmeyeceği kestiriliyordu. Şah'a karşı olan subayların özellikle de hava kuvvetlerinde yoğun olduğu ve son aylarda yapılan Şah'a karşı gösterilere katıldıkları için, 165 kadar subayın idam edildiği belirtiliyordu. Yine, silah altındaki 340 bin askerden yüzde 40'mm da ekonomik güçlükler nedeniyle huzursuzluk içinde olduğu biliniyordu.

ABD'nin bir darbe ve iç savaş olasılığına kuşkuyla baktığı, yetkili ağzlarından da açıkça belirtiliyor. Örneğin, Tahran'dan yeni dönen bir dışişleri yetkilisi TIME dergisine şunları diyordu: "Bir askeri darbenin ABD çıkarları için en kötüsi olacağına kuşku yoktur. Böyle bir gelişme umulan ortadan kaldıracak ve çoğunluğun radikallerin arkasında birleşmesine yolaçacaktır."

ABD'nin bugün için iç savaş göze alamamasının nedeni elbette yalnızca ordunun bütünlüğünün sağlanamaması değildi. Bundan daha da önemlisi, İran'ın artık geri döndürülemez bir yola girmiş olmasıydı. ABD bunun geç de olsa farkına varmış durumdaydı.

Bugün ABD'nin politikasındaki birinci amaç, artık İran'ı yeniden bütünlüyle kendi yöreğine sokmak değil, antiemperyalist bir politika izlemesini ve giderek sosyalist ülkelerle işbirliğine girmesini mümkün olduğunca önlemektir. Bu uzlaşmacı politikanın Humeyni taraftarları içinde de yankı bulması olasılığı ise, ciddi tehlikelerden biridir. Bu konuda kaygı verici belirtilere rastlamak da mümkündür.

Bütün bunlar, İran'da artık karşıdevrimci terör ve darbe girişimlerinin ortadan kalktığı anlamına taşımamaktadır. Henüz iktidarın halkçı güçler tarafından alınmasının üzerinden birkaç gün geçmeden, Tebriz ve Tahran'da böylece girişimler yaşandı. Tebriz'de muhtemelen bölgedeki etnik ayrımların kıskartılması da hesaplanarak, SAVAK ajanları tarafından halka yapılan yaygın saldırılar 700 kişinin ölümüyle sonuçlandı. Tahran'da ise, dolayısıyla da doğrudan SAVAK'ın da kıskartılması bulunan ciddi bir provokasyon hareketi tezgahlandı.

Her iki olay, böylece karşıdevrimci terör eylemlerinin süreceğini göstermektedir.

Bu olaylarda öncelikle dikkat çekilmesi gereken nokta, hebiz yeterli önlemler alınmadan, iktidar pekiştirilmeden halkın silahlandırılmasının, tehlikeli sonuçlar doğurabileceğidir. Humeyni'nin halkın devrimci potansiyeline olan kuşkulu yaklaşımı, karşıdevrimci provokasyonlara karşı ordudan yardım istenecek ölçüde sonu belirsiz girişimlere yolaçmıştır.

Emperyalizmin bundan sonra İran yönetimini etkilemek için kullanacağı başlıca araç, ülkenin ekonomik sıkıntılar olacağı şimdiden görünüyor. İran ekonomisinin uzun yıllardan beri emperyalizme bağımlı olarak gelişmesi, bağımsız, ulusal bir ekonomik kuruluşun önündeki başlıca engeldir. Emperyalizmin elindeki en önemli silah budur. Bu arada ülke içindeki petrol sıkıntısı sonucunda, en iyimser tahminlere göre, petrol ihracatı yapılabileceği için en az iki yıl geçmesi gerekecektir. Düşülecek finansman sıkıntısının emperyalist finans kuruluşları elinde baskı aracı olarak kullanılabilecek olması, güçlüklerin bugünden habercisi durumundadır.

Yine, 30-40 kuruluş dışımda ülkenin bütün sanayi kuruluşları Aralık ayından beri üretimlerini durdurmuş durumdadır. Ayrıca ülkenin 200 önde gelen işadamı ve sanayicisinin 120'sinin ve tabii Şah'ın, ülkeyi terkederken milyarlarca dolar da ülke dışına kaçırıldıkları bilinmektedir.

Ne var ki bu sorunlar önceden bilinen, beklenen sorunlardır. İran'daki devrimci değişikliğin, kalıcı ve köklü adımlarla bütünlüleştirilmesi ancak antiemperyalist bir dış politika, ulusal ve bağımsız ekonomik gelişme ile olabilir. Bunun ise gerçek ve tek bir yolu vardır: Sosyalist dünya ile dayanışma ve onun her türlü desteğinden yararlanma.

Bu politikanın içteki yansıması ise, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi İran TUDEH Partisi ile ilişkilerde görülecektir. Küçük ve orta burjuvaziden kaynaklanan Şii din çevrelerinin temsil eden Humeyni yönetiminin ve Ulusal Cephe'nin TUDEH'e karşı tavırının ne olacağı henüz belirsiz değildir. Sözümlü ettiğimiz devrimci dönüşümlerin halk hareketinin çıkartan yönünde gelişmesi için, TUDEH'in hiçbir baskıyla karşılaşmadan, yasal olarak çalışma olanağı kazanması zorunludur. Halk muhalefetinin odağı ve bu muhalefetin örgütlenmesi için en güç koşullarda çalışan TUDEH, aynı zamanda karşıdevrimci provokasyonlar karşısında direnebilecek en önemli güçtür. Bugün İran halkı, kendi çıkarları için en güncel ve ivedi talebi TUDEH'in hiçbir baskıyla karşılaşmadan yasallaşmasıdır...

İran'da Şii din çevrelerinin ve Ulusal Cephe'nin başını çektiği yeni yönetimin geleceğini, emperyalizme karşı alacağı tutum ve ülke için de girişilecek dönüşümlerin niteliği belirleyecek.

İran'da devrimci kazanımların bekçisi TUDEH

Zalim bir diktatörlük daha çıktı. Gücünü faşist terör ve işkenceden alan Pehlevi Hanedanı, İran halkının benzerlerine az rastlanan kahramanlığıyla, son nefesini veriyor şu günlerde.

İran halkının özgürlük ve demokrasi yolunda attığı bu dev adım gerisinde, henüz bütünüyle de açığa çıkmamış, tarifi olanaklı acılar var. İran'da devrimci gelişme, sayıları kimse tam olarak bilemediği yığıt evlatlarının üzerinde kuruluyor.

GENİŞ MUHALEFET BİRLİĞİ

İstibdat, gericiğe ve emperyalizme karşı başlatılan ayaklanma, halkın tüm kesimlerini temsil eden geniş bir muhalefet birliği tarafından örgütlendi. Bu birlik içinde, özellikle de nicel bakımdan en güçlü kanat, Humeyni'nin önderlik ettiği dinci kanattır. Belirleyici karakteri *antidiktatoryal*, *antimonarşist* olmasına karşın, antiemperyalist nitelikte bir örgüt olan ve CIA'nın 1953'te düzenlediği darbeyle kâdar oldukça da güçlü bir hareket olan Ulusal Cephe ile yakın ilişkili, dinci akımın henüz netleşmemiş de olsa antiemperyalist bir eğilimi olduğunu da göstermektedir.

Terörist ve despotik Şah'ın monarşisine karşı olma temelinde birleşen bu geniş muhalefet birliği içindeki en tutarlı ve en kararlı güç ise, kuşkusuz İran işçi sınıfının partisi, TUDEH'tir. İran işçi sınıfının demokratik ve devrimci mücadelesinin önderi TUDEH, karşıdevrimci terör ve kıyımın da her zaman birinci hedefi oldu.

ZORLU
MÜCADELE
YILLARI

İran TUDEH Partisi'nin bugün ulaştığı noktadan temellerini bin dokuzyüzerin, bağlanma aramak gerekiyor. Bu yıllarda ortaya çıkan devrimci hareketlerin

birleşmesi, ilk olarak Adalet Partisi'ni doğurdu. 1920'de İran Komünist Partisi olarak adını değiştiren ve bilimsel sosyalist bir karakter kazanan hareket, yoğun baskı ve tutuklamalar sonucu uzun süren bir gerileme dönemine girdi; ancak 1941'de İran TUDEH (Halk) Partisi olarak yeniden örgütlendi. İşçi sınıfının akl çetin mücadelesi de, bundan sonraki yıllarda oldu.

TUDEH'in Azerbaycan Örgütü, Ağustos 1945'te kuruldu ve İran Azerbaycan'ında kitlelerin büyük desteğini kazanan Azerbaycan Demokrat Partisi'ne katıldı. Bu katılım İran halkının birliği yolunda önemli bir adım olarak değerlendirildi.

Tam bu yıllarda, İran Azerbaycanı ve Kürdistan'ında "21 Azer Olayları" adı verilen ve bütün ülkelerde derin yankılar uyandıran, büyük bir halk hareketi patlak verdi. Bu devrimci ayaklanma sırasında, ayaklanmanın en yakın takipçisi ve yandaş olan TUDEH'in prestiji hızla yükseldi. Üye sayısı 100 bine ulaştı. Azeri ve Kürt milliyetleri üzerindeki ulusal baskıya son vermek için başlatılan bu ayaklanma, diktatörlük tarafından kanlı bir biçimde bastırıldı. Ardından da 1949'da, bugünlere dek sürecekt olan gizli çalışma koşullarına geçti TUDEH.

TUDEH üzerindeki en büyük baskı da bu dönemde oldu. Sayı az antifaşist, yurtsever, bilimsel sosyalist, monarko-faşist diktatörlük tarafından katledildi. İran ulusal kahramanı, TUDEH Merkez Komitesi üyesi Hüseyin Ruzubek, bu yıllarda canını feda etti. Yine TUDEH Merkez Komitesi üyelerinden Parviz Hekmatlu SAVAK cellatları tarafından, Şah'ın zindanlarında öldürüldü. Sayıları bugün hiç kimsenin bilemediği adad, yığıt insanlar, devrimin bugünkü zaferi için öldüler.

Ne var ki, diktatörlüğün olanca zulmü, TUDEH'i yoketmeye yetmedi. Tersine, baskı ve işkenceler karşısında en diri, başı en dik kalan TUDEH'in işçi ve emekçi kitleler içindeki prestiji,

saygınlığı durmaksızın arttı ve kökleşti. Zindanlarda en aklı almaz işkenceler karşısında bile yenilmeyen TUDEH üyeleri, yüksek moralierli İran halkının özgürlük kavşının onuru oldu. İşte bu direnme sonucudur ki, büyük petrol tekelleri ve CIA tarafından beslenen, yıllık resmi bütçesi altı milyar liraya bulan (gerçek rakamları bunun çok üstündedir), 80 bin tam zamanlı kadrosu ve 3 milyon muhbir çevresel olduğu belirtilen, dünyanın en güçlü zulüm makinelerinden olan SAVAK bile yenildi...

Bu zorlu yıllar içinde İran TUDEH Partisi ile Azerbaycan Demokrat Partisi ve Kürdistan Demokrat Partisi birleştiler. Bugün ADP ve KDP aynı adı korumakla birlikte, TUDEH Merkez Komite'ne bağlı birer bölge örgütüdür. TUDEH'in başarısında, birden fazla milliyetlin bulunduğu İran'da, ulusal soruna getirildiği çözümlerin ve karşıdevrimci Pan-İranist görüşlerle mücadelesinin payı büyüktür. Fars, Azeri, Kürt işçi sınıfı devrimcileri, TUDEH'in bayrağı altında tek bir vücut halindeydi bugün.

İRAN DEVRİMİNİN SİNFİSAL KARAKTERİ

TUDEH, 1973'te kabul edilen son programda da belirttiği gi-

Yorum

İran'da iktidar için mücadele şu ana kadar kesin olarak sonuçlanmamışsa da, gerici güçlerin direnişinin sonuçsuz kalacağı şimdiden belli olmuştur.

İran'daki iktidar değişimi, ülkenin burjuva demokratik gelişme sürecinde yeni bir aşamaya simgelemektedir. Ne var ki sözü edilen sürecin bugünkü aşaması, başta işçi sınıfı olmak üzere en geniş emekçi kitlelerden güç alması, öncelikle küçük ve orta burjuvaziye dayanması ve emperyalizme ve monarko-faşist diktatörlüğe karşı bir ayaklanma niteliğini almasıyla, aynı zamanda ulusal ve devrimci bir karakter de kazanmıştır.

Böylece ülkenin önünde anti-emperyalist anti-faşist, hatta sosyalizme yönelen bir gelişme perspektifinin de yolu açılmıştır. Sorun, bu olanığın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğidir.

İran'da iktidar değişikliği genel bir iç savaşta yol açmadan gerçekleşmiştir. Bu son çözümlemede, emperyalizmin ve diktatörlük yanlı güçlerin, bir iç savaş yoluyla ülkede güçler dengesinin bütünüyle kendilerine karşı gelişmesi olasılığını göze alamamalarının sonucudur. Diğer bir deyişle emperyalizm ve monarko-faşist güçler bugün için durabilecekleri en geri noktaya kadar çekilerek uzlaşmayı denemişlerdir.

Bu "uzlaşma", hiç kuşkusuz, emperyalizmin ve monarko-faşist güçlerin "icazeti" anlamına gelmemektedir. Ne var ki emperyalizmin, bugünkü görüli uzlaşmayı, İran'ın yeni yönetimi teslim almaya dönüşürken için elinden geleni esirgemeyeceği de kuşkusuzdur. Dolayısıyla bugün İran'da en güncel sorun, yeni ulusal rejimin,

kendi kendini savunma araçlarının yaratılması ve sağlamlaştırılması ulusal kazanımların gerçek bekçilerinin koruyuculuğuna emanet edilmesi-dir.

Bunun için ilk ve temel zorunluluk, yeni iktidarı yaratan emekçi halkın örgütlü gücünün korunmasıdır. Halkın silahlı gücünün zamanından önce tasfiye edilmesi, ulusal kazanımların Şah kalıntısı ordunun merhametine terk edilmesi, karşı devrimin kökleri kazınmadıkça, sadece emperyalizmin ekmeğine yağ sürecektir.

Yeni rejimin ikinci temel güvencesi, emekçi halk kitlelerinin ivedi ekonomik ve demokratik özelemlerinin yerine getirilmesidir. Bu sağlanmadıkça, emperyalizmin, İran'ın ekonomik güçlüklerini, ülkede rejimi istikrarlaştırmak ve Şah rejimini şu ya da bu biçimde onarmak için kullanması iştin bile olmayacaktır. Bu tehlikenin önüne geçilecek, ancak, İran'ın bağımsız gelişme yolunu, İran'ın gerçek dostlarının, dünya sosyalizminin desteğinde aramakla mümkündür.

Üçüncü temel bir zorunluluk ise, İran'daki yeni yönetime antikomünist, antisovyet bir yön vermek için sürdürülen çabaların etkisizleştirilmesidir. Öyle anlaşıyor ki SAVAK, artık bütün gücünü, yeni rejimin darbesini işçi sınıfına indirmesini sağlayacak provokasyonları örgütlemeye yönelmiştir. Amaç, yeni yönetimi emperyalizme ve diktatörlük kalıntılarına bağımlı tutmak, en azından İran bilimsel sosyalistlerinin TUDEH partisinin yasallaşmasını önleyebilmektir.

İran'da özgürlüğün yolu, bu temel görevlerin yerine getirilmesinden, engellerin aşılmasından geçmektedir.

sınıfı öncülüğündeki ortak cephe-i tarafından verileceğini savunma TUDEH, ezilen milliyetlerin ulusal ve demokratik taleplerini de devrim hedefleri içine almaktadır.

ENTERNASYONALİZME BAĞLILIK

TUDEH'in başarısının en önemli nedenlerinden biri de onun enternasyonalizmden zerre ödün vermeyen tutumuydu. Dünya devrimci güçlerinin tartışmaz önderi sosyalist sistemin ve Sovyetler Birliği'nin saygınlığını herşeyin üstünde tutan TUDEH, olağanüstü baskı koşullarında yaşamasına rağmen, başka ülkeler halkları ve işçi sınıfıyla dayanışma görevini de yerine getirmişti bilirdi.

Yeni koşullarda TUDEH için yeni bir mücadele dönemi başlıyor artık. Bu dönem, yeni bir aşamaya ulaşan devrimci sürecin kazanımlarının korunması ve bu kazanımların daha da ilerleye götürülmesi dönemidir.

12 Şubat'la gelen iktidar değişimi, aşırı olarak burjuva demokrat karakterdedir. Yeni iktidardan önemli antiemperyalist, demokratik dönüşümleri gerçekleştirebilmesi, monarko-faşist diktatörlüğün yol açtığı yaraları onarabilmesi mümkündür. Ne var ki, yeni yönetimin İran işçi sınıfına, onun bilimsel sosyalist partisine yönelik tutumu henüz açıklığa kavuşmuş değildir. Ve bu sorun, ülkedeki gelişmelerin ana doğrultusunu belirleyecektir.

İran işçi sınıfının mücadelesinin önündeki engellerin kaldırılması, işçi sınıfı hareketinin örgütsel ve politik gelişmesinin olanaklarının genişletilmesi, ülkenin gerçekten antiemperyalist bir doğrultuya girmesinin temel koşuludur. Bu nedenle bugün İran'da demokrasinin kazanılmasının en güncel sorunlarının başında TUDEH'in yasallaşması, tüm ülke çapında serbestçe faaliyetinin sağlanması gelmektedir.

Bariş Konseyi, Çin'i nükleer silahsızlanma için masaya oturmaya çağırıldı

Dünya Bariş Konseyi'nin 2-5 Şubat tarihlerinde Bedin'de yapılan olağanüstü kurultayından sonra yayınlanan bildiri, dünya barışı kamuoynunda geniş yankılara yol açtı.

DBK'nin silahlanma yarışının son bulmasını sağlama için önerileri özellikle dikkatleri çekti. DBK, silahlanma yarışına son verilmemesi için "ilk aşamada barış mücadelesinin ana görevi" olduğunu belirtiyor ve silahlanma yarışına pratik kısıtlamaları getirilmesi için, halk kitlelerinin amacı daha dönük girişimlerinin gerçekleştirilmesini istediğini vurguluyordu. Bariş güçlerinin niceliğinin ve gücünün bugün ulaştığı boyutlarda, "Sovyet askeri tehdidi" yalnızca yuymuşamayı durdurmak isteyen güçlerin baddinin biddetmelerinden endişe duymaktadırlar. ÇHC yöneticilerinin en gerici güçlere destek olmaları

özellikle Şili, İran ve Güney Afrika'da derin kuşkuyla neden olmaktadır. "Savaşın kaçınılmazlığı" teziyle bağlantılı olan bu durum, yuymuşamayı ve barış ilkelerini ciddi biçimde tehlikeye sokmaktadır."

DBK'nin en çok dikkati çeken önerisi, SSCB, ABD, İngiltere, Fransa ve Çin arasında nükleer silahların tüm çeşitlerinin geliştirilmesinin önlenmesi için ivedilikle görüşmelerin başlanması oldu. DBK, buna bağlı olarak, ekonomik ve askeri bakımdan güçlü devletlerin, öncelikle de BM Güvenlik Konseyi'nin sürekli üyelerinin silahlanma bütçelerinin azaltılmasını öneriyordu.

DBK'nin Çin'i de nükleer silahsızlanma için görüşme masasına oturmaya çağırarak önerisi, Mao'cu Çin yönetiminin Mao'cu politikasının bir kez daha dünya kamuoynunda önünde sergilenmesine yol açacaktır. Mao'cu yönetimin çağırması barışta yana eğilime doğrultusuna direnmek için gösterdiği her çaba, sadece onun çöküşünü hızlandıracaktır.

Bir yılda 75 yabancı banka Çin'e heyet gönderdi

Mao'cu Çin yönetiminin emperyalist merkezlerle girdiği "fört" ilişkisi, ekonomik alanda da ibret verici sonuçları gösteriyor. Yeni Çin Ajansının geçici hafta yayınlanan bir haberinde 1978 yılında 75 yabancı bankanın Çin'e heyet gönderdiği açıklandı. Aynı haberde Çin Merkez Bankası'nın 139 ülkede 828 banka ile ilişki kurduğu bildirildi. Habere göre, Çin Merkez Bankası yetkilileri, ilişki kurdukları yabancı bankalardan dış ülkelerde büro açabilmek için yardım etmelerini de istiyor.

Bu haberler, Mao'cu Çin yönetiminin ülkeyi sürüklediği derin ekonomik açmazların, onu nasıl emperyalist finans kuruluşlarına el açmak zorunda bıraktığını belgeliyor. Son aylarda Çin'de, artık varlığı gizlenemeyen Mao'cu yönetim aleyhtarı gösterilerin yoğunlaşması, ülkedeki ekonomik bunalımın çok yüksek boyutlara ulaşmasından kaynaklanıyor.

Atilla İlhan'ın 'çalar saat' i

ARTUN ÜNSAL

"Elimden tut yoksa düşeceğim / yoksa bir bir yıldızlar düşecek / eğer şalrsem beni tanırsan / yağmurdan korktuğumu bilirsen / gözlerim aklıma gelirse / elimden tut yoksa düşeceğim / yağmur beni götürecekt yoksa beni" ..

"Yağmur Kaçağı". Atilla İlhan en sonunda karşımıza geldi. Bu kez şiir ve romanlarının dışında taze bir TV emekçisi olarak. Doğrusu, genellikle insan içine çıkmaktan pek hoşlanmayan, dost söyleşilerinin sıcaklık ve yaratıcılığı yegleyen günümüzün bu yetenekli, "yalnız ve mlyop" ozanının son yıllarda başanmış bir sıkra yazarlığı ile kamuya açılışının yanı sıra, TV'de de neler yapabileceğini merak etmiyor değildim. Sonuç: İlhan, gecenin bu geç saatinde çileleyen yağmura rağmen erimedi, yerinde kaldı.

Ancak, "Çalar Saat" programında olumsuzluklar da kol geziyordu. Önce TV, banl Ustad Yakup Kadri'nin ünlü "Kıralık Konak" romanını "taammüden katı"den sanık TV, bu ünlü ozanımızın söyleşilerini sürdüreceği alanı, yeni zengin bir işadama yazıbanesine benzetmedeki başarısı(!) ile de ne kadar övünse yeridir. Hele, yaldızlı koltuklara bitişik sebanın üzerinde duran yatılı okul sırahisine ne buyurulur? Bir de sunta üzeri ceviz kaplama zoraki kütüphaneye yerleştirilmiş, kilolarla kara kaplı kitaplar. Tam bir ozana göre...

Bu dekor keşmekeşi içinde İlhan da kötü başladı. Şiirlerini doğrudan okusa daha iyi olurdu. Yoksa "ozan düşünürken" görüntülerinde bambaşka bir şiirselik mi yatıyordu?

Ama iş söyleşilere gelince birden değişti. TV'nin geleneksel "nasılsınız, iyi misiniz"li, yüzeysel batır sorma alışkanlığı bu kez yerini, üzerinde soru sorduğu konular hakkında belli bir görüş açısı olan uyanık ve bilinci bir gazetecinin etkinliğine bıraktı.

Atilla İlhan belki, bu ilk denemesinde karşındakilerden daha çok konuştuk. Örneğin, modacı Zühral Yorgancıoğlu'na pek fırsat bırakmadı. Ama, unutulmaz kalel Turgay Şerenle birlikte 1951'in ünlü Berlin zaferini bir kez daha yaşamamıza olanak tanıdı. Bunda Şeren'in ölçülü tutumunun da büyük payı vardı. "Küçük Serçe" Sezen Aksu ile yapılan söyleşi de gereksiz kaset teyp zorlamasına rağmen, gene de, İlhan'ın özlemini çektiği Türk ve Batı müziğinde anlamli sentez gereği konusunda görüşlerinin, sanatçı tarafından da benimsendiğini kolaylıkla izleyebildik.

İlhan'ın başanmış, söyleşi konularını birbirine iyi bağlaması değil, il yalınız. Bir Yorgancıoğlu, bir Şeren ve bir Aksu, İlhan'ın aracılığı ile gerçek kişiliklerini yansıtmaya olanağını da buldular. İlhan'ın ustaca seçilmiş soruları, onların, benim diyen düşünürlerimizden daha tutarlı ve anlaşılır bir biçimde sorulara yaklaşmalarına izin verdi: Yorgancıoğlu, işbilir bir sosyete modacısı olarak değil, ulusal onuruna düşkün, geleneksel değerlerimizin tanıtılmasını bir görev bilen aydın bir Türk kadımıydı. Şeren GS Ada'sının yakışıklı playboyu değil, sorumlu bir futbol emekçisiydi. Aksu ise, iki şarkı üç beste ile yasak savan bir müzikbolcu değil, yeteneğini nasıl kullandığını iyi bilen bir gerçek sanatçı olarak karşımızdaydı.

Arada bir "Aysel"ini unutmayan İlhan, çok yönlü sanatçı kişiliğini yansıtan bu anlamli söyleşilerde, moda-ticaret ilişkilerini; futbol-endüstrileşme sorunlarını ve müzikte kültür sentezini ustaca işledi. Hepsinden önemlisi, TV'nin beyin yakayıcı yabancı kaynaklı dizilerinden sonra gecenin çıncıplak kalan bu saatlerine "Çalar Saat" ile canlılık getirdi. Nasırdınlı Tual'nin rubalsin alımsayacağız, saat 12'den sonra gelen bir "Sinderella misali".

İlhan'ın gelecek programını beklerken, umarız TV yöneticileri bu kez ozanımıza daha uygun düşecek bir dekor sağlarlar. İlhan da "ağır çekim" düşünme görüntülerini bir "bağrol" oyuncusu gibi vermekten kurtulsa daha başanlı olur. Şiirler okunurken ekranda yalnız manzara fonları kalsa, İlhan'ın bunları izleyen söyleşileri canlılık kazanacaktır. Son bir dilek: Söyleşi sayısını azaltmak ve daha derinlemesine gitmek sanız söyleşi yapıları daha iyi tanınmaya elverişli olabilir. Örneğin Fransa'da Jacques Chancel'in "Radioscope" programlarında olduğu gibi.

ABD'NİN KAHİRE BÜYÜKELÇİLİĞİNDEKİ BEŞ DİPLOMAT ORTADOĞU'DAKİ CIA FAALİYETİNİ YÖNETİYOR

Beyrut'ta yayınlanan "As Safir" gazetesi, CIA'nın Orta Doğu'daki gizli faaliyetlerini, Kahire'deki ABD büyükelçiliğinde "diplomat" statüsü ile görev yapan 5 kişinin yönettiğini açıkladı.

Gazetenin haberine göre, bölgedeki CIA örgütünün şefliğini, 1975 yılından bu yana Kahire'deki ABD büyükelçiliğinde siyasi müsteşar olarak görev yapan Arthur Lorry yürütüyor. "As Safir" gazetesi, büyükelçilik ticari müsteşarı Henry Wallis Mattox, büyükelçilik ticaret müsteşarlığı başkatipli Elias Barsoum, büyükelçinin özel danışmanı olarak gözüken James Fiss ve gene büyükelçilikte görev yapan Alfred E. Neuman'ın bölgedeki CIA faaliyetlerini koordine ettiklerini belirtti. Ayrıca sözü edilen CIA ajanlarının, Kahire'de görevlendirilmeden önce çeşitli Orta Doğu ülkelerinde görev yaptıklarını bildirildi.

Arap ülkeleri arasında politik açıdan emperyalizmin ajanlığını üstlenen gerici Sedat yönetiminin, şimdi ABD'nin casusluk faaliyetlerinin de başlıca üssü olması kimseyi şaşırtmayacak.

BİR CIA AJANI İTALYA'DAN SINIR DIŞI EDİLDİ

İtalya'da ABD'nin İtalya'da istihbarat uzmanı, İtalyan Haber-alma Örgütü hakkında casusluk yaptığı gerekçesiyle "istenmeyen adam" ilan edildi ve ülkeden çıkarıldı. Dominic A. Perrone adlı istihbarat uzmanı, Avrupa'daki ABD ordu komutanlığı ve İtalyan Haber-alma Örgütleri arasında irtibat görevlisi olarak çalıştığı bildirildi. Dominic Perrone'un sekiz yıldan beri İtalya'da yaşadığı ve ülkeden ayrıldıktan sonra büyük bir olasılıkla Federal Almanya'daki ABD ordu komutanlığına gitmiş olduğu da haber verildi.

Bu arada İtalya'da hükümet tarafından sürenken Başbakan adayı Andreotti'nin Perrone'un emardığı edilmesi kararını Komünist Partisi'nin ısrarlı talebi üzerine verdiği de basın organları tarafından kaydedildi.

İNGİLTERE, İRAN'IN ALAMADICI SİLAHLARI DİĞER ORTADOĞU ÜLKELERİNE SATMAYA HAZIRLANIYOR

İran'ın emperyalist ülkelerin sadık bir silah müşterisi olmaktan kaçacağını belli olmaması üzerine, bu boşluğu doldurmaya yönelik girişimler de yoğunlaştı. Orta Doğu'da 6 ülkeyi kapsayan üç hafta sürecek bir geziye çıkması bulunan Kraliçe Elizabeth'in, İran'ın almaktan vazgeçtiği 2 milyar dolar değerindeki silah Orta Doğu ülkelerine satılmasını yollarını aradığı bildiriliyor.

Kraliçe'nin Kuveyt'e yaptığı gezinin ardından Dışişleri Bakanı David Owen'in Kuveyt yöneticileriyle silah alışverişlerini görüşeceği belirtildi. Ayrıca İngiltere'nin özellikle Suudi Arabistan ve Bahreyn'den, İngiltere'den daha fazla silah ve sanayi ürünü almalarını, buna karşılık bu ülkelerin İngiltere'ye yaptıkları petrol ihracatını artırmalarını isteyeceği haber veriliyor. İngiltere Kraliçesi, Kuveyt ve Bahreyn'den sonra, Suudi Arabistan, Katar Birleşik Arap Emirlikleri ve Umman Sultanlığı ziyaret edecek.

Bu gelişmeler, İran'daki gelişmeler üzerine emperyalist ülkeler arasında Orta Doğu bölgesinin paylaşılması için yarışmanın da kızışacağını gösteriyor.

İHSAN CAN

Yıl 1978, aylardan Ekim
Mevsimidir ekim ekin
Günlerden pazar, Ekim'in sekizi
Matba bir hafta sonu
Gecenin saat yirmioçü
Fakat hâlâ niçin güneş doğmuyor
Çünkü sonbahardır ocuğum
Ekimeler ekimdir aklı gelir
Bereketlidir topraklarımız
Yediye yetmiş verir

28.1.1979

Anımsadığım kadarı ile
1950'lerde ülkeyi yönetenler
Türkiye Cumhuriyeti'nin küçük
Amerika yapmak arzusunda
olduklarını söylemekteydiler.
Aradan geçen yirmisekiz yıl
bizleri bugünün Türkiye'sine
getirdi. Fakat bugüne baktığımızda
değişen birşey yok gibiyi;
o gün unutulun bugünün
Türkiye'sinin Amerika'nın
Teknas eyaletine dönmüş
olmasın. Kendi kendime soruyorum.
Düzen değişikliği diyerek
iktidar olanlar, seçim
alanlarında nutuk atırlar, ana
ve babaların gözyaşları dinede
diyenler neredeler acaba?
Son olarak Milliyet Gazetesi
Genel Yayın Yönetmeni Abdi
İpekçi'yi yitirdik. Yitirmekle
kalmadık, Amerika'nın Teknas
eyaletinde geçeri olan
yöntemleri de Türkiye'ye
getirdik. Oylesine bir yöntem ki
katilin bulunması için mil-yonlar
vaat ediyor. Hiç şüphensiz
olmasın bu vaat daha da
artacak. Bu, seyrettiğimiz
Amerikan koubay filmlerinde
başına mükafat konulan katilin
film sonunda gerif yıldı-
zı ile mükafatlandırılığını
anımsattı bana. Vah benim
Kahramanmaraşlı vatandaşla-
rım. Savcı Doğan Öz'üm, Bedrettin Cömer'im, Karafakıoğlu'm, Server Tanil'i'm, Necdet Bulut'um ve uğruna şehit
edilen tüm vatan evlatları ve
nihayet vah benim oğlum;
gücüm yetmez ki...

Bir öyküsüyle Sabahattin Ali

MEHMET ERGÜN

Sabahattin Ali, 25 Şubat 1906'da doğdu. 2 Nisan 1948'de, 42 yaşında öldürülmüştü, bugün 73 yaşında olacaktı. Romanizmde bağlanabilecek bir sanat anlayışından sosyalist gerçekçi sanat anlayışına dek gelen bu yetenekli sanatçı, genç denilebilecek bir yaşta 42 yıl bir sanatçı için nedir ki!- dünyamızdan kopartılmasıyla, öldürülmesinden bu yana geçen 31 yıl içerisinde kim bilir neler üretecekti? Halkımızın ve insanlığın kültür hazinesine kim bilir neler katacaktı?

"Eğer yaşasaydı... 'yla başlayan yazılarda çokça rastlanan saygı-sevgi sözleriyle bir tutulmasın söylediklerimiz. Bir sonraki yapıtıyla bir öncekini aşan, sanatsal gelişim grafiği sürekli yükseliş gösteren bir sanatçıdan söz ediyoruz çünkü. Geride bıraktıkları, yapabilecekleri konusunda bir yargıya ulaşabilmek için gerekli verileri içeriyor. Onlara bakarak, başlangıçta, duygusal öğelerle bezeli bir anlatımla romantik konuları işlerken sonradan, Bakanlar Kurulu -o zamanki adıyla Vekiller Heyeti- kararı ile bir yaptırımın -Sırca Köşk- yasaklanmasına neden olacak konulara el atan, "fincancı katırlarını" ür-küten Sabahattin Ali'nin neler yapabileceğine değgin çikarsa-malarda bulunabiliriz. Roman-tizmden -Nazım'ın diliyle söyle-yecek olursak- "tenkitçi-gerçek-çilikle sosyalist-gerçekçiliğin arasında ve sosyalist-gerçekçiliğe yakın bir merhale olan inkılapçı, halkçı gerçekçiliğe"(1) gelen, ancak sosyalist gerçekçi sanat anlayışının gereklerini öznel nedenlerden ötürü değil de, nesnel nedenlerden ötürü masallarının dışında yerine getiremeyen(2) bu sanatçının, Nazım'ın şiirde gerçekleştirdiklerini anlatı dala-rında (öykü ve romanda) gerçe-ğeştirebileceğini ileri sürmek, onu aşırı ölçüde büyütme anla-mına gelmez. Pek çok açıdan bu-gün bile aşılammış olması bu-nun en büyük kanıtı. Bu nedenle de yukarıda söylediklerimiz bir sevginin dışı vurulması değil, bir gerçeğin dile getirilmesidir yal-nızca.

Sabahattin Ali, seçimini bilincle yapmış, sanatı ezilen-sömürülen yığın-ların kurtuluş kavgasının bir öge-si olarak almış, kalemini çekin-medeyen bu kavganın hizmetine vermiş bir sanatçı. "Kitle ile be-raber isturap çekmeyen, halkın sevinci ile yüzü gülmüş onun isyanı ile şaha kalkmayan, nazbı kitle-nin nazbı ile aynı tempoda atna-yan"(3) bir sanatçının kalıcı ürünler ortaya koyamayacağını bilin-inde olarak yazmış. Sanat-çı emekçilerin kurtuluşu doğrul-tusunda bir silah olarak kullan-mış. Yasal, yasadışı tüm baskıla-ra karşı kararlılıkla, düşüncye ve inançlarından ödün vermeden, kendini tanımlamadan, toplumsal düzensizlikleri gerilerinde yatan nedenlerle birlikte sergilemiş, var olan durumun aşılmasını sağla-yacak özü açığa çıkarmaya çalış-mıştır. Öykü ve romanlarında, örgütlenme özgürlüğünden yok-sun bırakılmış emekçi yığınları-nın acı ve çekileri ile ağa-şraf-patron ilişkisinin devlet kanalı-dan geçerek ete-kemliğe bürünen baskılarını tüm çıplaklığı ile ser-gilemiştir.

Sabahattin Ali, düzenin çeliş-kilerini sergilediçe, "Biz sınıfsız

imtiyazsız kaynaşmış bir kitle-yiz!" sözleriyle formüle edilen resmi görüşle çatışmaya başla-mıştır. Türkiye toplumundaki a-nıf gerçeğine tuttuğu ışık, düze-nin varolan biçimiyle sürmesin-den yana olanların tepkilerinin üzerinde yoğunlaşmasına yolaç-mıştır. Böylelikle de emekçi y-ğınlarının acı ve çekileri karşı-lığında varlıklarını sürdürenler, onu, düzenleri için bir "tehlike" dahası bir "düşman" olarak gör-meye başlamışlardır. Sindirebil-mek için her türlü yönetime baş-vurmuşlar; gözdağı vermişler, yazılarından ötürü kovuşturmuş-lar, ürünlerini yasaklamışlar, tu-tuklatmışlar ve sonunda da öl-dürtmüşlerdir.

Sabahattin Ali'nin öldürölme-sinin nedenini yaptlarından çı-karabiliriz. Yasalarıyla, yasaların yaşama geçirilmesi ile yaratılan kurum ve kuruluşlarıyla emekçi yığınların gözünde aşkın bir var-lık, değiştirilmesi, karşı çıkılma-sı olanaksız gizemli bir olgu du-rumuna sokulan düzenin yozlu-ğuna, değiştirilebilirliğini sergi-lediği için sindirilmek istenmiş, başarılı olunamayınca da öldüröl-müştür. "Düşman" adlı öyküsü-nü(4), kendisini, kurulu düzene kan bağırları ile bağlı güçlerin "düşmanı" durumuna getiren et-keni somutlaması nedeniyle gün-deme getirmeyi gerekli gördük.

Öyküde, on iki yıllık bir aradan sonra, rastlantı-sal bir biçimde karşı-la-şan iki arkadaşın kısa süren iliş-kisi anlatılır. Aynı sıralarda oku-yan bu iki arkadaş, görüşemedik-leri yıllarda değişik yerlere gel-mişlerdir. Biri polisçe aranan bir kişi durumuna gelirken, diğeri ise bol para, hafif bir iş, poker... vs. ile özlü bir memur yaşamı sürdürmektedir. Hangi yollarдан geçerek bu noktaya gelmişler-dir? Sabahattin Ali, bir romana konu olabilecek bu süreci ver-mez. Ama aralarında geçen konu-şumlarla bunu okurun algı ala-nına sokar.

Memur olanın durumunu şu sözlerle betimler Sabahattin Ali: "Hayat ne güzel, fakat ne can sıkıcı şeydi!... Gündüz daire.. ha-fif bir iş, bol para... Akşam üzer-leri güzel bir yemek, bazan sine-ma... Çay... Poker... Sonra uyku Bunların hepsi güzeldi, fakat büt-ün günü dolduran bu eğlendirici

İşlerin içinde insan bir boşluk hissi duymaktan kurtulamıyor-du. Birşey eksik gibiydi, bütün ömrünce işlemeyen bir yeri var-mış gibiydi." Bu "boşluk" duy-gusunun kökeni nedir? Bunu açık açık göstermez Sabahattin Ali. Ancak onun ikilemler arasın-da gidip gelen kişiliğini sergile-yerek duyumsatır. "Normal yol-larda yürüdüğüne, "eh, bir par-ça birşeyler oldu"ğuna inanmak-tadır o. Daha doğrusu da kendini buna inandırmaya çalışmaktadı-r. Gelgelelim bunda başarılı olduğu söylenemez. Bilincinde olunan, ama dile getirilmekten de kaçını-lan bir "şey" vardır ortada. Ve o "şey", sürekli olarak rahatsız et-mektedir onu. "Boşluk" duygu-sunun nedeni de budur. O "şey"i arananın sözleri ile memurun bu sözlerle verdiği karşılıklardan çı-karabiliriz.

Aranan, şunları söyler ona: "Yürüyüşünü bil-mem.. normal olabilir... Fakat üzerinde yürüdüğün yola bu kadar inanıyor musun? Hele faydalı olduğuna... (..) Yaptığın ve faydalı olduğuna söylediğin şeyleri, sana gelinceye kadar ge-çirdikleri merhalelerde ve senden sonra aldıkları yollarda takip et-tin mi? Kimlere ve ne kadar fay-dalı olduğuna baktın mı?" Ama o, bu konuşmaya son verilsin ist-ir. "Bırak şu derin lafları can-nım!" der. Çünkü yarısına doku-nulmuştur. Korktuğu, kendine bile açıklamaktan kaçındığı ve boşluk duygusunun nedeni olan "şey"i'n açığa çıkarılmasından, sözcüklere dökülerek karşısına konmasından çekinmektedir. Nedir ki aranan, bu nedeni de di-le getirmekten kaçınmaz: "Hiç derin laflar değil, bir kere görebildikten sonra o kadar açık ve elle tutulur şeyler ki!... Fakat doğru, bırakalım... Çünkü insa-nın kafası bir kere bunları düşün-meye başlarsa bu rahat koltuk-larda bu kadar rahat oturmak mümkün olmaz sanıyorum." Bu-rada saptanan, memurun bilin-cinde olduğu, ama dile getirmek-ten çekindiği "şey"dir. Bu ne-denle de arkadaşının ağzından dökülen bu sözler ürküme kapıl-masına yolaçar. Savunma güdüsü ile saldırıya geçer: "Seni böyle düşüncelere götüren sakin bu ra-hat koltuğa erişemediğinin kız-gınlığı olmasın?.. Aldığı karşı-lık tokat gibidir: "Kafama düşün-meyi, gözlerime görmeyi yasak edebilsen, senin çıktığını zan-nettiğin yere varmanın bana güç gelmeyeceğini bilirsin..." Elinde olmadan: "Bilmem... Mektepte en ilerlimizdi!" deyiverir memur oları. Konuşmalar ilerledikçe de şu gerçeğin bilincine ulaşır: "Karşıdaki ile eski arkadaşı arasında hiçbir münasebet yok-tur." "Eskiden hep yumuşak ve tatlı bakan ve insana yanına so-kulmak hissinin veren bu kırplık siyah gözleri şimdi vakit vakit donuk bir parlaklıkla karşıdaki-

ne çevriliyor ve onu tepesinden bakarak küçültür gibi oluyordu."

Kaçak konuk yatar. Me-mur yalnız kalır. "Söy-lediği şeylerde bir haki-kat bulunabilir mi ki?" diye dü-şünmekten alamaz kendini. Ama hemen bu soruyu uzaklaştırır ka-fasından: "Zannetmem... Bütün dünya budala mı?... İnsan acııp mahluk... Kafası bir kere birşeye saplanıverince en akıllısından böyle mecnun doğuyor!.. Gel-gelelim derinden sarılmıştır. "Ona kızır gibi oldu. Ruhunun durgun suyuna attığı bir taşla onu böyle rahatsız eden, iyi ku-rulmuş bir makine gibi seneler-den beri hiç aksadın muay-yen birkaç formül içinde işleyen maneviyatını birden sarsan bu küstah eski dostun buna hiç hak-ki olmadığını düşündü." Çünkü arkadaşının sözlerinde açık bir gerçek yatmaktadır: "... farkında olmadan bile biraz düşünceden insa-nın rahatı kaçacaktır." Gazete-leri karıştırmaya başlar. Arkadaş-ının adını geçtiği bir haber ilişir gözüne. Haberde, arkadaşının "iyi bir tahsil görmüş olmasına ve bir zamanlar memleketle fay-dalı olacağı ümitleri vermesine rağmen bugün sosyal nizam için bir tehlike haline geldiği ve cemi-yetin sarıh bir düşmanı olduğu" belirtilmektedir. "Birgün o ve onun gibiler hakim olursa..." di-ye düşünür ve "ürperir." Ama çabuk toparlar kendini. Çünkü "kuvvet kendisinde idi ve bütün bir devlet, polisleri, candarmala-rı, mahkemeleri, hatta bankaları, mektepleri ve gazeteleri ile ken-disini koruyordu." Haberi yeni-den gözden geçirir. Ele geçmesi-nin an sorunu olduğu belirtil-mektedir. Usuna gelen soru ile ir-kilir: "Ya benim evimde bulunur-sa?... O zaman gözünü önünden karakollar, hapishaneler, mahke-meler geçiverdi. Etrafına bakın-dı.. Bu sıcak odadan, bu alışı-şaylardan eşyalardan ayrılmayı düşündü ve bunun korkusuyla bütün etrafındaki şeylere adeta yapıştı." Gerçeklere göz yu-mmanın karşılığında elde ettikleri-ni yitirme korkusuyla polise tele-fon eder. Sonra da ikilemler ara-sında bocalamaya başlar: "Kah: 'En büyük alçaklığı yaptın, evine sığınan birini ele verdin!' diyor, kah: 'Bir düşmanı elimle sakla-mak beni koruyan kuvvetlere hi-yanet etmekte...' diye düşün-lüyordum..."

Dakikalar ilerledikçe bunaltısı çoğalır. Bir ara gidip arkadaşını uyandırmaya, ona herşeyi söyle-meye karar verir. Yattığı odanın kapısını aralar. Ama "Bir anda zihninden geçen düşünce onu durdurur": "Şimdi bir çocuk gl-bi uyuyan bu adam, doğrular doğrulmaz işi anlayacak, o insa-nı ezen güllüyle, o çelik gibi parlayan gözleriyle kendisine ba-kacak ve bu onun karşısında kü-çülecek, küçülecek, kaybolacak-tı." Dakikalar birbirini izler. "İki

zıt his arasında ne yapacağını şa-şıran genç adam kapıda durmuş, yatağın üstüne elbiseleri ile uza-narak kaygusuz bir serresi uyku-suna dalan arkadaşına bakıyor, arasına onu uyandırmak için bir adım atar gibi olduğu halde, uya-nınca onun nasıl bir güç vaziyet-te bile derhal kuvvetli olacağını ve kendisinin, bütün büyük yar-dımcılarına rağmen nasıl küçülüp zayıf kalacağını düşünerek duru-yor ve terliyordu." Sonunda gü-venlik güçleri gelir. "Genç adam, girenlere, yarı aralık duran oda kapısını gösterdikten sonra, acele adımlarla, gürültü çıkarmadan merdivenlere doğru yürüdü, ko-şarak yukarı çıktı." Kalsa, arka-daşının en umarsız anlarda bile yokolmayan gücü karşısında ezi-leceğini çok iyi bilmektedir çün-kü.

Bin dokuz yüz otuz beş yılında yayımlanan bu öyküdeki "düşman" ti-pinin ana çizgileri, Sabahattin Ali'nin, düzenin varolan biçimi-yle sürmesinden yana olanlarca neden "düşman" olarak görüldü-ğü, neden sindirilmek istendiği, başarılı olunamayınca da neden öldürüldüğü konusunda yeterince bilgi vermektedir. Ama öykünün önemi salt bundan ileri gelmiyor. Salt bunu vurgulamak için seç-medik bu öyküyü. Memurun ki-şiliğinden ete-kemliğe bürünen "aydın tipi"nin durum ve tutu-munun altını çizmeyi de gerekli gördük. Onun kişiliğinde somut-laşan eğilimin günümüze açısın-dan da önem taşıdığına inanıyo-ruz. Düzenin tedirgin olan, sü-reklil bir "boşluk" duygusuyla kıvranan, ancak bu durumu aş-a-bilmek için yapılması gereken getireceklerini göze alamayan, bu yüzden de tedirginliğinin ne-deni olan düzene sıkı sıkıya sarı-lan "aydın tipi" salt 30'lu yıllar-ın bir gerçeği değil çünkü. Gün-ümüzde de yaşıyor o. Her yerde rastlayabirliz ona.

İşte Sabahattin Ali'nin bu öy-küsü, konumunu rasyonalize et-me yolunda sürekli çaba harca-yan bu tipin gerçekliğini gözler önüne sermesi ve çıkışın nerede aranması gerektiğini göstermesi nedeniyle önemli. Doğumunun 73. yılında Sabahattin Ali'yi se-lamlamak için onca öykünün ara-sından "Düşman"ı seçişimizin bir nedeni de budur.

(1) Sabahattin Ali'nin "İçimiz-deki Seytan" adlı romanının 1966 Rusça baskısı için yazdığı ve kitabın sonunda yer alan yazı-sından. Yazının tümü için bkz. Yarına Doğru, Sayı: 14, s. 9-13, Aralık 1976

(2) Mehmet Ergün, "Sabahattin Ali'nin Gerçekçiliği", Türkiye Yazıları, Sayı: 17 ve 18, Ağustos ve Eylül 1978.

(3) 16.3.1936 tarihli Varlık'ta yayımlanan konuşmamdan.

(4) Kağıt-Sea, s. 68-78. Akba Ki-tabevi, İstanbul, 1943.

"Böyle iktidara böyle muhalefet"

Belediye gelirleri yasasının öyküsü

Yaklaşık bir yıldır çeşitli yönleriyle tartışılan vergi tasarılarının, Belediye Gelirleri ile ilgili bölümü, geçen hafta Millet Meclisi'nde tam bir "ainir maratonu" sonucunda benimsenerek Cumhuriyet Senatosu'na gönderildi.

Belediye Gelirleri Yasası'nın "neler getirip neler götürdüğü" başlı başına bir konu. Ne var ki, görüşmeler arasında ortaya çıkan ilginç olaylar, konuya "vergi dışı" nitelik kazandıracak boyutlara da ulaşmış bulunuyor.

Tasarının kendisi ele alındığında, üzerinde durulacak noktaları şöyle özetlemek olası:

Herşeyden önce bu ölçüde gürlü koparan yasa, aslında tam bir fare doğurdu. Tasarının tümü belediyelere yaklaşık 14 milyar 700 milyon liralık ek bir kaynak sağlamaktadır. Yıllardan beri belediyelerin merkezi siyasal iktidar karşısındaki durumu artık bilinmeyen değildir. Hele de MC dönemi, belediyelerin Maliye Bakanlığı önünde oluşturduğu kuyrukları simgesini oluşturmuştur. Merkezi siyasal iktidarlar kendileri yönünde oy kullanmayan halkı belediyeleri cezalandırarak sindirmek yoluna gitmişlerdir. Bu davranışa tepki olarak da Belediye Gelirleri Yasa Tasarısı gündeme gelmişti. Merkezi siyasal iktidar karşısında yerel yönetimler özerkliğini savunan "demokratik sol" bir hükümet, halka verdiği sözü böyle bir yasa çıkararak tutar gözükmüştür. Verdiği sözü ne ölçüde tuttuğu ise son derece tartışmalıdır.

Bir açıdan bakıldığında yat, kotra, tabela ve ünvan, ilan ve reklam, eğlence gibi konularda vergi getirmek "gelir sağlayıcı" öğelerle belli bir serveti vergilemek" gibi görünmektedir. Limanda kotras, yatı bulunduran işgal resmi almak "servetin vergilendirilmesi" anlamını taşımaktadır. Peki, ya işportacıdan, seyyar satıcıdan pazar yerlerinde, alanlarda, kentlerin belli merkezlerinde "işgal resmi" almak neyin vergilendirilmesidir? "Demokratik sol" iktidar aslında bunun yanıtını vermemiştir. Şimdiye dek de, işin hep bir yanı gözönüne serilmek istenmiştir. Yat ya da kotradan "işgal resmi" almak ile işportacıdan, seyyar satıcıdan "işgal resmi" almak CHP'ye göre aynı mantığı kaynağıdır. Yata ya da kotraya naml sahip olunmuş, köyden kente göç etmek zorunda kalan insanlar neden işportacılar yapmak zorunda bırakılmışlardır, sorununu düşünmek yerine, büyük sermaye ile işportacıyı aynı kefeye oturtmak "demokratik sol" iktidara daha kolay gelmiştir. Daha doğrusu, bu iktidarın "felsefesine" çok daha uygun düşmüştür. Hem milyonlarca işsiz insanın bulundugu bir ülkede onların sorununa çözüm getirecek önlemleri alma -ki, bunun çözümü TTP'in Demokratikleşme İçin Plan'ında açıkça vurgulanmıştır- hem de kendi başlarının çaresine bakınış bir takım insanların "işgal resmi" diye vergilendirilip, dolayısıyla cezalandırılır.

Gerçi, eğlenceden vergi almak, ilan ve reklamlardan vergi almak, imar değişikliği sonucunda ortaya çıkan değer artışından vergi almak, akaryakıt tüketimini vergilendirmek olumlu girişimlerdir. Ancak, buna karşılık, örneğin yük ve yolcu taşımalarda motorlu kara taşıtları biletlerinden vergi alınmanın hangi olumlu yönü bulunabilir?.. Köyünden üç kilo peynirini kente satmaya götüren bir köylüden otobüse ya da minibüse bindiği anda bilet parasının yüzde onu oranında vergi kesilecektir. 50 liraya gidiyorsa köyünden kente, 5 lira da belediye vergi verecektir. Açık ki, emekçi kitleler şu anda en ucuz ulaşım aracı olan otobüsleri kullanmaktadırlar. İşte, buna vergi getirilmektedir. O zaman sorulmalı bu "halktan yana" olduğunu ileri süren iktidara neden Türk Hava Yolları uçak biletlerinden vergi alınmıyor, ya da neden de-

niz yollarına kesilen biletlerden vergi alınmıyor? Alınmaz. Çünkü, uçak ya da gemiyle herhangi bir nedenle geziye çıkanlara büyük çoğunluğu bugünkü hükümetin dayandığı sermayedarlardır. Ondan böylesine vergi alamaz. Yat ile kotra ile göz boyar. Aml yük yine emekçi kitlelerde kalır.

İşin bir yönüdür bu. Gelir elde etmek. Bir de harcama yönü var. Emekçi kitlelerden alınan bu vergiler nerede harcanacak, kimler için harcanacak? Geçekonduya su, yol, elektrik götürmede mi, orada oturan halkın konut sorununu çözmede mi, yoksa nerede?

İşte, bunun yanıtını da yine aynı yasanın bir başka maddesinde bulmak olasıdır. Tasarının onbirinci maddesine eklenen bir fıkra ile belediyelerin Türkiye Elektrik Kurumu'na olan borçlarının ödenmesi ilkesi benimsenmiştir. Tasarı büyük belediyelere yaklaşık bir milyar lira ek gelir getirmektedir. Ancak, yine büyük belediyelerin Türkiye Elektrik Kurumu'na olan borçları bir milyar lira dolayındadır. Sağlanan ek gelir bu borçlar ödenecek ve sonuçta belediyeler yine Maliye Bakanlığı'nın önünde kuyruk oluşturmaktan kurtulamayacaklardır. Kısaca yasa, özerk yönetim yaratma adı altında, yerel yönetimlere yine de bir özerklik getirmiyor ve onların siyasal iktidarlara olan bağımlılığını ortadan kaldırmıyor. Harcama yönü siyasal iktidarlara bağımlılığı sürdürüyor bir olgu olarak karşımıza çıkarken, "kimin için harcadığı" da anlamsız bir çözümleme gerektirmektedir.

KÖPRÜDEN GEÇİŞ VE KURULTAY HESAPLARI

Bir hafta süreyle sabahlara dek süren Belediye Gelirleri Yasa Tasarısının görüşmelerinde, tasarının dışında da üzerinde durulması gereken gerçeklerin varlığı ayrı bir konudur.

Basına yeterince yanamayan, son derece ilginç bir olay yaşanmıştır aslında bu yasa nedeniyle. Yasanın 10. maddesi yol, köprü ve tünelden geçiş ücretlerine yüzde 50 oranında vergi getirmektedir. CHP grubunda ve Bakanlar Kurulu'nda kıyamet bu nedenle kopmuştur. Olay vergi getirilmesi nedeniyle değil, sağlanan bu ek gelirin "paylaşımı" nedeniyle çıkmıştır. Herkesin "pastaya naml saldığını" tipik bir örneğidir bu.

Köprüden geçiş ücretine vergi konulması, açıktır ki, akla hemen Boğaz

Köprüsünü ve İstanbul Belediyesini getirmektedir. CHP grubunun da ikiye bölen işte bu olmuştur. CHP'lilerin bir bölümü Boğaz Köprüsünden geçiş ücreti üzerine alınan yüzde elli oranındaki verginin tümüyle İstanbul ve çevre belediyelerine bırakılmasını istemektedirler. Bu grubun başını Ali Topuz ve ekibi çekmektedir İstanbul'lu olarak. Buna karşı Mayıs ayındaki kurultayda kendine taban arayan Deniz Baykal ve ekibi "Anadolu milletvekillerine" dayanarak istemek ve Boğaz Köprüsünden geçiş parasının "sadece İstanbul Belediyesine değil, tüm belediyelere dağıtılmasını" önermektedirler. Burada "pastanın bölüşülmesi" ölçüsünde kurultay hesapları ve oluşturulmak istenen kurultay tabanı da açıkça rol oynamaktadır. Köprüden geçiş bunun aracı olarak kullanılmak istenmektedir. Deniz Baykal ve ekibi Anadolu milletvekillerine bu yönde bir önerge hazırlarlar ve geçişten tüm belediyelerin yararlanmasını öngören öneri tamamlanır. Bunu duyan karşı ekip derhal saldırıya geçer. Geçenin saat 3,5 - 4'ünde kulislerde CHP milletvekilleri bu önerge nedeniyle birbirlerine girerler. Belki yumruklama olmaz, ama yumruklamaya ramak kalan el-kol hareketleri, bağırış-çağırış, itiş-kakış, her türlü görüşülür.

Aynı kavgaya on dakika sonra Bakanlar Kurulu'na yansır. CHP grubunda alevlenen tartışmayı önlemek amacıyla Başbakan Bülent Ecevit hemen orada Meclisteki Bakanlar Kurulu odasında bakanlarını toplantıya çağırır. Aslında, vergi nedeniyle kurultay kavgası fillen başlamıştır. Bunu önlemek ister Ecevit. İstanbulluların elindeki gerekçe pek de geçerli değildir. Daha önceden CHP grubu bir ilke kararı benimsemiş ve vergi tasarılarının görüşülmesi sırasında "yeni hiçbir önerge hazırlanmaması ve verilmesi" kabul edilmiştir.

Şimdi, bu ilkeye aykırı bir davranış söz konusudur. Bakanlar Kurulu'nda bir bölüm Bakanlar, genel başkan ve başbakana bu durumu anımsatırlar, bu karşı çıkışa bu kez bakanların diğer bölümü karşı çıkar. Ecevit ne yapacağını şaşırır. Bir süre karar veremez. O da kurultay hesapları içindedir çünkü.

Sonra "aşağıyageneral kurula inelim, genel kurulun kararına bakalım" demekle yetinir.

Genel Kurulda Boğaz Köprüsünden geçiş ücretinden alınacak vergilerin sadece İstanbul'a değil, tüm belediyei-

dağıtılmasını öngören öneri oylanır ve reddedilir.

Önerginin reddi bu kez yeniden tartışmalara yol açar. Köprüden alınacak vergi sonucu gelecek para aslında 400 milyon liradır. Ama, olay artık tam CHP tipi bir polemige dönmüş, iş çıkırından çıkmıştır. Kulislerde kavga yeniden sertleşir. Bunun üzerine bir başka formül bulunur. Geçiş ücreti vergisinden İstanbul yararlanacak, ancak sadece bu madde 1982 yılında yürürlüğe girecektir. Bu ibret verici olayın hesabı ortadadır. Genel merkezilerin hesabına göre, 1981 yılında Ali Topuz ve ekibi, İstanbul Belediyesinin bugünkü başkanı Aytelkin Kotil ile birlikte tasfiye edilecektir. Gerek Ecevit'in, gerekse genel merkezin bunda kuşkusunu yoktur. Seçimler ve de belediye seçimleri 1981 yılındadır. O zamana değin, Ali Topuz ve ona bağlı İstanbul Belediyesini cezalandırmak gerekir ve bunun için de yürürlük maddesini 1982 yılına atmaktan daha iyi bir formül bulunmaz.

CHP politikasının en ilginç, en bilinen, en tipik örneklerinden biridir bu olay. Vergiden başlayarak kurultay hesaplarına uzanan politikada ne ararsanız, bulunur. Ancak, Köprü-Seçim ve Kurultay hesapları üzerine oturtulan, CHP içindeki hiziplerin tasfiyesini şu ya da bu biçimde planlayan politika-nın da ne ölçüde gerçeklik kazanacağı henüz belli değildir.

ANLAMSIZ ENGELLEME

Konunun bir başka yönü de, CHP'nin Millet Meclisi'nde karşılaştığı engeldir. Muhalefet, daha doğrusu Adalet Partisi, yasaı engellemek ve bütçe görüşmelerine değin çıkarmamak amacıyla genel kurulda sürekli 15-20 kişiyi bulundurmıştır. Çünkü, 15-20 kişi engellemek için yeter sayıdır. Meclis iç tüzüğüne göre, on milletvekili salonunda çoğunluk bulunmadığı gerekçesiyle yoklama isteyebilmektedir. Bir yoklama ise en az 45 dakika almak ve zaman kazanılmaktadır muhalefet açısından.

Engellemenin bir yönü yoklama istemek, bir yönü bir maddeye ilişkin olarak değişiklik önergesi vermek, bir yönü de maddeyle ilgili soru sormaktır. AP bu üç yolu da sonuna değin zorlamıştır. Ama, yine de tasarının Millet Meclisinden geçmesini önleyememiştir.

Engelleme yollarından birine karşı, CHP'nin bulduğu formül ise hayli ilginçtir. AP bir değişiklik önergesi verdiğinde, içtüzük ilkeleri gereğince önce bütçe komisyonunun, daha sonra da hükümetin bu konudaki düşüncesi sorulmaktadır. Eğer, komisyon ya da hükümet verilen önergeye "katılmayıp" karşı çıkarsa, o zaman önerge sahibinin düşüncesini açıklama hakkı doğmakta, komisyon, hükümet, CHP de aynı konuda düşüncesini açıklamak durumunda kalınca, bu kez tartışma uzamakta ve zaman almaktadır. CHP bunu önlemek amacıyla, içtüzüğün bir bölümünü yakalamış ve AP'nin verdiği bir değişiklik önergesi karşısında düşüncesi sorulduğunda hem komisyon, hem hükümet "katılyoruz" demişlerdir. Dolayısıyla AP'nin verdiği önergelere komisyon ve hükümet sürekli "katılımlar", ancak CHP grubu oylarıyla bu önergeleri geri çevirmiştir.

Aslında, AP bu noktada kötü atlamıştır kendi açısından. Bir önerge verseydi ve "bu tasarı halka karşıdır. Onun için şurası şöyle değiştirilmelidir..." deseydi, hem komisyon, hem de hükümet ister istemez yine "katılıyoruz" diyecek ve böylelikle bir oyun bir başka oyunla dengelenek ve bir gerekçeye getirilmiş olacaktı.

Böyle iktidara, işte ancak böyle bir muhalefet...